

Årsrapport

Storebrand Livsforsikring AS

2013

Innhold

SIDE 4		Årsberetning
SIDE 22		Resultatregnskap Storebrand Livsforsikring Konsern
SIDE 24		Balanse Storebrand Livsforsikring Konsern
SIDE 27		Oppstilling i endring i egenkapital Storebrand Livsforsikring Konsern
SIDE 28		Kontantstrømanalyse
SIDE 29		Resultatregnskap Storebrand Livsforsikring AS
SIDE 30		Balanse Storebrand Livsforsikring AS
SIDE 33		Oppstilling i endring i egenkapital Storebrand Livsforsikring AS
SIDE 35		Noter
SIDE 102		Aktuarens erklæring
SIDE 103		Erklæring fra styrets medlemmer og administrerende direktør
SIDE 104		Revisjonsberetning
SIDE 106		Kontrollkomitéens uttalelse
SIDE 107		Representantskapets uttalelse
SIDE 108		Ord og uttrykk

Årsberetning

Storebrand Livsforsikring har sin hovedvirksomhet i Norge med hovedkontor på Lysaker i Bærum kommune.

Større klarhet i rammevilkårene for tjenestepensjon, endret konsernorganisering og en dreining fra produkter med rentegaranti til fondsforsikringsprodukter er viktige stikkord for Storebrand i 2013.

Storebrands strategi er todelt. Storebrand skal levere gode pensjonsordninger til de bedrifter som har sin pensjonsavtale med Storebrand, og gode pensjonsprodukter og tilleggsløsninger for ansatte i disse bedriftene. Samtidig skal Storebrand på en god måte håndtere den delen av virksomheten som består av pensjonssparing med rentegarantier. I juni lanserte konsernet en ny kunde- og markedstilpasset konsernorganisering som skal støtte opp under strategien. De overordnede målsettingene med organiseringen er å skille virksomhet i vekst og virksomhet med garantier, styrke kundeorienteringen, etablere nordiske ansvarsområder og sikre en enklere organisering med færre overleveringer og et vesentlig lavere kostnadsnivå.

BEST PÅ SPARING TIL PENSJON

Konsernet har gjennomført en rekke tiltak for å sikre at vi oppleves som et attraktivt valg for kundene. Det kommersielle arbeidet er ytterligere styrket gjennom etableringen av forretningsenhetene Kundeområde Norge og Kundeområde Sverige. Produktansvaret for fondsforsikring og ansvaret for innovasjon, konsept- og produktutvikling, er lagt til kundeområdene for å sikre en nærhet til kundene og færrest mulig ledd i organisasjonen.

Endrede offentlige pensjonsrettigheter og en vridning fra ytelsespensjon til innskuddspensjon har i både Norge og Sverige ført til økt ansvar for egen sparing til pensjon. Markedet individualiseres i form av at den enkelte arbeidstaker får økt ansvar for egen pensjon. Nye digitale løsninger hos myndigheter og pensjonsleverandører, gir arbeidstakerne oversikt over pensjonen på en enkel måte. Dette gir både den enkelte mulighet til å påvirke egen pensjon, men og pensjonsleverandørene en unik mulighet til å gi spare- og forsikringsråd på individualisert basis.

Sparing til pensjon er kjernen i Storebrands forretningsvirksomhet. Det handler om mer enn pensjonssparing. Sikring av fremtidig inntekt gjennom gode forsikringsløsninger og nedbetaling av lån er eksempelvis tett knyttet opp til arbeidet med å bli best på sparing til pensjon. Storebrand søker å skape gode kundeopplevelser, der kundene får råd og veiledning tilpasset sin egen livssituasjon. Kunden skal kunne henvende seg i den salgs- og betjeningskanal de selv ønsker. Det betyr at rådgivning, priser og etterlatt inntrykk skal være likt i alle Storebrands distribusjonskanaler; både på nettsiden, sosiale medier, telefon, brev og i fysiske møter.

Ett av konsernets kundeløfter er at alle våre produkter og relasjoner skal være bærekraftige. I 2013 har vi styrket dette arbeidet ytterligere med mål om å utvikle bærekraftige investeringer som en differensierende faktor. I media fikk konsernet stor oppmerksomhet både hjemme og internasjonalt, da det i juni ble kjent at Storebrand utelukket 19 kull- og oljesandselskaper fra alle investeringer.

I Sverige klatret datterselskapet SPP Fonder AB i 2013 til å bli det femte største fondsselskapet, med voksende markedsandeler innenfor pensjonsforsikring og fondssparing for institusjonelle kunder og privatpersoner. I Norge beholder Storebrand posisjonen som markedsleder innenfor privat tjenestepensjon. Premieinntekter fra ikke-garanterte produkter øker. I arbeidet med å bli best på sparing til pensjon står satsingen knyttet til Storebrand Pensjonstall sentralt i Norge. På våre nettsider storebrand.no kan kundene samle alle sine pensjonsmidler på ett sted, beregne hva de vil få i pensjon, hva de ønsker og hvordan de kan dekke gapet og dermed øke sitt pensjonstall.

Så langt har over 60 000 personer etablert sitt pensjonstall på innlogget side på storebrand.no. Dette har ført til økt salg av spareavtaler.

HÅNTERING AV GARANTERT VIRKSOMHET

Storebrand har samlet alle produkter som omfatter langsiktig sparing til pensjon, hvor kundene har en garantert avkastning eller ytelse på sparemidlene, i enheten Garantert pensjon. Storebrand har 264 milliarder kroner i garanterte reserver per 31.12.2013. Å samle disse i en enhet gir gode forutsetninger for å håndtere de største risikoene; finansmarkeds-

risiko og levealderisiko. Ved å samle kompetanse knyttet til produkter med rentegaranti, søker Storebrand å sikre god oppfølging av kundene og konkurransemessig avkastning på pensjonsmidlene. Enheten vil også være førende i konsernets tilpasning til Solvens II.

Som et ledd i tilpasningen til Solvens II og arbeidet med kapitaleffektivisering har konsernet arbeidet aktivt med å informere og rådgj kunder med garanterte produkter om muligheten til å flytte over til fondsbaserte produkter både i Norge og Sverige. Spesielt viktig vil dette arbeidet bli når det åpnes for å flytte fripoliser til produkter med investeringsvalg. Det er ventet at dette vil skje i 2014, se avsnitt om endringer i Norsk tjenstepensjonsregelverk for ytterligere detaljer. Kundeløftet om å gi anbefalinger som passer best for deg og din situasjon er førende for all kundedialog og vil være spesielt viktig for Storebrands rådgivning om fripoliser og investeringsvalg

I juni 2012 lanserte konsernet et kostnadsprogram som skal redusere årlige kostnader med 400 millioner kroner innen 2014. Ulike tiltak er gjennomført i 2013, og effektene har bidratt til resultatfremgangen gjennom året.

DATTERSELSKAPER OG TILKNYTTETE SELSKAPER

Storebrand Livsforsikring AS eier 100 prosent av Storebrand Holding AB som igjen eier 100 prosent av SPP Livförsäkring Konsern, SPP Liv Fondförsäkring AB, SPP Fonder AB, SPP Spar AB og SPP Konsult AB. SPP er en ledende svensk leverandør av livsforsikringer og tjenstepensjoner. SPP leverer både unit-linked produkter, tradisjonelle forsikringer og ytelsesbaserte pensjonsprodukter, så vel som konsulenttenester som dekker tjenstepensjoner og forsikrings- og administrasjonsløsninger for kommuner og andre organisasjoner. Samlet vil Storebrand og SPP skape den ledende livsforsikrings- og pensjonstilbyderen i Norden. SPP har sitt hovedkontor i Stockholm.

Storebrand Livsforsikring AS eier 89,6 prosent i Benco Insurance Holding BV som igjen eier Nordben Life and Pension Insurance Company Ltd. på Guernsey og Euroben Life and Pension Ltd med hovedkontor i Dublin. Selskapene tilbyr pensjonsprodukter til multinasjonale bedrifter.

Gjennom datterselskapene Aktuar Systemer AS og Storebrand Pensjonstjenester AS, tilbyr Storebrand leveranser innen aktuærtjenester, systemløsninger og alle typer tjenester knyttet til drift av pensjonskasser.

Storebrand Livsforsikring AS etablerte i 2005 filial i Sverige. Filialen forvalter pensjonsforsikringer og unit-linked avtaler i det svenske markedet etter norsk forsikringslov. Det foregår ikke lenger nysalg i filialen. Filialen ble i 2008 integrert med SPP.

Storebrand Finansiell Rådgivning AS ble etablert som et heleid datterselskap av Storebrand Livsforsikring AS for å tilfredsstille lovpålagte endringer innenfor finansiell rådgivning (MiFid regelverket) som trådte i kraft fra 1. november 2007.

Storebrand Eiendom Holding AS er holdingselskap for den norske eiendomsvirksomheten. Selskapet er 100 prosent eid av Storebrand Livsforsikring AS.

Storebrand Eiendom Indirekte AS som investerte i utenlandske eiendomsfond er fra 1. januar 2013 fusjonert med Storebrand Livsforsikring AS.

Storebrand Eiendom AS forvalter eiendommer for Storebrand og SPP nasjonalt og internasjonalt. Selskapet er 100 prosent eid av Storebrand Livsforsikring AS. Storebrand Livsforsikring AS eier også 100 prosent av Storebrand Realinvesteringer AS. Storebrand Realinvesteringer har ingen drift.

Storebrand Livsforsikring AS eier 68 prosent av Foran Real Estate i Latvia samt 29 prosent gjennom SPP Livförsäkring AB. Selskapet investerer i skog i Latvia.

RESULTAT

Storebrand Livsforsikring AS er et heleid datterselskap av det børsnoterte selskapet Storebrand ASA. For informasjon om Storebrandkonsernets resultat per 31.12.2013 vises det til Storebrand Konserns årsrapport per 31.12.2013.

Konsernregnskapet til Storebrand Livsforsikring Konsern er avlagt i samsvar med internasjonale regnskapsstandarder (IFRS) som fastsatt av EU, mens selskapsregnskapet til Storebrand

Livsforsikring AS er satt opp i samsvar med årsregnskapsforskriften for forsikringselskaper. Storebrand la fra og med 2. kvartal 2013 om sin finansielle rapportering. Den nye rapporteringen er lagd med tanke på å tydeliggjøre selskapets strategi. Rapporteringen inneholder tydelige nøkkeltall, som viser hvordan selskapet realiserer strategien. De nye segmentene i rapporteringen er: Sparing, Forsikring, Garantert pensjon og Øvrig.

Presentasjon av segmentene vises eksklusive interne transaksjoner.

Resultatutvikling Storebrand Livsforsikring Konsern

NOK mill.	2013	2012
Sparing	298	139
Forsikring	369	331
Garantert pensjon	1 665	1 193
Øvrig	94	183
Resultat før amortisering	2 426	1 846
Amortisering immaterielle eiendeler	-375	-357
Resultat før skatt	2 050	1 489
Skatt	-70	-372
Resultat etter skatt	1 980	1 117

Resultatene styrket seg for alle forretningsområder i 2013. Sparing og Forsikring er definert som vekstområder i Storebrands strategi, og er områder som skal vokse som følge av økt forretningsvolum. I 2013, styrkes resultatene fra disse virksomhetsområdene både som følge av økt forretning, men og som følge av økt effektivisering og lavere kostnader.

Garantert pensjon representerer om lag 75 prosent av balansen, og er et forretningsområde som skal bygges ned over tid. Imidlertid er det viktig å opprettholde inntjeningen fra disse produktene i en overgangsfase. I 2013, er resultatene styrket som følge av prisøkninger knyttet til rentegarantipremien, men og god avkastning med indekseringsavgifter og overskuddsdeling, primært for garanterte produkter i Sverige.

Gjennomførte salg av eiendommer i 2013 har medført at skatteøkende midlertidige forskjeller knyttet til disse eiendommene er redusert. Dette gir en lav skattekostnaden i 2013.

Storebrand har også fra 2013, rapportert resultater basert på en artsinndeling. Resultatet differensierer mellom "faste" avgifter som administrasjon og forsikringspremier og mer volatil inntjening som overskuddsdeling.

Resultatutvikling Storebrand Livsforsikring Konsern

NOK mill.	2013	2012
Fee- og administrasjonsinntekter	3 271	2 840
Risikoresultat liv og pensjon	298	335
Forsikringspremie for egen regning	1 982	1 770
Erstatninger for egen regning	-1 466	-1 252
Administrasjonskostnader	-2 178	-2 474
Finansresultat	150	243
Resultat før overskuddsdeling	2 057	1 463
Netto overskuddsdeling	368	383
Resultat før amortisering	2 426	1 846

Resultatet for 2013, viser at resultatet har styrket seg både som følge av vekst i Fee- og administrasjonsinntekter og Forsikringspremier på henholdsvis 13 og 12 prosent, men og av en nominell kostnadsreduksjon på 14 prosent. Kostnadene for 2012 var belastet med engangskostnad knyttet til omstilling. Kostnadene er i 2013 redusert som følge av en engangsinntekt knyttet til endrede pensjonsforpliktelser. Reel nominell kostnadsreduksjon er således 6 prosent.

Nedenfor omtales resultatutviklingen for de ulike segmentene. Tall i parentes gjelder foregående år.

SPARING

Sparing består av produkter som omfatter sparing til pensjon, uten eksplisitte rentegarantier. I området inngår innskuddspensjon og tilsvarende fondsbaserte produkter i Norge og Sverige.

Resultat

NOK mill.	2013	2012
Fee- og administrasjonsinntekter	1 040	849
Risikoresultat liv og pensjon	7	3
Administrasjonskostnader	-752	-715
Resultat før overskuddsdeling	296	137
Netto overskuddsdeling	2	2
Resultat før amortisering	298	139

Resultatet i Sparing utgjør 298 millioner kroner i 2013, som er en økning på 114 prosent sammenlignet med 2012. Resultatforbedringen skyldes en kombinasjon av inntektsvekst samt kostnadsreducerende tiltak. Samlet sett har fee- og administrasjonsinntektene vist en vekst på vel 22 prosent i 2013 sammenlignet med 2012. Det er iverksatt en rekke tiltak for effektivisering og innsparinger i henhold til konsernets kostnadsprogram. Driftskostnadene er redusert med 37 millioner kroner fra 2012 til 2013 som inkluderer engangseffekter. Økt salg har ført til høyere distribusjonskostnader.

Innskuddspensjon er i sterk vekst ved at stadig flere bedrifter velger å konvertere fra ytelsesbaserte ordninger til innskuddsordninger. Dette øker både antall medlemmer og forvaltningsvolum i de innskuddsbaserte pensjonsordningene i både Norge og Sverige. I tillegg bidrar positive aksjemarkeder til ytterligere vekst gjennom solid avkastning på premiereservene. Dette gir en samlet inntektsvekst for konsernets innskuddspensjonsprodukter på 26 prosent i 2013 sammenlignet med året før.

Balanse og markedsutvikling

Premieinntektene for ikke-garantert livsparing utgjør 9,7 milliarder kroner i 2013, som er en økning på 8 prosent sammenlignet med 2012. Både den norske og svenske virksomheten har en positiv flyttebalanse i 2013 på om lag 0,7 milliarder kroner akkumulert netto. Samlede reserver innenfor unit linked har vokst med 35 prosent fra 2012.

I det norske markedet er Storebrand markedsleder innenfor innskuddsordninger med om lag 30 prosent markedsandel. Det er sterk konkurranse i innskuddspensjonsmarkedet. Storebrand forventer at dette vil vedvare som følge av den betydelige dynamikken i markedet, drevet av blant annet endringer i regelverket for tjenstepensjoner. Fra 2014 innføres en vesentlig økning i bedriftenes maksimalrammer for sparing til ansatte i innskuddspensjon. De økte rammene forventes å gi ytterligere vekst i de norske premiereservene for innskuddspensjon fremover. 1. januar 2014 trådte ny tjenstepensjonslov i kraft. Denne åpner for salg av såkalte hybridprodukter. Storebrand vurderer fortløpende hvorvidt selskapet vil tilby disse produktene, basert på dialog med kundene.

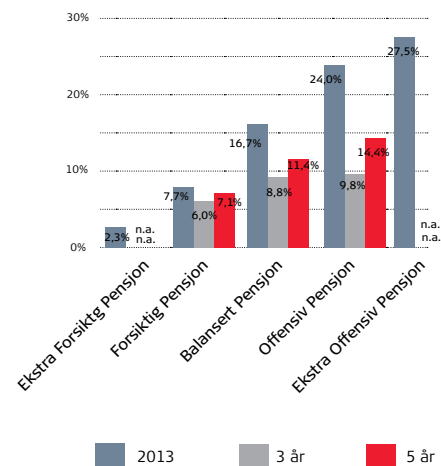
I det svenske markedet er SPPs markedsandel for nytegning av fondsforsikring innen segmentet Øvrig tjenstepensjon nesten 15 prosent. Det innebærer at SPP er tredje største aktør i dette markedet målt etter nysalg. SPPs salg av fondsforsikring viser en økning på 40 prosent fra 2012, og det er selskapets interne salgskanaler som har hatt størst fremgang. I sammenheng med at SPP i 2013 ble valgt som en av flere leverandører i den største pensjonsplattformen i Sverige (ITP ordningen), er det igangsatt aktiviteter som øker kundekontakten.

Nøkeltall Sparing

NOK mill.	2013	2012
Unit Linked reserver	85 452	63 387
Unit Linked premier	9 655	8 959

AVKASTNING INNSKUDDSPENSJON STANDARDPORTEFØLJER I ITP

Brutto årlig gjennomsnittsavkastning (geometrisk)

FORSIKRING

I Forsikring inngår personrisikoprodukter til det norske privatmarkedet og personalforsikring og pensjonsrelaterte forsikringer i det norske bedriftsmarkedet.

Resultat		
NOK mill.	2013	2012
Forsikringspremie for egen regning	1 982	1 770
Erstatninger for egen regning	-1 466	-1 252
Administrasjonskostnader	-249	-309
Finansresultat	102	122
Resultat før amortisering	369	331

Resultat før amortisering i Forsikring utgjorde 369 millioner kroner som er en resultatforbedring på 11 prosent sammenlignet med året før. For 2013 ble combined ratio 87 prosent (88 prosent).

Den underliggende risikoutviklingen er god både for døds- og uførisiko i porteføljen, og person- og personalforsikringer viser en god resultatutvikling. Unntaket er innenfor kollektiv pensjon (risikodekningene tilknyttet innskuddspensjon) hvor risikoresultatet er svakt. Som følge av at lønnsomheten i dette produktområdet har vært negativt over en periode har det i årets siste kvartal vært nødvendig å styrke reservene med 52 millioner kroner. En høyere andel av premiene er med virkning fra 4. kvartal allokert fra administrasjonspremien til risikopremien som bidrar til reservestyrkingen.

Kostnadsprosenten utgjorde 13 prosent (17 prosent) for året. Endringen i pensjonsvedtektene for Storebrandkonsernets egne og tidligere ansatte, har medført en positiv engangseffekt på 45 millioner kroner. Kostnadsbasen skal ytterligere effektiviseres gjennom økt automatisering av ende-til-ende prosesser, sourcing av tjenester og utnyttelse av skalafordelene med økt volum.

Balanse og markedsutvikling

Premieinntektene for egen regning økte med 12 prosent i 2013 sammenlignet med året før. Kundenes etterspørsel etter produktløsninger som dekker personalforsikringer og uføredekninger forventes å øke. Driveren bak dette er bedrifters ønske om redusert sykefravær, økt arbeidstrivsel og reduksjon i samlede forsikringskostnader. For risikodekningene tilknyttet innskuddspensjon er det ventet relativt høy vekst fremover drevet av konverteringen fra ytelsesbasert til innskuddsbasert pensjon. Dette er et marked med prispress og krav til god effektivitet og underwriting for å oppnå tilfredsstillende lønnsomhet.

I %	2013	2012
Skadeprosent	74%	71%
Kostnadsprosent	13%	17%
Combined ratio	87%	88%

GARANTERT PENSJON

Garantert pensjon består av produkter som omfatter langsiktig sparing til pensjon, hvor kundene har en garantert avkastning eller ytelse på sparemidlene. I området inngår ytelsespensjon i Norge og Sverige, fripoliser og individuell kapital – og pensjonsforsikring.

Resultat		
NOK mill.	2013	2012
Fee- og administrasjonsinntekter	2 115	1 861
Risikoresultat liv og pensjon	288	318
Administrasjonskostnader	-1 111	-1 375
Resultat før overskuddsdeling	1 292	804
Netto overskuddsdeling	373	389
Resultat før amortisering	1 665	1 193

Resultatet for Garantert pensjon utgjør 1 665 millioner kroner i 2013, som er en økning på 472 millioner sammenlignet med 2012.

Nytegning for garantert pensjon er for de fleste produkter stengt, men eksisterende kunders premieinnbetalinger og akkumulering av avkastning medfører moderat økning i reserver. Det jobbes aktivt med å opplyse kundene om konsekvensene ved å konvertere til ikke-garantert sparing, både i den norske og svenske virksomheten.

Fee- og administrasjonsinntektene viser en økning på nærmere 14 prosent i 2013 sammenlignet med året før. Bakgrunnen for denne veksten er at den norske virksomheten har god inntektsøkning drevet av pris på rentegaranti / fortjenestemargin risiko. I tillegg er øvrige administrasjonsinntekter innenfor kollektiv pensjon også opprettholdt. Begge deler er drevet av en lav konvertering fra ytelse- til innskuddspensjon som følge av at markedet avventer nytt regelverk.

Den samlede inntektsveksten i 2013 er vesentlig høyere enn forventet trend fremover sett i lys av at en stor del av bestanden er moden og i langsiktig avgang. Avklaringer innen tjenestepensjonsregelverket i det norske markedet vil forventningsmessig innebære at flere kunder velger overgang til innskuddsbaserte pensjonsordninger.

Risikoresultatet gir et betydelig resultatbidrag, men er noe svakere i 2013 sammenlignet med året før. Innenfor kollektiv ytelsespensjon i Norge er det spesielt uføre og reaktiveringsresultatet (uføre som vender tilbake til arbeidslivet) som trekker opp, mens resultatet knyttet til langt liv resultatet fortsatt er negativt. I den svenske virksomheten er det også risikodekninger knyttet til uførhet, som gir bidrar mest til risikoresultatene.

Resultatet fra netto overskuddsdeling er i hovedsak generert i den svenske virksomheten. Porteføljen som er åpen for nysalg (betegnet P250) har bidratt til resultatet gjennom overskuddsdeling. Videre har god verdiutvikling i den ytelsesbaserte bestanden i SPP medført at selskapet har beregnet seg en indekseringsavgift. Indekseringsavgiften ble til sammen 153 millioner for året. Endringer i latent kapitaltillskott (LKT) har og bidratt positivt til resultatet. I den norske virksomheten prioriteres buffer- og reservebygging for økt forventet levealder, fremfor overskuddsdeling mellom kunder og eiere.

Balanse og markedsutvikling

Kundereserver for garantert pensjon utgjør per 4. kvartal 264 milliarder kroner, og det representerer en vekst siste 12 måneder på 1,5 prosent.

Fraflytting fra garantert pensjon var 10,0 milliarder kroner i 2013 og sammenlignet med 4,1 milliarder året før. Storebrands avvikling av ytelsespensjon til offentlig sektor i Norge forklarer størstedelen av fraflyttingen. I tillegg har kunder valgt å flytte til innskuddsbaserte produkter med høyere forventet avkastning.

Premieinntektene for garantert pensjon var 10,9 milliarder kroner i 2013 som representerer en nedgang på nesten 10 prosent sammenlignet med 2012. De fleste produktene er lukket for nysalg og kundenes valg om overgang fra garanterte til ikke-garanterte produkter er i tråd med konsernets strategi.

Premieinntekter (eksklusiv flytting)

NOK mill.	2013	2012
Kollektiv pensjon Storebrand	8 189	9 104
Fripoliser Storebrand	89	79
Individuell kapital og pensjon Storebrand	306	377
Garanterte produkter SPP	2 320	2 422
Sum	10 903	11 983

Nøkeltall Garantert pensjon

NOK mill.	2013	2012
Garanterte reserver	263 776	269 858
Garanterte reserver i % av totale reserver	75,5 %	80,4 %
Overføring av garanterte reserver	8 987	4 074
Bufferkapital av kundefond Storebrand	4,8 %	4,0 %
Bufferkapital av kundefond SPP	15,1 %	11,9 %

ØVRIG

Under kategorien Øvrig rapporteres resultatet i selskapsporteføljene og mindre datterselskap i Storebrand Livsforsikring og SPP. I tillegg inngår blant annet resultatet knyttet til virksomheten BenCo.

Resultat

NOK mill.	2013	2012
Fee- og administrasjonsinntekter	116	130
Risikoresultat liv og pensjon	3	14
Administrasjonskostnader	-66	-74
Finansresultat	48	121
Resultat før overskuddsdeling	100	191
Netto overskuddsdeling	-7	-8
Resultat før amortisering	94	183

Resultatet for øvrig virksomhet er 94 millioner for 2013, ned fra 183 millioner i 2012. Resultatnedgangen skyldes i første rekke svakere finansavkastning i selskapsporteføljene. Driftskostnadene er redusert med 8 millioner fra 2012 som følge av kostnadsreducerende tiltak i BenCo.

Finansresultatet inkluderer avkastningen i selskapsporteføljene i Storebrand Livsforsikring og i SPP samt netto resultat for mindre datterselskap. Salget av SPP Liv Pensionstjänst AB til KPA påvirker resultatet positivt med 55 millioner for 2013. Finansresultatet er i første rekke svekket som følge av lavere avkastning i selskapsporteføljene i SPP som følge av lavere korte renter i Sverige. Resultatet er også negativt påvirket av oppstartskostnader knyttet til etablering av produktkonseptet Investeringsparkonto. Storebrand Livsforsikring Konsern er finansiert gjennom en kombinasjon av egenkapital og ansvarlig lån. Andelen ansvarlig lån er på om lag 25 prosent og rentekostnadene utgjør i størrelsesorden netto 120 millioner kroner i kvartalet med dagens rentenivå. Selskapsporteføljene utgjorde 18,5 milliarder kroner ved utgangen av 4.kvartal. Investeringene er i første rekke i korte rentebærende papirer i Norge og Sverige.

REGELVERK I ENDRING

For Storebrand er endring i rammebetingelsene viktig. Gjennom 2013 har det på flere områder kommet viktige avklaringer for konsernet. Det er forventet ytterligere avklaringer i løpet av 2014.

Nytt europeisk solvensregelverk (Solvens II)

Solvens II er et soliditetsregelverk som skal gjelde for alle forsikringsselskap i EØS-området. Det synes nå klart at endelig vedtak i EU-parlamentet skjer tidlig i 2014 og at regelverket vil innføres fra 2016. Det innføres overgangsregler som åpner for at forskjellen mellom verdien av forsikringsforpliktelsen etter Solvens II og Solvens I på overgangstidspunktet kan øke solvenskapitalen. Overgangsperioden kan være inntil 16 år, hvor bidraget til økt solvenskapital fases ut lineært. Overgangsregelen kan benyttes for deler av virksomheten.

Det åpnes også for et påslag på rentekurven som brukes til å diskontere forsikringsforpliktelsene, gjennom et påslag på swap-rentekurven. Påslaget tilsvarer en illikviditetspremie på investerings-siden, såkalt Volatility Adjustment. De enkelte nasjonale myndigheter er foreslått gitt kompetanse til å bestemme lengde og innretning på bruk av overgangsperioden og nivå på de permanente tiltakene for å tilpasse Solvens II til langsiktige garantier.

Slik forslaget til regelverk nå er utformet er det noe bedre tilpasset selskaper som har langsiktige avkastningsgarantier enn tidligere. Betydningen av overgangsregelen vil i stor grad avhenge av rentenivået når Solvens II innføres. Høyt påslag på rentekurven gjennom den såkalte Volatility Adjustment vil også bidra til å redusere betydningen av overgangsreglene, fordi differansen mellom Solvens II og Solvens I-forpliktelsene, som kan øke solvenskapitalen, reduseres.

Den europeiske tilsynsmyndigheten (EIOPA) har innført formelle krav til forberedelser til Solvens II med virkning fra 1. januar 2014. Det innebærer at kravene i Solvens II til virksomhetsstyring og kontroll (pilar 1) vil fases inn, inkludert krav til egenvurdering av risiko og soliditet (ORSA), og at deler av rapporteringskravene til tilsynsmyndighetene (pilar 3) innføres for årsrapporteringen per 31. desember 2014, med rapportering til Finanstilsynet i uke 22 2015. Kapitalkravene (pilar 2) og rapporteringskrav til markedet, vil ikke gjelde før formell Solvens II-innføring i 2016.

ENDRINGER I NORSK TJENESTEPENSJONSREGELVERK

Nytt dødelighetsgrunnlag K2013

Finanstilsynet la i mars 2013 frem et nytt dødelighetsgrunnlag for kollektiv pensjonsforsikring, K2013. Det nye dødelighetsgrunnlaget er dynamisk, det vil si at det er lagt inn forventning om ytterligere synkning i dødeligheten fremover. K2013 vurderes derfor å være mer robust enn K2005, som er en statisk tariff. K2013 gjelder fra 1. januar 2014.

For ny opptjening av ytelsesbasert tjenestepensjon innebærer innføringen av K2013 at premiene for slike ordninger økes med i snitt ca. 10 prosent. For allerede opptjent ytelsesbasert tjenestepensjon innebærer innføringen av K2013 et oppreserveringsbehov på om lag 12,5 milliarder kroner for Storebrand (ca. 8 prosent av premiereservene). Storebrand har i perioden 2011-2012 avsatt 4,3 milliarder kroner til fremtidig oppreservering. For 2013 settes det av 0,5 milliarder kroner. 0,5 milliarder er benyttet for oppreservering på fraflyttede kontrakter i 2013 og i januar 2014.

På bakgrunn av det betydelige oppreserveringsbehovet vil Finanstilsynet åpne for oppreserveringsperioder som ikke bør ha varighet ut over 5 år. Kundeoverskudd kan brukes til å dekke oppreserveringsbehovet. Minst 20 prosent av det samlede oppreserveringsbehovet bør dekkes av selskapet med like bidrag hvert år. Størrelsen på eiers bidrag avhenger av lengde på opptrappingsplan, prinsipper for oppreservering, samt avkastnings- og risikoverskudd i opptrappingsperioden. Dette vil trolig bli avklart i retningslinjer for opptrappingsplanene som er varslet fra Finanstilsynet i begynnelsen av 2014.

Ny tjenestepensjonslov

Stortinget vedtok i desember 2013 Finansdepartementets forslag til ny tjenestepensjonslov. Den nye loven bygger på Banklovkommisjonens forslag i NOU 2012:13.

Den nye tjenestepensjonsloven åpner for et nytt hybridprodukt i det norske markedet. Hybridproduktet er tilpasset ny folketrygd. Den bygger på alleårsopptjening, årlige innskudd til en pensjonsbeholdning, dødelighetsav, fleksibelt uttak fra 62 år og levealdersjustering. Det åpnes for ulike reguleringsmekanismer. Pensjonsbeholdningene kan reguleres med alminnelig lønnsvekst i samfunnet (G), bedriftens lønnsvekst eller faktisk avkastning. Produktet kan også ha årlig nullgaranti, eller individuelt investeringsvalg. Ordningene kan være opphørende, med utbetalinger til minst fylte 80 år, eller livsvarige.

Den nye tjenestepensjonsloven trådte i kraft 1. januar 2014.

Økte maksimalrammer for innskuddspensjon

Regelverket for innskuddspensjon er også endret. Fra 1. januar 2014 er de maksimale spare-rammene for innskuddspensjon satt til 7 prosent av inntekt mellom 1 og 7,1 G og 25,1 prosent av inntekt mellom 7,1 og 12 G. Dette innebærer at man kan spare like mye i en innskuddsordning etter lov om innskuddspensjon som i en hybridordning etter tjenestepensjonsloven.

Overgangsregler – et nytt ytelsesprodukt

Banklovkommisjonen foreslo i NOU 2013:3 endringer som innebar en gradvis avvikling av ytelsespensjon over tre år. Dette er ikke fulgt opp av Finansdepartementet i lovforslaget Prop. 199L (2012-2013). Regelverket åpner derfor for at ytelsespensjonsordningene kan videreføres, uten tilpasninger til det nye opptjeningssystemet i folketrygden. I lovforslaget skriver Finansdepartementet at Banklovkommisjonen er gitt et mandat til å utrede om det er ønskelig og eventuelt mulig å etablere en form for ytelsesbasert kollektiv alderspensjon, tilpasset ny aldersopptjening i folketrygden.

Banklovkommisjonen foreslo konvertering av opptjente rettigheter i ytelsesordningene til pensjonsbeholdning etter den nye tjenestepensjonsloven. Disse skulle forvaltes etter nytt regelverk, samtidig som de garanterte ytelsene ble videreført. Forslaget omfattet både kollektive ordninger og fripolis. Forslaget fra Banklovkommisjonen, og tilpasninger som ble foreslått av Finanstilsynet og Finans Norge i høringen, ville bidratt til en bedre tilpasning av fripolisene til Solvens II. Forslaget var imidlertid komplisert, og møtte mye motstand i den offentlige høringen. Departementet har ikke fulgt opp disse delene av Banklovkommisjonens utredning. Det innebærer at avvikling av ytelsesordninger som følge av overgang til innskuddspensjon eller nytt hybridprodukt vil være basert på utstedelse av fripolis.

I forbindelse med det videre arbeidet med ytelsesbaserte pensjonsordninger vil departementet vurdere om det er behov for ytterligere regler for overgang mellom pensjonsordninger.

Fripoliser med investeringsvalg

Stortinget vedtok i 2012 lovendringer som åpner for at kundene kan velge å konvertere fripoliser til fripoliser med investeringsvalg. Når loven ennå ikke har trådt i kraft, skyldes det særlig behov for å avklare hvordan konvertering skal håndteres under oppreservering til K2013. Departementet sendte i november 2013 et notat fra Finanstilsynet på høring. Det foreslås her:

- Krav om at fripoliser som konverteres til investeringsvalg skal være fullt oppreserverte til K2013. Selskapene kan bruke egenkapital til dette. Selskapene kan velge om slik oppreservering (utover det som følger av opptrappingsplanen) skal skje, men det må ligge objektive kriterier til grunn for hvilke kunder som får og ikke får et slikt tilbud.
- Mulighet til å bruke en teknisk, ikke-garantert beregningsrente ved beregningen av de årlige pensjonsytelsene fra fripolisen med investeringsvalg. Det gir en mer hensiktsmessig utbetalingsprofil, hvor man unngår for lave utbetalinger de første årene og sterkt vekst i utbetalingene med økende alder.
- Bestemmelser knyttet til rådgivning.

Avklaring på disse punktene er forventet tidlig i 2014, og det forventes at loven da trer i kraft.

Uførepensjon i private tjenestepensjonsordninger

Banklovkommissjonen overleverte 4. desember 2013 NOU 2013:12 "Uførepensjon i private tjenestepensjonsordninger". Forslaget er på høring til 6. mars 2014. Forslaget er en tilpasning til folketrygden hvor uføretrygden endres fra 2015. Det nye uføreproduktet vil gi rett til uførepensjon uten avkortning etter tjenestetid. Som følge av dette vil det som hovedregel heller ikke tjenes opp fripoliserettigheter knyttet til uførepensjon. Forslaget åpner imidlertid for at bedrifter som ønsker slik fripoliseopptjening kan velge det.

Folketrygdens uføretrygd utgjør 66 prosent av inntekt opp til 6 G. Banklovkommissjonen foreslår at uførepensjon kan utgjøre opptil 10 prosent av lønnsinntekt opp til 12 G. I tillegg kan foretaket forsikre opp til 66 prosent av inntekt mellom 6 og 12 G. Det er som i folketrygden lagt opp til avkortning mot arbeidsinntekt over 0,4 G. I tillegg legges det opp til at tidligere opptjente rettigheter, både fra offentlig og privat sektor, skal samordnes med den nye uførepensjonen.

Regelendringer i Sverige

En utredning om høyere pensjonsalder i Sverige, 'pensjonsaldersutredningen', foreslo i 2013 en ny levealdersjustering for pensjoner. Dette innebærer at ulike aldersgrenser knyttet til pensjon justeres opp i takt med at den forventede levealderen i befolkningen øker og skal oppmuntre til suksessivt høyere pensjonsalder. En annen utredning, "Veivalg for premiepensjonen", foreslo i 2013 justeringer av det svenske premiepensjonssystemet med et redusert fondsutbytte.

I Sverige jobbes det også med en utredning som skal se på forslag til hvordan MiFID II-direktivet skal innlemmes i svensk lovgivning. Det forventes at dette leder til innskrenkninger for provisjonsbetalte forsikringsmeglere i det svenske markedet.

Det er iverksatt en utredning som skal foreslå endringer i skattereglene, som skal lede til større skattenøytralitet mellom ulike pensjonsløsninger. Det pågår også en utredning om innlemmelse av tjenestepensjonsdirektivet (IORP II) og Solvens II i svensk lovgivning som vil påvirke kapitaldekningskravet for tjenestepensjonsleverandørene.

Samtlige av disse utredningene forventes å være ferdige i 2014 og vil behandles av regjeringen etter valget i september 2014.

RISIKO OG KAPITALFORHOLD

RISIKO

Kontinuerlig overvåking og aktiv styring av risiko er et kjerneområde i konsernets virksomhet. Grunnlaget for risikostyringen legges i styrets årlige behandling av strategi- og planprosessen med fastsettelse av risikoappetitt, risikomål og overordnede risikorammer for virksomheten. Risikostyring og internkontroll er en integrert del av lederansvaret i Storebrand.

Selskapets samlede risikobilde overvåkes løpende, blant annet gjennom tilsynsmyndighetenes Risikobaserte Tilsyn (RBT) i Norge, Trafikklys i Sverige, og gjennom egenutviklede risikomål. De egenutviklede risikomålene følges opp daglig.

Alle deler av selskapet er eksponert for operasjonell risiko. Operasjonell risiko er direkte eller indirekte tap som følge av mangelfulle eller sviktende interne prosesser eller systemer,

menneskelige feil eller eksterne hendelser. Operasjonell risiko søkes redusert gjennom tydelige rutiner, klare ansvarsbeskrivelser og dokumenterte fullmakter. I tillegg kommer interrevisjonens uavhengige kontroll gjennom styrevedtatte revisjonsprosjekter. De største operasjonelle risikoene er tilknyttet regulatoriske endringer, store IT-prosjekter og medfølgende risiko for drifts- og forretningsmessige konsekvenser og til svikt i kundebehandling og mangler ved kunde-rådgivning. Det gjennomføres årlig en risikovurdering i konsernledelsen som resulterer i en risikooversikt med forbedringstiltak. Risikovurderingen presenteres for og behandles av styrene i de enkelte selskaper og i konsernstyret.

Gjennom forsikringsvirksomheten har Storebrand risiko for at det blir flere og/eller større forsikringsutbetalinger enn antatt. Både Storebrands kunder og Storebrand som selskap har risiko knyttet til finansmarkedsutviklingen, spesielt for pensjonsproduktene. I den nye organiseringen er konsernets virksomhet delt i tre hovedområder med svært ulike risiko- og resultat-drivere, Garantert Pensjon, Sparing og Forsikring.

GARANTERT PENSJON

Garantert pensjon omfatter både individuelle (IF) og kollektive pensjoner (KF) i Sverige og ytelsesbasert tjenstepensjon inkluder fripoliser og tradisjonelle individuelle pensjonsprodukter i Norge. Den største risikoen er finansmarkedsrisiko og levetidsrisiko.

Det er felles for produktene at Storebrand garanterer for en minimum avkastning. Nivået på garantien varierer. I Sverige har nye premier i IF 0,5 prosent garanti, mens eksisterende reserve har opp til 5,2 prosent garanti. I Norge tas nye premier inn med 2,5 prosent garanti, mens eksisterende bestand i hovedsak har garantinivåer mellom 3 og 4 prosent. Over tid vil nye premier bidra til at gjennomsnittlig garantinivå faller.

I Norge må avkastningen være over garanti hvert enkelt år, mens det i Sverige er tilstrekkelig å oppnå garantert avkastning som et gjennomsnitt. I Norge innføres ny levetidstariff for ytelses-pensjon og fripoliser fra 2014. For eksisterende reserve er det en 5 års opptrappingsplan, og kundeavkastning utover garanti kan bidra til oppreservering. I opptrappingsperioden gir det en risikoøkning som kan sammenlignes med å øke garantirenten.

For å oppnå tilstrekkelig avkastning fra kundeporteføljene til å dekke garanti, oppreservering og oppskrivning av pensjon, er det nødvendig å ta investeringsrisiko (markedsrisiko) utover å investere i sikre rentepapirer. Det skjer i hovedsak ved å investere i aksjer, eiendom og kreditt-obligasjoner. Det er mulig å redusere markedsrisikoen, men da reduseres sannsynligheten for å nå nødvendig avkastningsnivå. Investeringsstrategien og risikostyringen skal balansere disse hensynene, inkludert effekten på avkastningskrav fra oppreserveringsbehovet. Det benyttes også dynamisk risikostyring av aksjeandel.

Renterisiko er i en spesiell stilling fordi renteendringer også påvirker verdien av forsikringsforpliktelsen. Siden pensjonsutbetalingene kan ligge svært langt frem i tid, har forsikringsforpliktelsen stor rentefølsomhet. Risikostyringen skal redusere risikoen fra dette ved å investere med tilsvarende stor rentefølsomhet. I Sverige er styring av renterisiko basert på dette prinsippet, men primært rettet mot finansresultatet. Rentekurven i finansregnskap og solvensregnskapet er basert på ulike prinsipper. Overgang til felles rentekurve for finans- og solvensregnskap i SPP vil redusere renterisikoen, og dette vil bli vurdert som en del av Solvens II-tilpasningen. Fra 2014 er solvensrentekurven i Sverige basert på Solvens II-prinsippene.

I Norge vil økt rentefølsomhet fra investeringene gi økt risiko for at årets avkastning blir under garanti. Risikostyringen skal derfor balansere risikoen for at årets resultat blir negativt påvirket av renteoppgang med reinvesteringsrisikoen hvis renten faller under garanti i fremtiden. Hold-til-forfall bokføring av langsiktige obligasjoner er et viktig risikostyringsverktøy. Det er ikke tilgjengelig å lukke renterisikoen i Norge. Det skyldes både produktregelverk med årlige garantier og at det ikke er tilstrekkelig tilgang på lange obligasjoner eller rente-swap'er. Innføring av Solvens II fra 1. januar 2016 vil i større grad synliggjøre renterisikoen i solvensberegningen.

Selv om stigende rente er negativt for investeringsavkastningen på kort sikt som følge av kurstap på obligasjoner, er det positivt på lang sikt fordi det øker sannsynligheten for å få en avkastning høyere enn garanti. Gjennom 2013 har lange renter steget, både i Norge og Sverige. Men korte renter har falt, og sentralbankene ventes å holde renten lav også gjennom 2014.

KF i Sverige har inflasjonsjustering av utbetalingene, og det gir en inflasjonsrisiko. Denne reduseres ved at deler av porteføljen er investert i realrenteobligasjoner.

Gode aksjemarkeder har bidratt positivt til markedsavkastningen i de garanterte porteføljene i 2013, men fallende renter har gitt kurstap på obligasjoner slik at avkastningen har vært svak for de svenske garanterte porteføljene med lav aksjeandel. I Norge har bokført avkastningen vært over garanti for alle porteføljer bortsett for fripoliser. Avkastning utover garanti for 2013 som er benyttet til å dekke oppreservering til langt liv utgjør 0,5 milliarder. Stigende lange renter gjennom 2013, spesielt i Sverige, har bedret solvensposisjonen.

Endringer i tjenestepensjonsordninger i Norge vil over tid redusere risikoen ettersom ytelsesbaserte ordninger erstattes av innskuddspensjon eller hybridordninger uten garantert avkastning. Omlaggingen har mest effekt for nye premier, mens eksisterende reserve vil videreføres som fripoliser. For fripolisekundene vil det også bli mulig å velge å konvertere til et investeringsvalgprodukt. For mange kunder vil det gi høyere forventet avkastning og dermed større pensjonsutbetalinger. På kort sikt begrenses overgangen av at det forutsettes at reserven må være fullt oppresvert til ny levetidstariff før kunden kan velge investeringsvalg. For IF i Sverige er det mulig for kunden å bytte til et produkt uten avkastningsgaranti.

Størstedelen av de garanterte pensjonsavtalene har livslang utbetaling. Det gir økte utbetalinger hvis levetiden øker mer enn forventet. I prinsippet kan denne risikoen reduseres ved kjøp av reassurans. I praksis er reassurans av langt liv risiko ikke tilgjengelig på akseptable vilkår. Dynamiske tariff, som inkluderer en trend for økt livslengde, er viktigste risikostyringsverktøy. Dette er innført i Sverige og innføres fra 2014 i Norge for YTP og fripoliser.

Over tid kan risikoen knyttet til langt liv reduseres ved å endre produktene. I Sverige har en stor del av bestanden livsvarig utbetaling med tilhørende risiko for at livslengden øker, men kunden kan gjøre andre valg. For mange kunder kan et bytte til tidsbegrensede utbetalinger eller utbetalingsbeskyttelse gi større nytte, samtidig som risikoen reduseres for Storebrand. I Norge innebærer forslag til nye tjenestepensjonsprodukter (hybrid) at levetidsrisikoen begrenses til utbetalingsperioden. Det forventes også at en del eksisterende ytelseskunder vil velge innskuddspensjon med tidsbegrenset utbetaling.

SPARING

Sparing består av produkter uten rentegarantier for sparing til pensjon. I området inngår innskuddspensjon i Norge og Sverige.

For ikke-garanterte pensjonsprodukter har kunden den finansielle markedsrisikoen. I Norge er utbetalingene tidsbegrenset, slik at Storebrand ikke har risiko fra økt levealder. For det nye hybridproduktet er hovedregelen livslang utbetaling, men risikoen for pensjonsleverandør blir begrenset til utbetalingsperioden. I Sverige har en stor del av bestanden livsvarig utbetaling, men kunden kan velge tidsbegrenset utbetaling.

For Storebrand er risikoen for ikke-garantert pensjon i hovedsak knyttet til at fremtidige inntekter og kostnader endres. Det blir derfor en indirekte markedsrisiko, fordi negativ investeringsavkastning vil redusere fremtidige inntekter. Inntektene reduseres også dersom kunder velger å flytte. Markedsrisiko og avgangsrisiko er derfor de største risikoene for ikke-garantert pensjon. Det er også risiko knyttet til at kostnadene kan øke.

I 2013 har avkastningen vært svært god for ikke-garantert pensjon som følge av sterke aksjemarkeder.

FORSIKRING

For ett-årige risikoprodukter er den største risikoen uførhetsrisiko. Storebrand har risiko knyttet til at det blir flere uføretilfeller enn antatt og/eller at færre uføre blir arbeidsføre igjen (reaktivering). I Sverige har politiske forhold (karensdager) påvirket risikoen. Det er også dekninger som gir utbetaling ved død.

Compliance og operasjonell risiko følges tett og systematisk opp i den daglige ledelsen av enheten ved regelmessig gjennomgang av identifiserte risikoområder, samt risikovurdering av nye prosjekter og evaluering av årsaken til hendelser.

KAPITALFORHOLD

Storebrand legger vekt på å tilpasse nivået på egenkapital og lån i konsernet fortløpende og planmessig. Nivået tilpasses den økonomiske risikoen og kapitalkrav i virksomheten. Vekst og sammensetning av forretningsområder vil være en viktig drivkraft i behovet for kapital. Kapitalstyringen har som målsetting å sikre en effektiv kapitalstruktur og ivareta en hensiktsmessig balanse mellom interne mål og regulatoriske krav. Konsernet har en målsetting om over tid å

ha en solvensmargindekning i livvirksomheten på over 150 prosent. Storebrand Livsforsikring AS har videre en målsetting om en rating på A-nivå. Storebrand Livsforsikring AS hadde ved årsskiftet en rating på A3 og A- fra henholdsvis Moody's og Standard & Poor's, ingen endring fra 2012. Framtidsutsiktene til ratingen ble derimot, som følge av ny levetidstariff, endret fra stabil til negativ i mars.

I Norge er livsforsikringselskapene underlagt to regulatoriske kapitalkrav – ett som følger aktivisiden (Basel) og ett som følger passivisiden (Solvens I). Livselskapene i Norge følger fra 2008 ny forskrift for kapitaldekningskravet som er tilpasset kapitaldekningsreglene for banker gjennom Basel II. Basel-regelverket i kombinasjon med Solvens I forventes å gjelde for livselskapene frem til innføring av et felles europeisk kapitaldekningsregelverk for forsikringselskaper, Solvens II.

Soliditetskapital

NOK mill.	2009	2010	2011	2012	2013
Egenkapital	14 004	15 069	15 031	15 385	16 467
Ansvarlig lånekapital	6 637	6 642	6 630	6 468	6 632
Risikoutjevningfond	225	287	469	640	776
Kursreguleringsfond	31	1 971		1 027	3 823
Tilleggsavsetning (TA)	4 646	5 439	5 442	5 746	4 458
Villkorad återbäring (VÅ)	8 689	11 503	10 038	11 264	14 167
Oververdi obligasjoner til amortisert kost	140	732	1 757	5 225	5 160
Opptjent resultat	952	1 067	742	1 105	2 619
Sum	35 324	42 710	40 109	46 860	54 102

Soliditetskapitalen økte med 7,2 milliarder kroner i 2013. Foruten årets resultat (2,6 milliarder) bidro i hovedsak økt kursreguleringsfond (2,8 milliarder) og økte buffere i form av villkorad återbäring i SPP (2,9 milliarder). Tilleggsavsetningene utgjorde 4,5 milliarder kroner ved utgangen av året, en reduksjon i på 1,3 milliarder kroner for året, hovedsakelig som følge av trekk av tilleggsavsetning som følge av lav bokført avkastning for fripoliser. Oververdi på anleggsobligasjoner som vurderes til amortisert kost er redusert med 0,1 milliarder i år, og utgjør 5,2 milliarder kroner per 31. desember. Oververdi på anleggsobligasjoner er ikke innregnet i regnskapet. Samlede avsetninger for langt liv per 31. desember 2013 utgjør 4,5 milliarder kroner og er ikke inkludert i soliditetskapitalen.

Solvensmarginen for Storebrand Livsforsikring Konsern har økt fra 162 prosent til 176 prosent ved utgangen av året. Solvensmarginen er positivt påvirket av årets resultat og økte lange renter i Sverige. Per 31. desember 2013 byttet man rentekurve for diskontering av de svenske forsikringsforpliktelsene i solvensberegningen. Dette førte til et fall i konsernets solvensmargin på ca 8 prosentpoeng. Den nye rentekurven er bedre tilpasset den rentekurven som skal benyttes under solvens II. De verddivurderingsprinsipper som legges til grunn i soliditetsberegninger på nasjonalt nivå blir benyttet i konsernberegningen.

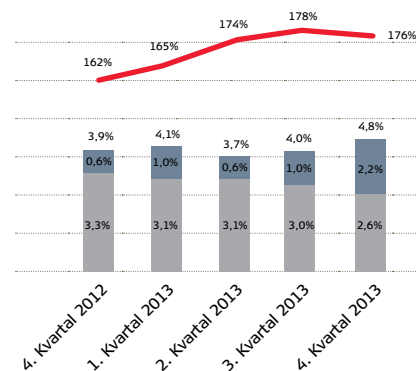
Solvensmarginen i SPP Livförsäkring AB var 254 prosent og 239 prosent i SPP Liv Fondförsäkring AB ved utgangen av året, mot henholdsvis 222 og 221 prosent i 2012. Som nevnt har økte langrenter ført til at verdien av forsikringsforpliktelsene i solvensberegningen har falt og solvenskapitalen økt, samtidig som bytte av rentekurve har bidratt negativt.

BÆREKRAFT

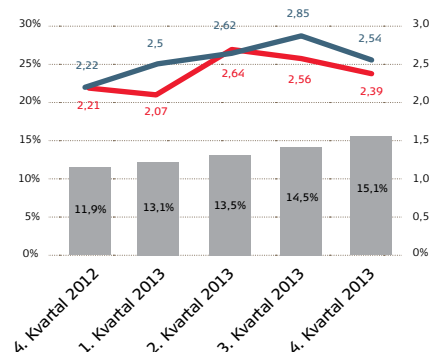
Storebrand-konsernet har arbeidet systematisk og målrettet med bærekraft i nærmere 20 år. Bærekraftige produkter og relasjoner er et av Storebrands kundeløfter og en integrert del av konsernets merkevere. I løpet av 2013 har Storebrand ytterligere styrket arbeidet med bærekraft med formål om å levere på kundeløfte om bærekraft, samt å sikre bærekraft som en differenserende faktor som bringer oss nærmere visjonen "Våre kunder anbefaler oss".

GRUNNPRINSIPPER

Storebrand har signert FNs prinsipper for ansvarsfull forretningsdrift Global Compact, og disse prinsippene fungerer som et fundament for våre retningslinjer innen bærekraft. Vi støtter FNs konvensjoner for menneskerettigheter, FNs miljøkonvensjoner, ILOs kjernekonvensjoner og FNs konvensjon mot korrupsjon. Vi har også signert FNs prinsipper for ansvarsfulle investeringer (PRI) og FNs prinsipper for bærekraftig forsikring (PSI). Begge disse ligger som et fundament for vår bærekraftstrategi.

■ Tilleggsavsetning i prosent av kundefond m/garanti
 ■ Kursreserver i prosent av kundefond m/garanti
 — Solvensmargin

■ Villkorad återbäring i prosent av kundefond m/garanti
 — Solvensmargin SPP Liv Fondförsäkring AB
 — Solvensmargin SPP Livförsäkring AB

En ledestjerne for vårt arbeid er visjonen om en bærekraftig verden i 2050 som vi, sammen med mange andre store virksomheter innenfor rammene til World Business Council for Sustainable Development, jobbet frem og stilte oss bak for flere år siden. Visjonen lyder: 9 milliarder mennesker lever godt med planetens ressurser.

VI LEVER SOM VI LÆRER

Konsernet stiller høye krav til de selskapene vi investerer i og vi stiller de samme kravene til oss selv og våre leverandører. Ved å stille tydelige krav om bærekraft i vårt valg av leverandører er vi med på å påvirke til flere og mer bærekraftige produkter. Vi er medlemmer i Svanens innkjøpsklubb og fikk i 2013 Svanepreisen som 'Beste innkjøper'. Akkurat nå har konsernet 176 selskaper ekskludert fra investeringer, og disse selskapene blir også automatisk diskvalifisert som konsernets leverandører.

Alle avdelinger har som oppdrag å minimere vårt miljømessige fotavtrykk ved å ha fokus på bruken av ressurser. De utslippene vi likevel har, gjennom reiser og energibruk, kompenseres vi gjennom å kjøpe FN-sertifiserte klimakvoter.

Våre etiske regler er et viktig verktøy i hverdagen, og hvert år følges de opp med opplæring og målinger. Ledergrupper på alle nivå i konsernet diskuterer etiske dilemmaer og går gjennom regelverket minst en gang i året. Hvordan reglene etterleves, følges opp i en etikk-indikator som rapporteres og målsettes hvert år i konsernets målkort for bærekraft. Konsernets regler om anti-korrupsjon, varsling og arbeid mot interne misligheter gjelder alle ansatte og konsulenter som arbeider for oss. Vi har en varslingskanal som går direkte til et eksternt advokatbyrå, og informasjon om varslingsrutinene er tilgjengelig for alle ansatte. Reglene følges opp og resultatene måles årlig. Risikoanalyser gjennomføres, og vi har opplæring for de gruppene ansatte der risikoen for korrupsjon og annen type av økonomisk kriminalitet er størst. Ansvar for dette ligger på konsernnivå.

Vi ønsker å være transparente og rapporterer hvert år til en rekke bærekraftsindexer, bl.a. Carbon Disclosure Project, Dow Jones Sustainability Index, Vigeo, Sustainalytics og FTSE4Good. Vår bærekraftsrapportering følger retningslinjene fra Global Reporting Initiative. Vårt hovedkontor i Oslo er miljøsertifisert via Miljøfyrtårnet, og vi jobber også med å miljøsertifisere SPPs hovedkontor i Stockholm.

BÆREKRAFTIGE INVESTERINGER

Storebrands minimumsstandard for bærekraftige investeringer gjelder alle Storebrands egne fond og pensjonsporteføljer. Kravene gjelder både aksjer og obligasjoner, i Norge og internasjonalt.

Standarden innebærer at vi utelukker enkelte selskaper som er i brudd med internasjonale normer og konvensjoner eller som bryter Storebrands egendefinerte minimumsstandard for bærekraft.

Følgende tema er dekket av minimumsstandardens:

- Menneskerettigheter, arbeidstakeres rettigheter og folkerett
- Korrupsjon og økonomisk kriminalitet
- Alvorlig klima- og miljøskade
- Kontroversielle våpen: landminer, klasevåpen, atomvåpen
- Tobakk
- Vi utelukker også de selskapene som presterer dårligst på bærekraft og klimatiltak i høyrisikoindustrier.

Per 31. desember 2013 er 176 selskaper utelukket fra investeringer.

Aktivt eierskap utøves for å påvirke selskaper i bærekraftig retning og for å ta tak i utfordringer relatert til globale ESG-trender (Environmental, Social og Governance).

BÆREKRAFT I FORSIKRING

Forsikring er i sin natur et virkemiddel for et bærekraftig samfunn, ved at kundene gis økonomisk trygghet når uhellet er ute. Storebrand Forsikring arbeider med bærekraft i to dimensjoner, gjennom fordelaktig prising når kundene viser bærekraftig holdning og adferd samt ved å utvikle produkter og konsepter som skal forebygge skade, uforhet og helseproblemer.

Storebrand følger med på om våre bedriftskunder driver sin virksomhet ut fra samfunnsansvarlige holdninger og handlinger. For eksempel vil foretak som arbeider godt med helse,

miljø og sikkerhet bli premiert i form av lavere pris på personforsikringer. På denne måten ønsker vi å stimulere til bærekraft i våre kunders virksomhet.

Storebrand ønsker spesielt å fokusere på forebygging av skade, uførhet og helseproblemer. Forsikringskonsepter som aktivt hjelper ansatte som blir syke til å komme raskere tilbake i arbeid og dermed redusere risikoen for varig uførhet, er positivt for både individet, forsikrings-selskapet og samfunnet. Et viktig virkemiddel her er helseforsikring hvor vi raskt kan komme i dialog med den ansatte og vurdere behandlingsløp for å sikre raskere tilbakekomst til arbeid.

Storebrand Forsikring har som ambisjon å være det naturlige valget til kunden når kunden tenker bærekraft. Vi skal styrke kundekommunikasjonen vår og synliggjøre det arbeidet som gjøres i dag, både når det gjelder forebygging av skade og produktutvikling. Vi vil vise kunden hvilke muligheter de har til å velge samfunnsansvarlige alternativer også innen forsikring. Dette vil vi gjøre ved å vektlegge hva kunder kan gjøre, både av små og store tiltak, for å bidra til et fortsatt bærekraftig samfunn fremover. Vårt mål er å bidra til endret adferd hos kundene, som igjen bidrar til økt bærekraft både innenfor miljømessige, sosiale og økonomiske forhold.

DIALOG MED OMVERDEN

Vi påvirker samfunnet rundt oss og samfunnet påvirker oss. Bærekraftsarbeidet hviler på en tett dialog med sentrale samfunnsinteressenter. Hvert år arrangerer vi en interessentdialog der vi svarer på spørsmål, samt får innspill på hva som forventes av oss og vårt bærekraftsarbeid.

Vi ønsker å være tilgjengelige og åpne for alle og har gjennom året truffet mange studenter fra videregående skole, bidratt til en rekke skoleoppgaver ved både norske, svenske og internasjonale universitet samt bidratt i forskning. Vi er engasjerte i sentrale organisasjoner innenfor bærekraft, slik som UNEP FI, Norsif, Swesif og det svenske investeringssamarbeidet "Hållbart Värdeskapande".

Den mest sentrale kanalen for dialog med omverden er sosiale medier. Både Twitter og Facebook er viktige for å få innspill fra relevante miljøer, samt å være tilgjengelig for dialog og spørsmål.

STOREBRANDKONSERNETS RETNINGSLINJER FOR BÆREKRAFT

Bærekraft er integrert i Storebrands verdier, vår visjon, kjerneverdier og kundeløfter. Følgende retningslinjer er fundamentet for vårt arbeid:

- Konsernets ambisjon er at vi gjennom våre produkter og tjenester bidrar til å **løse samfunnsproblemer** og skape en bærekraftig utvikling, både lokalt og globalt.
- Konsernet skal **forene** lønnsom drift med sosiale, etiske og miljømessige mål og aktiviteter.
- Vi **stiller krav** til bærekraft, samfunnsansvar, miljøarbeid og etikk internt i konsernet, samt hos alle samarbeidspartnere og leverandører.
- Bærekraft skal **gjennomsyre utviklingen av nye** finansielle produkter og tjenester og være fullt integrert i vår kapitalforvaltning.
- Konsernet skal kontinuerlig sikre **reduerte miljøutslipp** fra egen virksomhet.
- Vi skal aktivt arbeide for å **hindre at samfunnsskadelige aktiviteter** og kriminalitet skjer i tilknytning til vår virksomhet.
- Konsernet skal ha en **transparent ledelsesstruktur** som lever opp til en nasjonal og internasjonal standard for eierstyring og virksomhetsstyring.
- Storebrand har som mål å være **ledende på bærekraft i Norden** og blant verdens fremste på bærekraftige investeringer.
- Samtlige av Storebrandkonsernets egenforvaltede midler er underlagt en minimumsstandard for bærekraftige investeringer.

Les mer om vårt arbeid med bærekraft i artikkelen om bærekraftige investeringer og Scorecard for bærekraft i Storebrand ASA Konsern sin årsrapport.

PERSONAL OG ARBEIDSMILJØ

Storebrand Livsforsikring AS er et heleid datterselskap av Storebrand ASA. Ved utgangen av året var det 1 532 ansatte i livkonsernet, mot 1 667 ved årets begynnelse. Grunnet ansettelsesstopp, nedbemanning og omstillingsprosesser i 2013 har alderssammensetning endret seg slik at gjennomsnittsalderen har gått fra 41 til 43. Gjennomsnittsansieniteten er 6 år.

LIKESTILLING/MANGFOLD

Storebrand arbeider målrettet for å styrke utviklingen og ha en jevn fordeling mellom kvinner og menn på alle områder og nivåer i selskapet. Selskapet har vært med i prosjektet Battle of the Numbers med både norske og svenske deltakere. Målet med prosjektet har vært å skape forutsetninger for mangfold ved å øke andelen kvinner i operative lederposisjoner. I 2013 er 43 prosent av styremedlemmene i Storebrand Livsforsikring AS kvinner, uendret fra året før. I konsernledelsen er andelen kvinner 38 prosent, mot 22 prosent året før. Ved utgangen av året var det 44 prosent kvinner med lederansvar i konsernet og fordelingen kvinner og menn var 51/49. I SPP er 53 prosent av lederne kvinner. Den positive utviklingen av andelen kvinner respektive menn er et resultat av det systematiske arbeidet med å identifisere framtidens lederkandidater og fremme en jevn kjønnsfordeling.

I likhet med samfunnet for øvrig har selskapet utviklet seg i retning av økt kulturelt mangfold. Selskapet får 81 poeng av 100 mulige i spørreundersøkelse om ambisjonsnivå og arbeid med mangfold. Storebrand diskriminerer ikke på bakgrunn av alder, kjønn, funksjonshemming eller kulturell bakgrunn og gir alle lik tilgang til arbeidsplassen.

ÅRLIG MEDARBEIDERUNDERSØKELSE (MTI)

For årets MTI er poengsummen for arbeidsglede uforandret i forhold til 2012 for medarbeidertilfredshetsindeksen i konsernet. Arbeidsglede er satt sammen av tilfredshet og motivasjon, som påvirkes indirekte av syv hovedinnsatsområder.

Arbeidsgiverens omdømme blant de ansatte har økt. Hele 90 prosent av medarbeiderne anser det for verdifullt at Storebrandkonsernet vil være ledende innenfor bærekraft. Resultatet viser fortsatt høy tillit til nærmeste leder og et godt samarbeid i organisasjonen. Undersøkelsen viser også at det fortsatt er stor interesse blant ansatte for kompetanse- og personlig utvikling og dette kommer til å bli fulgt opp i de individuelle handlingsplanene i 2014.

SYKEFRAVÆR

Sykefravær har gjennom mange år vært stabilt. Sykefraværet i Storebrand Livsforsikring var i 2013 på 3,7 prosent mot 4,1 prosent i 2012 og 4,7 prosent i 2011. SPP hadde et sykefravær på 2,7 prosent og Storebrand Baltic 2,8 prosent. Storebrand har vært en inkluderende arbeidslivsbedrift i ti år og konsernets ledere har gjennom årene opparbeidet gode rutiner knyttet til oppfølging av ansatte ved sykdom.

Alle ledere med norske ansatte må ta obligatoriske HMS kurs der oppfølging av sykdom er en del av læringsløpet.

Storebrands egen helseklinikk i Norge hadde over 3000 behandlinger i 2013 og har i tillegg gitt treningsveiledning og arbeidsplassvurderinger til ansatte. Helsekontroller, helseklubben, samt helseforsikring for alle ansatte, bidrar positivt til det lave sykefraværet.

Ansatte på hovedkontoret i Norge kan trene i spinningrom, styrkerom og egen idrettshall i arbeidstiden. Mer enn 60 prosent av de ansatte i Norge er medlemmer av Storebrand Sport. I Sverige er alle ansatte medlemmer av SPP Fritid. Alle medarbeidere der har tilgang til subsidierte bidrag til trening og "friskvård". I likhet med hovedkontoret i Norge har de tilgang til treningslokaler med ulike aktiviteter og tilrettelagt trening.

Det har ikke vært meldt om personskader, materielle skader eller ulykker i Storebrandkonsernet i 2013.

ETIKK OG TILLIT

Storebrand lever av tillit. Selskapet stiller krav om at konsernets medarbeidere skal ha en høy etisk standard. Konsernet har et felles etisk regelverk, som er tilgjengelig på intranettet på tre språk. På intranettet finner ansatte varslingsrutiner, brosjyrer, anonym postkasse, dilemma-bank, spørsmål og svar-oversikter og presentasjoner. Alle ledere må årlig bekrefte skriftlig at de har diskutert etikk og etiske dilemmaer, informasjonssikkerhet, økonomisk kriminalitet og HMS på avdelingsmøter.

Ansatte har tatt og tar selskapets e-læringskurs i etikk. Selskapets autoriserte finansielle rådgivere gjennomgår et spesielt tilpasset opplæringsprogram i etikk.

KOMPETANSE

Selskapets visjon, kundeløfter og kjerneverdier utgjør hjertet av selskapskulturen. Sammen bidrar de til å underbygge prioriteringer med fokus på kunden for både ledere og medarbeidere.

I 2013 har selskapet videreført arbeidet med å gjøre jobbhverdagen til en god arena for læring og utvikling. Selskapet har hatt spesielt fokus på lederutvikling. Det har vært jobbet med endringsledelse for å styrke gjennomføring av strategien og arbeidet med å forbedre medarbeideroppfølgingen har også kommet godt i gang. Det har blitt lagt arbeid i å gi medarbeidere forståelse av egen rolle og mestring gjennom hele året. Dette vil hjelpe medarbeidere til lettere å kunne forstå hvordan de må prioritere, hva de trenger av støtte og hvordan de kan utvikle seg både faglig og personlig for å bidra til å nå mål. Blant tiltakene som er igangsatt i 2013, er å gi lederne trening i konstruktive tilbakemeldinger, øke frekvensen på medarbeider- og oppfølgingssamtaler, fjerne karaktersystemet for måling av prestasjoner og innføring av en årlig avdelingsvis kompetanse- og medarbeidergjennomgang. På denne måten kan det lettere fremskaffes en oversikt over fremtidig kompetansebehov og karriereønsker. Som et ledd i å nå visjonen "Våre kunder anbefaler oss", har det vært viktig å forbedre kunderelasjonen ytterligere. Trening i kundekommunikasjon og salg er derfor videreført fra 2013.

EIERSTYRING OG SELSKAPsledelse

Storebrand Livsforsikrings systemer for internkontroll og risikostyring tilknyttet regnskapsprosessen følger Storebrandkonsernets retningslinjer. Ledelsen og styret i Storebrandkonsernet vurderer årlig prinsippene for eierstyring og selskapsledelse. Prinsipper ble etablert i 1998. Storebrand avlegger i samsvar med regnskapsloven § 3-3b og den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse av 23. oktober 2012 en redegjørelse for prinsipper og praksis for eierstyring og selskapsledelse. For en nærmere redegjørelse for Storebrand Livsforsikrings eierstyring og selskapsledelse og redegjørelse om foretaksstyring, vises det til egen artikkel i årsrapporten til Storebrand Konsernet.

Storebrand Livsforsikring har vedtektsført at selskapet skal ha samme valgkomité som Storebrand ASA og følger således Storebrandkonsernets prosesser for oppnevning og utskiftning av styremedlemmer.

Storebrand Livsforsikring har ingen vedtektsbestemmelser og fullmakter som gir styret adgang til å beslutte at foretaket skal kjøpe tilbake eller utstede egne aksjer eller egenkapitalbevis.

I 2013 ble det holdt 11 styremøter hvorav en var strategisamling. Styrets arbeidsform reguleres i egen styreinstruks. Styret i Storebrand ASA har to rådgivende underutvalg som er felles for Storebrandkonsernet: kompensasjonsutvalget og revisjonsutvalget.

ENDRING I STYRET OG LEDELSEN

Det er ingen endring i styresammensetning eller administrerende direktør i 2013.

FREMTIDSUTSIKTER

RESULTATUTVIKLING

Lavt rentenivå er utfordrende for forsikringsselskaper som skal dekke en årlig rentegaranti. Rentenivået har steget i løpet av 2013, mens kredittpåslaget for obligasjoner har sunket. Det er fortsatt investeringsmuligheter i obligasjonsmarkedet med forventet avkastning som overgår rentegarantien. Storebrand har en strategi for å vokse innenfor produkter hvor resultatet er mindre påvirket av kortsiktige svingninger i finansmarkedet. Resultatutviklingen vil også påvirkes av de endringene som skjer i regelverket for norsk tjenestepensjon fremover, og hvordan kundene velger å tilpasse seg disse endringene. Det forventes fortsatt vekst innenfor Storebrands kjernemarkeder, drevet av lav arbeidsledighet og god lønnsvekst.

Storebrand gjør løpende tilpasninger for å styrke konkurransekraften og inntjeningen i virksomheten. Blant annet gjennom et kostnadsprogram som skal redusere konsernets kostnader med minst 400 millioner kroner innen utgangen av 2014.

Storebrands resultater vil i perioden fra 2014 belastes med minimum 20 prosent av kostnader knyttet til oppreservering for økt forventet levealder. Det forutsettes at deler av dette vil dekkes gjennom fravær av overskuddsdeling.

RISIKO

Storebrand er gjennom forretningsområdene eksponert for flere typer risiko. Utvikling i rentenivå og eiendoms- og aksjemarkedene vurderes som de vesentligste risikofaktorer som kan påvirke konsernets resultat. Over tid er det viktig å kunne levere en avkastning som overgår rentegarantien i produktene. Risikostyring er derfor et prioritert kjerneområde i konsernet. I tillegg er utvikling i uførhet og levealder sentrale risikoer.

REGULATORISKE ENDRINGER I PRIVAT TJENESTEPENSJON

Tjenestepensjonslovgivningen i Norge gjennomgår en rekke endringer for å tilpasses folketrygdreformen.

Stortinget vedtok i desember 2013 Finansdepartementets forslag til ny tjenestepensjonslov. Den nye tjenestepensjonsloven åpner for et nytt hybridprodukt i det norske markedet. Hybridproduktet er tilpasset ny folketrygd. Den bygger på alleårsoptjening, årlige innskudd til en pensjonsbeholdning, dødelighetsarv, fleksibelt uttak fra 62 år og levealdersjustering. Den nye loven endrer ikke noe på allerede opptjente rettigheter innen ytelsespensjon. Loven løser ikke utfordringene for fripoliser under Solvens II som beskrevet i NOU 2012:3.

Maksimalrammene for innskudd i hybridproduktet er 7 prosent av lønn opp til 7,1 G og 25,1 prosent av lønn mellom 7,1 og 12 G. Samtidig som Stortinget vedtok ny tjenestepensjonslov, økte de også maksimalrammene for innskuddspensjon til de samme nivåene. Den nye tjenestepensjonsloven og økte maksimalrammer for innskuddspensjon trådte i kraft 1. januar 2014.

Banklovkommissjonen overleverte 4. desember 2013 sin utredning NOU 2013:12 Uførepensjon i private tjenestepensjonsordninger. Høringsfristen er 6. mars. Det ventes at nytt regelverk vil gjelde fra 2015, samtidig som det innføres ny uføretrygd i folketrygden.

Finansdepartementet sendte 25. november et notat fra Finanstilsynet om fripoliser med investeringsvalg på høring til 17. januar 2014. Det foreslås her at fripoliser skal være fullt oppreservert til K2013 for de kan konverteres til investeringsvalg. Finanstilsynet foreslår videre en forskriftsbestemmelse som setter krav til at pensjonsinnretningen skal gi fripoliseinnehaveren skriftlige eksempler som viser hvor stor årlig avkastning en gitt investeringsportefølje for en gitt aldersgruppe minst må ha for å oppnå bestemte pensjonsytelser. Lovendringene som åpner for fripoliser med investeringsvalg forventes å tre i kraft i løpet av 2014.

SOLVENS II

Solvens II er et soliditetsregelverk som skal gjelde for alle forsikringsselskap i EØS-området. Det synes nå klart at endelig vedtak i EU-parlamentet skjer tidlig i 2014 og at regelverket vil innføres fra 2016. Det innføres sannsynligvis overgangsregler som åpner for at forskjellen mellom verdien av forsikringsforpliktelsen etter Solvens II og Solvens I på overgangstidspunktet kan øke solvenskapitalen. Det åpnes også for et påslag på rentekurven som brukes til å diskontere forsikringsforpliktelsene. Slik forslaget til regelverk nå er utformet er det noe bedre tilpasset selskaper som har langsiktige avkastningsgarantier enn tidligere, særlig dersom myndighetene velger å benytte handlingsrommet det åpnes for i overgangsreglene.

FREMTIDIG RESERVERING FOR ØKT FORVENTET LEVEALDER

Finanstilsynet la i mars 2013 frem et nytt dødelighetsgrunnlag for kollektiv pensjonsforsikring, K2013. Det nye dødelighetsgrunnlaget er dynamisk, det vil si at det er lagt inn forventning om ytterligere synkning i dødeligheten fremover.

For allerede opptjent ytelsesbasert tjenestepensjon innebærer innføringen av K2013 et oppreserveringsbehov på om lag 12,5 milliarder kroner for Storebrand (ca 8 prosent av premiereservene). Det vil bli gitt anledning til en opptrappingsperiode som etter Finanstilsynets mening ikke bør ha en varighet utover fem år fra oppstart i 2014. Det er foreløpig uklarhet rundt overgangsregler, men det åpnes for å benytte kundeoverskudd til å dekke økte avsetninger kombinert med en minimumsdekning på 20 prosent fra pensjonsinnretningene. Størrelsen på eiers bidrag avhenger av lengde på opptrappingsplan, prinsipper for oppreservering, samt avkastnings- og risikooverskudd i opptrappingsperioden, og pensjonsinnretningen sin andel av oppreserveringen kan således overstige 20 prosent av reservebehovet.

Det vil trolig bli avklart i retningslinjer for opptrappingsplanene som er varslet fra Finanstilsynet i begynnelsen av 2014. Storebrand har i perioden 2011-2012 avsatt 4,3 milliarder kroner til fremtidig oppreservering fra kundens meravkastning. For 2013 settes det av 0,5 milliarder kroner. 0,5 milliarder kroner er benyttet for oppreservering på fraflyttede kontrakter i 2013 og i januar 2014. Konsernet har også andre buffere og avsetninger som kan benyttes til oppreservering, avhengig av endelig regelverk.

ANVENDELSE AV ÅRETS RESULTAT

Styret bekrefter at regnskapet er avgitt under forutsetning om fortsatt drift.

Resultatet på 1 904 millioner kroner foreslås disponert:

Annen egenkapital	1 768 millioner kroner
Risikoutjevningfond	135 millioner kroner

Lysaker, 11 februar 2014
Styret i Storebrand Livsforsikring AS

Peik Norenberg

Erik Haug Hansen

Odd Arild Grefstad
styrets leder

Tove Margrete Storrødvann

Else-Lill Grønli

Inger Johanne Bergstøl

Jan Otto Risebrobakken

Geir Holmgren
administrerende direktør

Resultatregnskap Storebrand Livsforsikring Konsern

1. januar - 31. desember

NOK mill.	Note	2013	2012
TEKNISK REGNSKAP FOR LIVSFORSIKRING			
Forfalte premier, brutto		23 106	23 740
Avgitte gjenforsikringspremier		-86	-76
Overføring av premiereserve fra andre forsikringselskaper/pensjonskasser	17	4 962	3 615
Premieinntekter for egen regning	14,15	27 982	27 279
Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	28	29	48
Renteinntekt og utbytte med videre på finansielle eiendeler	18	7 612	9 424
Netto driftsinntekt fra eiendom	19	1 139	1 266
Verdiendringer på investeringer	19	739	-210
Realisert gevinst og tap på investeringer	19	27	5 344
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	14	9 546	15 871
Renteinntekt og utbytte med videre på finansielle eiendeler	18	305	1 832
Netto driftsinntekt fra eiendom	19	81	105
Verdiendringer på investeringer	18	9 996	2 820
Realisert gevinst og tap på investeringer	18	785	621
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	14	11 167	5 378
Andre forsikringsrelaterte inntekter	14	1 394	1 157
Utbetalte erstatninger, brutto		-18 533	-17 931
Gjenforsikringsandel av utbetalte erstatninger		42	13
Endring i erstatningsavsetninger, brutto		9	-65
Overført premiereserve med videre til andre selskaper	17	-10 889	-4 366
Erstatninger for egen regning	14	-29 372	-22 348
Til/fra premiereserve, brutto	39	6 013	-7 822
Endring i tilleggsavsetninger	39	1 047	-387
Endring i kursreguleringsfond	39	-2 796	-1 027
Endring i premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond	39	-23	-74
Til/fra tekniske avsetninger for skadeforsikringsvirksomheten	39	-57	-92
Endring villkorad återbäring	39	-1 924	-1 458
Overføring av tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond fra andre selskaper	17	106	152
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfaste forpliktelser	14	2 365	-10 709
Endring i premiereserve		-18 079	-12 084
Endring i andre avsetninger		-133	13
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje	14,39	-18 212	-12 071
Overskudd på avkastningsresultatet			-155
Annen tilordning av overskudd		-90	-3
Midler tilordnet forsikringskontraktene	14	-90	-158
Forvaltningskostnader		-360	-297
Salgskostnader	20	-589	-521
Endring i forskuddsbetalte direkte salgskostnader	20	19	45
Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader (inklusive provisjoner for mottatt gjenforsikring)		-1 375	-1 831
Gjenforsikringsprovisjoner og gevinstandeler			6
Forsikringsrelaterte driftskostnader	14	-2 305	-2 599
Andre forsikringsrelaterte kostnader	14	-262	-210
Resultat av teknisk regnskap		2 213	1 590

Resultatregnskap Storebrand Livsforsikring Konsern

1. januar - 31. desember

NOK mill.	Note	2013	2012
IKKE-TEKNISK REGNSKAP			
Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	28	74	-3
Renteinntekt og utbytte med videre på finansielle eiendeler	18	442	551
Netto driftsinntekt fra eiendom	19	54	67
Verdiendringer på investeringer	18	26	40
Realisert gevinst og tap på investeringer	18	-17	70
Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen		579	724
Andre inntekter		426	459
Forvaltningskostnader		-35	-31
Andre kostnader		-1 134	-1 253
Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen		-1 169	-1 284
Resultat av ikke-teknisk regnskap		-163	-101
Resultat før skattekostnad		2 050	1 489
Skattekostnad	24	-70	-372
RESULTAT FØR ANDRE RESULTATKOMPONENTER		1 980	1 117
Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger - ytelser til ansatte	21	10	221
Endring verdireguleringsreserve egne bygg		154	90
Justering av forsikringsforpliktelse		-154	-90
Skatt på andre resultatkomponenter		12	-84
Sum resultatkomponenter som ikke senere kan reklassifiseres over resultatet		22	137
Valutakursdifferanser fra utenlandsk virksomhet		840	-103
Sum resultatkomponenter som senere kan reklassifiseres over resultatet		840	-103
Sum andre resultatkomponenter		862	35
TOTALRESULTAT		2 843	1 151
RESULTAT KAN HENFØRES TIL:			
Minoritetens andel av resultatet		8	14
Majoritetens andel av resultatet		1 973	1 103
TOTALRESULTAT KAN HENFØRES TIL:			
Minoritetens andel av resultatet		18	11
Majoritetens andel av resultatet		2 824	1 140

Balanse Storebrand Livsforsikring Konsern

31. desember

NOK mill.	Note	2013	2012
EIENDELER			
EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN			
Goodwill	25	798	724
Andre immaterielle eiendeler	25	4 882	4 754
Sum immaterielle eiendeler		5 679	5 478
Investeringseiendommer	27	1 084	1 208
Eierbenyttet eiendom	27	66	58
Aksjer og andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	28	205	121
Fordringer på og verdipapirer utstedt av datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	28		69
Utlån	10, 13, 26	3	4
Obligasjoner holdt til forfall	10, 13, 26, 29	347	222
Obligasjoner til amortisert kost	10, 13, 26, 29	1 510	1 156
Aksjer og andeler til virkelig verdi	13, 26, 30	74	44
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning til virkelig verdi	13, 26, 31	17 439	15 716
Finansielle derivater til virkelig verdi	10, 13, 26, 32	364	255
Andre finansielle eiendeler	13, 26, 34	305	126
Sum investeringer		21 398	18 980
Gjenforsikringsandel av forsikringsforpliktelser		142	144
Fordringer i forbindelse med direkte forretninger		2 722	101
Fordringer i forbindelse med gjenforsikringsforretninger		28	7
Fordringer med konsernselskaper		28	23
Andre fordringer		1 472	3 653
Sum fordringer		4 249	3 783
Anlegg og utstyr	35	419	388
Kasse, bank	10, 26	3 517	2 938
Eiendeler ved skatt	24		38
Andre eiendeler betegnet etter sin art	37	690	599
Sum andre eiendeler		4 627	3 964
Forskuddsbetalte direkte salgskostnader		510	443
Andre forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		101	90
Sum forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		611	533
Sum eiendeler i selskapsporteføljen		36 706	32 883
EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJENE			
Investeringseiendommer	27	21 478	25 401
Eierbenyttet eiendom	27	2 322	2 066
Aksjer og andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	28	34	115
Fordringer på og verdipapirer utstedt av datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	28	186	597
Obligasjoner holdt til forfall	10, 13, 26	14 773	10 496
Obligasjoner til amortisert kost	10, 13, 26, 29	63 919	54 557
Utlån	10, 13, 26, 29	3 436	3 702
Aksjer og andeler til virkelig verdi	13, 26, 30	34 629	27 152
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning til virkelig verdi	13, 26, 31	133 203	139 040
Finansielle derivater til virkelig verdi	10, 13, 26, 32	1 048	2 575
Andre finansielle eiendeler	13, 26, 34	3 357	3 462
Sum investeringer i kollektivporteføljen		278 384	269 164

Balanse Storebrand Livsforsikring Konsern

31. desember

<i>NOK mill.</i>	Note	2013	2012
Investeringseiendommer	27	1 614	2 114
Eierbenyttet eiendom	27	103	107
Utlån	10, 13, 26, 29	73	140
Aksjer og andeler til virkelig verdi	13, 26, 30	57 987	45 014
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning til virkelig verdi	13, 26, 31	31 869	25 168
Finansielle derivater til virkelig verdi	10, 13, 26, 32	81	169
Andre finansielle eiendeler	13, 26, 34	262	397
Sum investeringer i investeringsvalgporteføljen		91 987	73 108
Sum eiendeler i kundeporteføljene		370 372	342 272
SUM EIENDELER		407 078	375 155
EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER			
Aksjekapital		3 540	3 540
Overkurs		9 711	9 711
Sum innskutt egenkapital		13 251	13 251
Risikoutjevningfond		776	640
Annen opptjent egenkapital		5 844	3 223
Minoritetens andel av egenkapitalen		141	148
Sum opptjent egenkapital		6 760	4 011
Evigvarende ansvarlig lånekapital		2 787	5 142
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital		2 540	
Fondsobligasjoner		1 502	1 501
Sum ansvarlig lånekapital med videre	9, 13, 26	6 829	6 643
Premiereserve		250 567	245 333
Tilleggsavsetninger		4 279	5 489
Kursreguleringsfond		3 823	1 027
Erstatningsavsetning		891	837
Premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond		3 184	3 394
Villkorad återbäring		14 167	11 264
Andre tekniske avsetninger		616	561
Sum forsikringsforpliktelse i livsforsikring – kontraktfastsatte forpliktelser	38, 39	277 526	267 905
Premiereserve		91 887	72 751
Erstatningsavsetning		1	1
Tilleggsavsetninger		179	257
Premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond		330	487
Sum forsikringsforpliktelse i livsforsikring – særskilt investeringsportefølje	38, 39	92 396	73 495
Pensjonsforpliktelser	21	575	839
Forpliktelser ved skatt		1 441	1 377
Andre avsetninger for forpliktelser		108	115
Sum avsetninger for forpliktelser		2 123	2 331

Balanse Storebrand Livsforsikring Konsern

31. desember

NOK mill.	Note	2013	2012
Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring		1 353	1 317
Forpliktelser i forbindelse med gjenforsikring		36	4
Finansielle derivater	13, 26, 32	2 122	755
Forpliktelser til konsernselskaper		13	14
Andre forpliktelser	40	4 233	4 950
Sum forpliktelser		7 757	7 041
Andre påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter		435	478
Sum påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter		435	478
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE		407 078	375 155

Lysaker, 11 februar 2014
Styret i Storebrand Livsforsikring AS

Peik Norenberg

Odd Arild Grefstad
styrets leder

Tove Margrete Storrødvann

Else-Lill Grønli

Erik Haug Hansen

Inger Johanne Bergstøl

Jan Otto Risebrobakken

Geir Holmgren
administrerende direktør

Oppstilling over endring i egenkapital

Storebrand Livsforsikring Konsern

NOK mill.	Majoritetens andel av egenkapitalen						
	Aksjekapital	Overkursfond	Sum innskutt egenkapital	Risiko-utjevningfond ¹⁾	Annen opptjent egenkapital	Minoritet	Total egenkapital
Egenkapital 31.12.2011	3 430	9 271	12 701	469	2 474	177	15 821
Resultat før andre resultatkomponenter				171	931	14	1 117
Andre resultatkomponenter:							
Valutakursdifferanser fra utenlandsk virksomhet					-100	-3	-103
Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger - ytelser til ansatte					137		137
Sum andre resultatkomponenter				171	969	11	1 151
Egenkapitaltransaksjoner med eiere:							
Aksjeemisjon	110	440	550				550
Avgitt konsernbidrag/utbytte					-200	-26	-226
Kjøp av minoritet						-14	-14
Andre					-19	-1	-20
Egenkapital 31.12.2012	3 540	9 711	13 251	640	3 223	148	17 262
Resultat før andre resultatkomponenter				135	1 837	8	1 980
Andre resultatkomponenter:							
Valutakursdifferanser fra utenlandsk virksomhet					829	11	840
Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger - ytelser til ansatte					23	-1	22
Sum andre resultatkomponenter				135	2 689	19	2 843
Egenkapitaltransaksjoner med eiere:							
Avgitt konsernbidrag/utbytte					-85	-27	-112
Andre					17	2	19
Egenkapital 31.12.2013	3 540	9 711	13 251	776	5 844	141	20 011

¹⁾ Inkluderer bundne midler i risikoutjevningfond med 776 millioner kroner og sikkerhetsavsetninger med 149 millioner kroner. Risikoutjevningfondet kan bare benyttes til å styrke avsetningen til premiereserve vedrørende risiko knyttet til person. Oppbygging av Risikoutjevningfond gir skattemessige fradrag på oppbyggingstidspunktene, disse fradragene er behandlet som permanente forskjeller mellom regnskap og skatt i forhold til IAS 12 slik at det er ikke avsatt for utsatt skatt knyttet til permanente forskjeller.

Kontantstrømsoppstilling Storebrand Livsforsikring

1. januar - 31. desember

Storebrand Livsforsikring Konsern			Storebrand Livsforsikring AS	
2012	2013	NOK mill.	2013	2012
KONTANTSTRØMMER FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER				
22 142	17 784	Netto innbetalinger forsikring	11 653	15 393
-18 440	-18 675	Netto utbetalte erstatninger og forsikringsytelser	-12 136	-12 153
-751	-5 927	Netto inn-/utbetalinger ved flytting	-4 575	373
-2 599	-2 289	Utbetalinger til drift	-1 173	-1 591
-2 920	992	Netto inn-/utbetalinger vedrørende andre operasjonelle aktiviteter	-2 339	-147
-2 568	-8 115	Netto kontantstrøm fra drift før finansielle eiendeler	-8 569	1 874
-831	335	Netto inn-/utbetalinger på utlån kunder	335	-831
2 350	3 182	Netto inn-/utbetalinger vedrørende verdipapirer	8 974	-508
728	5 562	Netto inn-/utbetalinger vedrørende eiendomsinvesteringer		
1 588	241	Netto endring bankinnskudd forsikringskunder	-185	66
3 835	9 320	Netto kontantstrøm fra finansielle eiendeler	9 124	-1 273
1 267	1 204	Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	555	602
KONTANTSTRØMMER FRA INVESTERINGSAKTIVITETER				
-173	407	Netto inn/utbetalinger ved kjøp/salg av tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet	92	-523
-130	-149	Netto inn/utbetalinger ved salg/kjøp av driftsmidler	-33	-47
-303	258	Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	60	-570
KONTANTSTRØMMER FRA FINANSIERINGSAKTIVITETER				
-930	2 222	Innbetaling av ansvarlig lånekapital	2 222	
550		Innbetaling ved utstedelse av aksjekapital		550
	-2 366	Utbetalinger ved tilbakebetaling av ansvarlig lånekapital	-2 366	
-382	-447	Utbetaling av renter på ansvarlig lånekapital	-447	-382
-226	-112	Utbetaling av konsernbidrag		-200
-988	-704	Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter	-591	-32
-24	759	Netto kontantstrøm i perioden	23	0
-3 859	-8 561	- herav netto kontantstrøm i perioden før finansielle eiendeler	-9 101	1 273
-24	759	Netto endring i kantar og kontantekvivalenter	23	0
3 088	3 064	Beholdning av kantar og kontantekvivalenter ved periodens start	1 517	1 517
3 064	3 823	Beholdning av kantar/kontantekvivalenter ved periodeslutt	1 540	1 517

Resultatregnskap Storebrand Livsforsikring AS

1. januar - 31. desember

NOK mill.	Note	2013	2012
TEKNISK REGNSKAP FOR LIVSFORSIKRING			
Forfalte premier, brutto		15 918	16 762
Avgitte gjenforsikringspremier		-22	-35
Overføring av premiereserve fra andre forsikringsselskaper/pensjonskasser	17	3 010	3 138
Premieinntekter for egen regning	14, 15	18 906	19 865
Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak		952	610
herav inntekter fra eiendomsselskaper		881	620
Renteinntekt og utbytte med videre på finansielle eiendeler	19	4 452	6 382
Verdiendringer på investeringer	19	2 764	1 345
Realisert gevinst og tap på investeringer	19	-206	1 854
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	14	7 962	10 191
Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak		68	54
herav inntekter fra eiendomsselskaper		68	54
Renteinntekt og utbytte med videre på finansielle eiendeler	19	287	933
Verdiendringer på investeringer	19	3 319	875
Realisert gevinst og tap på investeringer	19	771	634
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	14	4 445	2 496
Andre forsikringsrelaterte inntekter	14	217	177
Utbetalte erstatninger, brutto		-11 809	-11 938
Gjenforsikringsandel av utbetalte erstatninger		30	13
Endring i erstatningsavsetninger, brutto		-3	-70
Overført premiereserve med videre til andre selskaper	17	-7 585	-2 765
Erstatninger for egen regning	14	-19 367	-14 760
Til/fra premiereserve, brutto	39	120	-7 192
Endring i tilleggsavsetninger	39	1 047	-387
Endring i kursreguleringsfond	39	-2 796	-1 027
Endring i premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond	39	-23	-74
Til/fra tekniske avsetninger for skadeforsikringsvirksomheten	39	-63	-115
Overføring av tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond fra andre selskaper	17	106	152
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	14	-1 610	-8 643
Endring i premiereserve		-7 459	-6 541
Endring i andre avsetninger		-133	13
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje	14, 39	-7 593	-6 528
Overskudd på avkastningsresultatet			-155
Annen tilordning av overskudd		-85	-3
Midler tilordnet forsikringskontraktene	14	-85	-158
Forvaltningskostnader	20	-134	-133
Salgskostnader	20	-351	-306
Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader (inklusive provisjoner for mottatt gjenforsikring)		-688	-1 153
Forsikringsrelaterte driftskostnader	14	-1 173	-1 591
Andre forsikringsrelaterte kostnader	14	-204	-129
Resultat av teknisk regnskap		1 498	920

Resultatregnskap Storebrand Livsforsikring AS

1. januar - 31. desember

<i>NOK mill.</i>	Note	2013	2012
IKKE-TEKNISK REGNSKAP			
Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak		251	289
herav inntekter fra eiendomsselskaper		60	33
Renteinntekt og utbytte med videre på finansielle eiendeler	18	659	703
Verdiendringer på investeringer	18	11	62
Realisert gevinst og tap på investeringer	18	35	51
Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen		956	1 104
Andre inntekter		26	21
Forvaltningskostnader		-11	-9
Andre kostnader		-468	-491
Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen		-479	-501
Resultat av ikke-teknisk regnskap		503	624
Resultat før skattekostnad		2 001	1 545
Skattekostnad	24	-57	-377
RESULTAT FØR ANDRE RESULTATKOMPONENTER		1 944	1 168
Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger - ytelser til ansatte	21	-51	264
Valutakursdifferanser fra utenlandsk virksomhet		-2	
Skatt på andre resultatkomponenter		13	-74
Andre resultatkomponenter		-40	190
TOTALRESULTAT		1 904	1 357

Balanse Storebrand Livsforsikring AS

31. desember

NOK mill.	Note	2013	2012
EIENDELER			
EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN			
Andre immaterielle eiendeler	25	144	108
Sum immaterielle eiendeler		144	108
Aksjer og andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	28	10 482	10 707
herav investeringer inklusive fordringer på eiendomsselskaper		1 016	1 268
Fordringer på og verdipapirer utstedt av datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	28	7 351	6 748
Utlån	10, 13, 26	3	4
Obligasjoner holdt til forfall	10, 13, 26, 29	347	222
Obligasjoner til amortisert kost	10, 13, 26, 29	1 510	1 156
Aksjer og andeler til virkelig verdi	13, 26, 30	50	17
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning til virkelig verdi	13, 26, 31	6 888	5 691
Finansielle derivater til virkelig verdi	10, 13, 26, 32	362	255
Andre finansielle eiendeler	13, 26, 34	259	109
Sum investeringer		27 253	24 910
Gjenforsikringsandel av forsikringsforpliktelse		163	171
Fordringer i forbindelse med direkte forretninger		2 682	1 527
Fordringer i forbindelse med gjenforsikringsforretninger		28	7
Fordringer med konsernselskaper		97	53
Andre fordringer		629	892
Sum fordringer		3 436	2 478
Anlegg og utstyr	35	35	58
Kasse, bank	10, 26	1 280	1 408
Sum andre eiendeler		1 316	1 466
Andre forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		31	31
Sum forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		31	31
Sum eiendeler i selskapsporteføljen		32 343	29 164
EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJENE			
Aksjer og andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	28	20 285	29 666
herav investeringer inklusive fordringer på eiendomsselskaper		19 662	28 948
Obligasjoner holdt til forfall	10, 13, 26	14 773	10 496
Obligasjoner til amortisert kost	10, 13, 26, 29	63 919	54 557
Utlån	10, 13, 26, 29	3 436	3 702
Aksjer og andeler til virkelig verdi	13, 26, 30	19 716	12 218
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning til virkelig verdi	13, 26, 31	54 195	63 648
Finansielle derivater til virkelig verdi	10, 13, 26, 32	161	556
Andre finansielle eiendeler	13, 26, 34	1 769	1 454
Sum investeringer i kollektivporteføljen		178 253	176 297
Aksjer og andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	28	1 600	2 462
herav investeringer inklusive fordringer på eiendomsselskaper		1 587	2 443
Utlån	10, 13, 26, 29	73	140
Aksjer og andeler til virkelig verdi	13, 26, 30	18 803	14 697
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning til virkelig verdi	13, 26, 31	17 846	17 309
Finansielle derivater til virkelig verdi	10, 13, 26, 32	81	169
Andre finansielle eiendeler	13, 26, 34	227	357
Sum investeringer i investeringsvalgporteføljen		38 630	35 134
Sum eiendeler i kundeporteføljene		216 883	211 431
SUM EIENDELER		249 227	240 595

Balanse Storebrand Livsforsikring AS

31. desember

NOK mill.	Note	2013	2012
EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER			
Aksjekapital		3 540	3 540
Overkurs		9 711	9 711
Sum innskutt egenkapital		13 251	13 251
Risikoutjevningfond		776	640
Annen opptjent egenkapital		6 069	4 301
Sum opptjent egenkapital		6 845	4 941
Evigvarende ansvarlig lånekapital		2 787	5 142
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital		2 540	
Fondsobligasjoner		1 502	1 502
Sum ansvarlig lånekapital med videre	9, 13, 26	6 829	6 643
Premiereserve		165 873	162 268
Tilleggsavsetninger		4 279	5 489
Kursreguleringsfond		3 823	1 027
Erstatningsavsetning		763	760
Premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond		3 184	3 394
Andre tekniske avsetninger		786	731
Sum forsikringsforpliktelse i livsforsikring – kontraktsfastsatte forpliktelser	38, 39	178 708	173 669
Premiereserve		38 700	34 703
Erstatningsavsetning		1	1
Tilleggsavsetninger		179	257
Premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond		330	487
Sum forsikringsforpliktelse i livsforsikring – særskilt investeringsportefølje	38, 39	39 209	35 447
Pensjonsforpliktelser	21	432	571
Forpliktelser ved skatt	24	1 190	1 146
Andre avsetninger for forpliktelser		63	66
Sum avsetninger for forpliktelser		1 685	1 783
Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring		846	1 003
Forpliktelser i forbindelse med gjenforsikring		2	2
Finansielle derivater	13, 26, 32	438	206
Forpliktelser til konsernselskaper		6	2 490
Andre forpliktelser	40	1 160	866
Sum forpliktelser		2 453	4 567
Andre påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter		248	294
Sum påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter		248	294
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER		249 227	240 595

Lysaker, 11 februar 2014
Styret i Storebrand Livsforsikring AS

Peik Norenberg

Erik Haug Hansen

Odd Arild Grefstad
styrets leder

Tove Margrete Storredvann

Else-Lill Grenfi

Inger Johanne Bergstøl

Jan Otto Risebrobakken

Geir Holmgren
administrerende direktør

Oppstilling i endring i egenkapital Storebrand Livsforsikring AS

NOK mill.	Majoritetens andel av egenkapitalen					Total egenkapital
	Aksjekapital ¹⁾	Overkursfond	Sum innskutt egenkapital	Risiko-utjevningfond ²⁾	Annen opptjent egenkapital	
Egenkapital 31.12.2011	3 430	9 271	12 701	469	3 115	16 285
Resultat før andre resultatkomponenter				171	996	1 168
Andre resultatkomponenter:						
Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger - ytelser til ansatte					190	190
Sum andre resultatkomponenter				171	1 186	1 358
Egenkapitaltransaksjoner med eiere:						
Aksjeemisjon	110	440	550			550
Egenkapital 31.12.2012	3 540	9 711	13 251	640	4 301	18 192
Resultat før andre resultatkomponenter				135	1 809	1 944
Andre resultatkomponenter:						
Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger - ytelser til ansatte					-39	-39
Valutakursdifferanser fra utenlandsk virksomhet					-2	-2
Sum andre resultatkomponenter				135	1 768	1 904
Egenkapital 31.12.2013	3 540	9 711	13 251	776	6 069	20 096

¹⁾ 35 404 200 aksjer pålydende kr. 100

²⁾ Bundet egenkapital på 776 millioner kroner. Oppbygging av risikoutjevningfond gir skattemessige fradrag på oppbyggingstidspunktene, disse fradragene er behandlet som permanente forskjeller mellom regnskap og skatt i forhold til IAS 12 slik at det er ikke avsatt for utsatt skatt knyttet til permanente forskjeller.

Innhold | Noter

VIRKSOMHETS- OG RISIKONOTER

- SIDE 36** | Note 1: Regnskapsprinsipper og selskapsinformasjon
- SIDE 43** | Note 2: Viktige regnskapsestimater og skjønnsmessige vurderinger
- SIDE 45** | Note 3: Oppreservering langt liv Storebrand Livsforsikring
- SIDE 45** | Note 4: Resultatgenerering fra garantert pensjon
- SIDE 46** | Note 5: Segmentinformasjon - resultat per virksomhetsområde
- SIDE 47** | Note 6: Risikostyring og internkontroll
- SIDE 49** | Note 7: Forsikringsrisiko
- SIDE 51** | Note 8: Finansiell markedsrisiko
- SIDE 53** | Note 9: Likviditetsrisiko
- SIDE 54** | Note 10: Kredittrisiko
- SIDE 56** | Note 11: Risikokonsentrasjoner
- SIDE 56** | Note 12: Regulatoriske forhold
- SIDE 57** | Note 13: Verdsettelse av finansielle instrumenter

RESULTATNOTER

- SIDE 62** | Note 14: Bransjenote resultatregnskap
- SIDE 65** | Note 15: Resultatanalyse fordelt per bransje
- SIDE 67** | Note 16: Salg av forsikringer (nytegning)
- SIDE 67** | Note 17: Flytting av forsikringsforpliktelser
- SIDE 68** | Note 18: Netto finansinntekter
- SIDE 68** | Note 19: Netto inntekter fra eiendommer
- SIDE 68** | Note 20: Salgskostnader
- SIDE 69** | Note 21: Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser
- SIDE 75** | Note 22: Godtgjørelse og forpliktelser for ledende ansatte og tillitsvalgte
- SIDE 76** | Note 23: Revisjonshonorar
- SIDE 77** | Note 24: Skatt

BALANSENOTER

- SIDE 79** | Note 25: Immaterielle eiendeler og goodwill
- SIDE 80** | Note 26: Klassifisering av finansielle eiendeler og forpliktelser
- SIDE 81** | Note 27: Eiendom
- SIDE 82** | Note 28: Investeringer i datterselskaper og tilknyttede selskaper
- SIDE 83** | Note 29: Obligasjoner til amortisert kost
- SIDE 84** | Note 30: Aksjer og andeler
- SIDE 90** | Note 31: Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning
- SIDE 90** | Note 32: Derivater
- SIDE 92** | Note 33: Valutaeksponering
- SIDE 92** | Note 34: Andre finansielle eiendeler
- SIDE 93** | Note 35: Varige driftsmidler
- SIDE 94** | Note 36: Operasjonelle leieavtaler driftsmidler
- SIDE 94** | Note 37: Andre eiendeler - biologiske eiendeler
- SIDE 95** | Note 38: Forsikringsforpliktelser fordelt på bransjer
- SIDE 97** | Note 39: Endring forsikringsforpliktelser
- SIDE 98** | Note 40: Andre forpliktelser

ØVRIGE NOTER

- SIDE 98** | Note 41: Sikringsbokføring
- SIDE 99** | Note 42: Sikkerhetsstillelser
- SIDE 99** | Note 43: Betingede forpliktelser
- SIDE 99** | Note 44: Transaksjoner med nærstående parter
- SIDE 100** | Note 45: Kapitaldekning
- SIDE 101** | Note 46: Solvensmargin
- SIDE 101** | Note 47: Kapitalavkastning
- SIDE 101** | Note 48: Antall ansatte

NOTE 1 | Regnskapsprinsipper og selskapsinformasjon

1. OPPSUMMERING AV SENTRALE REGNSKAPSPRINSIPPER FOR VESENTLIGE BALANSEPOSTER

Eiendelssiden i konsernets balanse består hovedsakelig av finansielle instrumenter og investeringseiendom. Investeringseiendom vurderes til virkelig verdi. En betydelig del av de finansielle instrumenter vurderes til virkelig verdi (virkelig verdi-opsjon benyttes), mens øvrige finansielle instrumenter som inngår i kategoriene Utlån og fordringer og Holdt til forfall, vurderes til amortisert kost. Finansielle instrumenter som vurderes til amortisert kost er hovedsakelig relatert til norske pensjonsforpliktelser med rentegaranti, i tillegg vurderes utlån til amortisert kost. I balansen inngår også aktiverte immaterielle eiendeler som hovedsakelig består av merverdier knyttet til ervervede forsikringskontrakter ved foretaksintegrasjon. Disse merverdiene vurderes til kostpris fratrukket årlig amortisering og nedskrivning.

Gjeldssiden i konsernets balanse består hovedsakelig av finansielle instrumenter (forpliktelser) og av avsetninger knyttet til fremtidige pensjons- og forsikringsutbetalinger (forsikringsmessige avsetninger). Med unntak for derivater som vurderes til virkelig verdi, vurderes hoveddelen av de finansielle forpliktelser til amortisert kost. Forsikringsmessige avsetninger skal være tilstrekkelige og dekke forpliktelser knyttet til utstedte forsikringskontrakter. Det benyttes ulike metoder og prinsipper for fastsettelse av avsetningene for ulike forsikringskontrakter. En betydelig andel av forsikringsforpliktelsene er relatert til forsikringskontrakter med rentegaranti. Innregnede forpliktelser knyttet til norske forsikringskontrakter med rentegaranti, diskonteres med en markedsrente. For fondsforsikringskontrakter (Unit Linked) vil avsetning for spareelementet i kontraktene korrespondere med verdien av tilhørende eiendelsporteføljer. Som følge av at kundenes midler i livsforsikringsvirksomheten (garantert pensjon) historisk har hatt en avkastning som har oversteget verdiøkningen i garanterte forsikringsforpliktelser, har det det overskytende blitt avsatt som kundebuffer (forpliktelser), herunder i form av tilleggsavsetninger, kursreguleringsfond og villkorad återbäring.

2. SELSKAPSFORPLIKTELSE

Storebrand Livsforsikring AS eier det svenske holdingselskapet Storebrand Holding AB som igjen eier SPP Livförsäkring AB og SPP Liv Fondförsäkring AB. Ved ervervet av den svenske virksomheten i 2007 påla norske myndigheter Storebrand å søke om å opprettholde konsernstrukturen innen utgangen av 2009. Storebrand har sendt søknad om å beholde nåværende konsernstruktur, og mener det er naturlig å se eventuelle endringer i konsernstrukturen i lys av kommende regler for solvens (solvens II).

3. GRUNNLAG FOR UTARBEIDELSE AV REGNSKAPET

Regnskapsprinsippene som benyttes i konsernregnskapet er beskrevet nedenfor. Prinsippene er benyttet konsistent for like transaksjoner og andre hendelser under like omstendigheter.

Årsregnskapet er avlagt i samsvar med forskrift om årsregnskap m.m. for forsikringsselskaper for morselskapet og for konsernregnskapet i overensstemmelse med IFRS som fastsatt av EU.

BRUK AV ESTIMAT I UTARBEIDELSEN AV ÅRSREGNSKAPET

Utarbeidelsen av årsregnskapet i overensstemmelse med gjeldende lover og forskrifter krever at ledelsen gjør vurderinger og estimer og tar forutsetninger som påvirker eiendeler, gjeld, inntekter, kostnader, noteopplysninger og opplysning om potensielle forpliktelser. Faktiske tall kan avvike fra benyttede estimer. Se nærmere omtale om dette i note 2.

Regnskapsprinsippene er utdypet nedenfor.

4. ENDRINGER I REGNSKAPSPRINSIPPER

Årsregnskapsforskriften tillater i stor grad bruk av internasjonale regnskapsprinsipper – IFRS. Det er ikke foretatt vesentlige endringer av regnskapsprinsipper i 2013. Som følge av en endring i IAS 1 – Presentasjon av finansregnskap, er det i 2013 foretatt endringer i presentasjon av poster som inngår i oppstillingen Totalresultat. Oppstillingen spesifiserer postene:

- poster som i senere perioder vil bli omklassifisert til resultatet når særlige vilkår er oppfylt
- samt poster som senere ikke vil omklassifiseres til resultatet

Endringen har ikke hatt vesentlig betydning for konsernregnskapet.

IFRS 13 Virkelig verdi måling, har blitt gjeldende i 2013 og har medført utvidede notekrav knyttet til regnskapsinformasjon om virkelige verdier. Videre har det kommet endringer i IAS 19R Pensjoner egne ansatte, som medfører økte krav til bruttoføring av kostnads- og inntektselementer.

Endringene beskrevet ovenfor har ikke hatt vesentlig betydning for konsernregnskapet.

IASB har i flere år arbeidet med en ny regnskapsstandard for forsikringskontrakter, den kommende standarden er ofte benevnt som IFRS 4 Fase II. Et nytt Exposure Draft (ED) ble utgitt i juni 2013. En mulig standard kan antagelig være klar i 2015. Implementeringstidspunkt er usikkert, men 2017 eller 2018 kan være alternative tidspunkter, da det på grunn av betydelig forventet implementeringsarbeid for foretakene, forventes å gis en implementeringsperiode på tre år (tidligere perioder må omarbeides). Det antas at standarden vil antagelig kreve at den innregnede verdien av forsikringskontrakter skal bestå av følgende komponenter:

- Sannsynlighetsvektet estimat av kommende inn- og utbetalinger knyttet til kontraktene
- Kontantstrømmene diskonteres med en rente som reflekterer kontantstrømmenes risiko
- Det gjøres tillegg for en risikomargin
- Ved kontraktinngåelse avsettes også forventet fortjeneste som en forpliktelse, kontraktsmessig residual margin, denne inntektsføres over kontraktens løpetid (forutsatt at ikke kontrakten anses å være en tapskontrakt på utstedelsestidspunktet).

Innføring av en ny standard for forsikringskontrakter, vil kunne få betydelige effekter i Storebrands konsernregnskap. En implementering vil medføre endringer i resultatoppstillinger, endret resultat, endret verdi av forsikringsforpliktelsene samt kunne påvirke egenkapitalen.

En annen sentral standard for Storebrands konsernregnskap vil være IFRS 9 Finansielle instrumenter. Standarden omhandler blant annet klassifikasjon av finansielle instrumenter (bruk av virkelig verdi og amortisert kost) samt regler for nedskrivning av finansielle instrumenter. Implementeringstidspunktet er ikke fastsatt.

I 2014 vil følgende nye standarder påvirke konsernregnskapet; IFRS 10 Konsernregnskap, samt IFRS 11 Felleskontrollerte ordninger. En større andel av konsernets investeringer forventes å bli konsolidert som følge av IFRS 10, videre forventes det at felleskontrollerte foretak vil bli innregnet etter egenkapitalmetoden i stedet for å bli innregnet i henhold til bruttometoden. Innarbeidelse av disse standardene forventes ikke å medføre vesentlige endringer med hensyn til konsernets egenkapital eller resultat.

Nedenfor fremgår også andre endringer i IFRS regelverket som gjelder eller kan anvendes, for IFRS regnskaper avlagt etter 1. januar 2014. Endringene forventes ikke å gi vesentlige effekter for konsernregnskapet.

- Endring IAS 39: Endring i reglene for bytting av motpart ved regnskapsføring av sikring
- Endring IAS 36: Opplysningskrav om gjenvinnbart beløp – immaterielle eiendeler/goodwill
- Endringer IAS 32: Reviderte motregningsregler

5. KONSOLIDERINGSPRINSIPPER

For Storebrand Livsforsikring AS (morselskapet) vil datterselskap som inngår i kollektivporteføljen innregnes etter egenkapitalmetoden, mens datterselskaper som inngår i selskapsporteføljen innregnes etter kostmetoden. For datterselskaper som utarbeider regnskapet etter andre prinsipper enn forsikringselskaper, er datterselskapets regnskap omarbeidet i samsvar med de prinsipper forsikringselskapets selskapsregnskap utarbeides etter.

Konsernregnskapet omfatter Storebrand Livsforsikring AS og datterselskaper hvor Storebrand Livsforsikring AS har bestemmende innflytelse. Bestemmende innflytelse oppnås normalt når konsernet eier, enten direkte eller indirekte, mer enn 50 prosent av aksjene i selskapet, og at konsernet er i stand til å utøve faktisk kontroll over selskapet. Minoritetsinteresser inngår i konsernets egenkapital, med mindre det foreligger opsjoner eller andre betingelser som medfører at minoriteter vurderes som gjeld.

VALUTA OG OMRREGNING AV UTENLANDSKE SELSKAPER

Konsernets presentasjonsvaluta er norske kroner. Utenlandske selskaper som inngår i konsernet og som har annen funksjonell valuta, er omregnet til norske kroner ved at resultatregnskapet er omregnet etter gjennomsnittskurs for året og ved at balansen er omregnet til kurs ved regnskapsårets slutt. Som følge av at det vil være forskjell mellom anvendte valutakurser ved registrering av resultat- og balanseposter blir eventuelle differanser ført mot totalresultatet.

ELIMINERING AV INTERNE TRANSAKSJONER

Interne mellomværende, interne gevinster og tap, renter og utbytte og lignende mellom konsernselskapene er eliminert i konsernregnskapet. Transaksjoner mellom kundeporteføljene og selskapsporteføljen i livvirksomheten og mellom kundeporteføljene i livvirksomheten og andre enheter i konsernet blir ikke eliminert i konsernregnskapet. I samsvar med livsforsikringsregelverket er transaksjoner med kundeporteføljer basert på armlengdes avstand.

6. FORETAKSINTEGRASJON

Ved overtakelse av virksomhet anvendes oppkjøpsmetoden. Anskaffelseskost måles til virkelig verdi hensyntatt eventuelle egenkapitalinstrumenter i tillegg til direkte utgifter ved anskaffelsen. Eventuelle emisjonsutgifter inngår ikke i anskaffelseskost, men føres til fradrag i egenkapitalen.

Overtatte identifiserte materielle og immaterielle eiendeler og forpliktelser blir vurdert til virkelig verdi på tidspunktet for overtakelsen. Dersom anskaffelseskost overstiger verdien av identifiserte eiendeler og forpliktelser, innregnes differansen som goodwill. Ved oppkjøp av mindre enn 100 prosent av en virksomhet balanseføres 100 prosent av merverdier og mindreverdier med unntak av goodwill som bare medtas for Storebrands andel.

Investeringer i tilknyttede selskaper (normalt investeringer på mellom 20 prosent og 50 prosent av selskapenes egenkapital) hvor konsernet har betydelig innflytelse er regnskapsført etter egenkapitalmetoden. Interesser i felleskontrollert virksomhet er regnskapsført i konsernregnskapet etter bruttometoden, det vil si ved å inkludere andel av inntekter, kostnader, eiendeler og gjeld på tilhørende linjer i regnskapet.

Ved kjøp av investeringer, herunder investeringseiendom, blir det vurdert om kjøpet omfatter kjøp av *virksomhet* i henhold til IFRS 3. Når slike kjøp ikke omfatter kjøp av virksomhet anvendes ikke oppkjøpsmetoden slik den følger av IFRS 3 Foretaksintegrasjon slik at det ikke beregnes eventuelle merverdier og det avsettes ikke for utsatt skatt slik som i en foretaksintegrasjon.

7. INNTEKTSFØRING

PREMIEINTEKTER

Netto premieinntekter omfatter årets forfalte premie (inklusive spareelementer), tilflyttede premiereserver og avgitt gjenforsikring. Årlig premie periodiseres lineært over dekningsperioden. Honorar for utstedelse av norske rentegarantier samt fortjenesteelement risiko er inkludert i premieinntektene.

INTEKTER FRA EIENDOMMER OG FINANSIELLE EIENDELER

Inntekter fra eiendommer og finansielle eiendeler er beskrevet i avsnitt 10 og 11.

ANDRE INNTEKTER

Honorar innregnes når inntekten er pålitelig og opptjent. Faste honorarer inntektsføres etter hvert som tjenesten leveres og suksess honorarer inntektsføres når suksesskriteriet er oppfylt.

8. GOODWILL OG IMMATERIELLE EIENDELER

Merverdi ved kjøp av virksomhet som ikke kan allokere til eiendeler eller gjeldsposter på datoen for oppkjøpet, er klassifisert som goodwill i balansen. Goodwill vurderes til anskaffelseskost på oppkjøpstidspunktet. Goodwill ved oppkjøp av datterselskaper er klassifisert som immateriell eiendel.

Goodwill avskrives ikke, men testes årlig for nedskrivningsbehov. Goodwill testes for verdifall dersom det er indikatorer som tilsier at et verdifall har funnet sted. Det gjennomføres minst én årlig vurdering av gjenvinnbart beløp.

Dersom den relevante diskonterte kontantstrøm er lavere enn regnskapsført verdi, vil goodwill bli nedskrevet til virkelig verdi. Nedskrivning av goodwill reverseres ikke selv om det i etterfølgende perioder skulle foreligge informasjon om at nedskrivningsbehovet ikke lenger eksisterer eller at nedskrivningsbehovet er blitt mindre. For senere testing av behov for nedskrivning av goodwill, blir denne allokert til aktuelle kontantstrømsgenererende enheter som forventes å få fordeler av oppkjøpet. Kontantstrømsgenererende enheter blir identifisert i henhold til driftssegmenter.

Goodwill ved kjøp av andel i tilknyttede selskaper er inkludert i investeringen i tilknyttet selskap, og testes årlig for nedskrivning i vurderingen av balanseført verdi.

Immaterielle eiendeler med begrenset utnyttbar levetid vurderes til anskaffelseskost redusert med akkumulerte avskrivninger og eventuelle nedskrivninger. Avskrivningstid og -metode vurderes årlig. Ved balanseføring av nye immaterielle eiendeler må det kunne påvises at det er sannsynlig at fremtidige økonomiske fordeler som kan henføres til eiendelen vil tilflyte konsernet. I tillegg må eiendelens kostpris kunne estimeres pålitelig. Det foretas vurdering av nedskrivningsbehov når det foreligger indikasjoner på verdifall, for øvrig behandles nedskrivning på immaterielle eiendeler og reversering av nedskrivning på samme måte som beskrevet for varige driftsmidler. Immaterielle eiendeler med ubestemt utnyttbar levetid avskrives ikke, men testes for nedskrivningsbehov årlig og ellers når det foreligger indikasjoner på verdifall.

9. TILSTREKKElighetSTEST FORSIKRINGSFORPLIKTELSE OG TILHØRENDE MERVERDIER

Ved kjøp av forsikringskontrakter i en foretaksintegrasjon, legges det underliggende foretakets regnskapsprinsipper til grunn ved innregning av de forsikringsmessige forpliktelser. Merverdier for Storebrand knyttet til disse forpliktelsene – som ofte benevnes som Value of Business in Force (VIF), innregnes som en eiendel. Etter IFRS 4 skal det gjøres en tilstrekkelighetstest av forsikringsforpliktelsen, inklusive VIF, ved hver regnskapsavleggelse. I testen som gjennomføres sees det hen til beregnede nåverdier av kontantstrømmer til kontraktstutsteder – som ofte benevnes som *embedded value*. Test av tilstrekkelighet ble gjennomført for implementering av IFRS.

10. INVESTERINGSEIENDOMMER

Investeringseiendommer vurderes til virkelig verdi. Virkelig verdi er det beløp en eiendel kan omsettes for i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte, frivillige parter.

Investeringseiendommer består hovedsakelig av sentrale kontorbygg, kjøpesentre og logistikkbygg. Eiendommer som leies ut til leietakere utenfor konsernet er klassifisert som investeringseiendommer. Når det gjelder eiendommer hvor deler av eiendommen benyttes av konsernet til eget bruk og andre deler leies ut, er utleidelene som kan seksjoneres, klassifisert som investeringseiendom.

11. FINANSIELLE INSTRUMENTER

11.1 GENERELLE PRINSIPPER OG DEFINISJONER

Innregning og fraregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser innregnes i balansen når Storebrand blir part i instrumentets kontraktsmessige bestemmelser. Alminnelige kjøp og salg av finansielle instrumenter er regnskapsført på transaksjonsdagen. Når en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse blir førstegangsinnregnet måles den til virkelig verdi. Førstegangsinnregningen inkluderer transaksjonsutgifter som er direkte henførbare på anskaffelsen eller utstedelsen av den finansielle eiendelen/forpliktelsen, i de tilfeller den finansielle eiendelen/forpliktelsen ikke er til virkelig verdi over resultatet.

Finansielle eiendeler fraregnes når de kontraktsmessige rettene til kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen utløper, eller når foretaket overfører den finansielle eiendelen i en transaksjon hvor all eller tilnærmet all risiko og fortjenestemuligheter knyttet til eierskap av eiendelen overføres.

Finansielle forpliktelser fraregnes fra balansen når de har opphørt – det vil si når plikten angitt i kontrakten er oppfylt, kansellert eller utløpt.

Definisjon av amortisert kost

Etter førstegangsinnregning måles holdt til forfall investeringer, lån og fordringer samt finansielle forpliktelser som ikke er tilordnet til virkelig verdi over resultatet, til amortisert kost etter effektiv rentes metode. Ved beregning av den effektive renten estimeres kontantstrømmer og alle kontraktsmessige vilkår ved det finansielle instrumentet tas i betraktning (for eksempel førtidig betaling, kjøpsopsjoner og tilsvarende opsjoner). Beregningen omfatter alle honorarer og rentepunkter betalt eller mottatt mellom parter i kontrakten som er en integrert del av den effektive renten, transaksjonsutgifter og alle andre merbetalinger eller rabatter.

Definisjon av virkelig verdi

Se definisjon av virkelig verdi i avsnitt 10. For finansielle eiendeler som er notert på børs eller annen regulert markeds plass hvor det skjer regelmessige handler, settes virkelig verdi til kjøpskurs på siste handelsdag frem til og med balansedagen.

Dersom markedet for et finansielt instrument ikke er aktivt, fastsettes virkelig verdi ved hjelp av verdsettingsmetoder. Verdsettingsmetoder omfatter bruk av nylig foretatte markedstransaksjoner på armlengdes avstand mellom velinformerte og uavhengige parter, dersom slike er tilgjengelige, henvisning til løpende virkelig verdi av et annet instrument som er praktisk talt det samme, diskontert kontantstrømsberegning og opsjonsprisinde modeller. Dersom det er en verdsettingsmetode som er i vanlig bruk av deltakerne i markedet for å prissette instrumentet og denne metoden har vist seg å gi pålitelige estimater av priser oppnådd i faktiske markedstransaksjoner, benyttes denne metoden.

Ved beregning av virkelig verdi av utlån legges gjeldende markedsrente på tilsvarende utlån til grunn. Det tas hensyn til endring i kredittrisiko.

Verdifall på og tapsutsatte finansielle eiendeler

For finansielle eiendeler som er innregnet til amortisert kost, vurderes det på hver balansedag om det finnes objektive indikasjoner på at en finansiell eiendel eller en gruppe av finansielle eiendeler har falt i verdi.

Dersom det foreligger objektive indikasjoner på at et tap ved verdifall, har påløpt, måles tapet som differansen mellom eiendelens balanseførte verdi og nåverdien av de estimerte framtidige kontantstrømmene (eksklusiv framtidige kreditttap som ikke har påløpt), diskontert med den finansielle eiendelens opprinnelige effektive rente (effektiv rente beregnet ved førstegangsinnregning). Tapsbeløpet innregnes i resultatet.

Tap som forventes som følge av framtidige hendelser, uansett graden av sannsynlighet, blir ikke innregnet.

11.2 KLASSIFIKASJON OG MÅLING AV FINANSIELLE EIENDELER OG GJELD

Finansielle eiendeler klassifiseres i en av de etterfølgende kategorier:

- Finansielle eiendeler holdt for omsetning
- Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet etter virkelig verdi opsjonen
- Finansielle eiendeler investeringer som holdes til forfall
- Finansielle eiendeler utlån og fordringer
- Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg

Holdt for omsetning

En finansiell eiendel er klassifisert som holdt for omsetning når den:

- i hovedsak er anskaffet eller pådratt med det formål å selge den eller kjøpe den tilbake på kort sikt, er en del av en portefølje av identifiserte finansielle instrumenter som blir styrt sammen, og som det er godtgjort at det foreligger et nylig faktisk mønster for kortsiktig realisering av overskudd for, eller
- er et derivat, med unntak for et derivat som er øremerket og effektivt sikringsinstrument

Med unntak for derivater faller kun en begrenset andel av Storebrands finansielle instrumenter inn under denne gruppen.

Finansielle eiendeler holdt for omsetning måles til virkelig verdi på balansetidspunktet. Endringer i virkelig verdi føres over resultatregnskapet.

Til virkelig verdi over resultatet etter virkelig verdi opsjon

En betydelig andel av Storebrands finansielle instrumenter er klassifisert til virkelig verdi over resultatet på grunn av:

- klassifiseringen reduserer mismatch i måling eller innregning som ellers ville oppstått som følge av ulike regler for måling av eiendeler og forpliktelser, eller at
- de finansielle eiendeler inngår i en portefølje som løpende måles og rapporteres til virkelig verdi

Regnskapsføringen er tilsvarende som for gruppen holdt for omsetning (instrumentene vurderes til virkelig verdi og verdiendringer føres i resultatoppstillingen).

Investeringer som holdes til forfall

Investeringer som holdes til forfall er ikke-derivative finansielle eiendeler med betalinger som er faste eller lar seg fastsette samt et fast forfall, og som et foretak har en positiv intensjon om og evne til å holde til forfall med unntak for

- de som foretaket ved førstegangsinnregning øremerker til virkelig verdi over resultatet
- de som oppfyller definisjonen av utlån og fordringer

Holdt til forfall eiendeler regnskapsføres til amortisert kost etter effektiv rentes metode. Kategorien anvendes i den norske livsforsikringsvirksomheten knyttet til forsikringskontrakter med rentegaranti.

Utlån og fordringer

Utlån og fordringer er ikke-derivative finansielle eiendeler med betalinger som er faste eller lar seg fastsette, og som ikke blir notert i et aktivt marked, unntatt de som foretaket har til hensikt å selge umiddelbart eller på kort sikt, som skal klassifiseres som holdt for omsetning, og de som foretaket ved førstegangsinnregning øremerker til virkelig verdi over resultatet.

Utlån og fordringer regnskapsføres til amortisert kost etter effektiv rentes metode. Kategorien anvendes i den norske livsforsikringsvirksomheten knyttet til forsikringskontrakter med rentegaranti.

Utlån og fordringer som er øremerket som sikringsobjekter, er underlagt måling i henhold til kravene til sikringsbokføring.

Tilgjengelig for salg

Finansielle eiendeler klassifiseres som tilgjengelige for salg dersom de er ikke-derivative finansielle eiendeler som er øremerket som tilgjengelige for salg eller ikke er klassifisert som a) utlån og fordringer, b) investeringer som holdes til forfall, eller c) finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet.

11.3 DERIVATER

Definisjon av et derivat

Et derivat er et finansielt instrument eller en annen kontrakt som omfattes av IAS 39, og som har alle de tre følgende kjennetegnene:

- derivatets verdi endres som reaksjon på endringer i en nærmere angitt rentesats, pris på finansielle instrumenter, råvarepris, valutakurs, en indeks for priser eller satser, kredittverdighet eller kredittindeks, eller en annen variabel (ofte kalt «underliggende»)
- det krever ingen innledende nettoinvestering eller en innledende nettoinvestering som er mindre enn det som ville kreves for andre typer kontrakter som forventes å ha en tilsvarende reaksjon på endringer i markedsfaktorer
- det skal gjøres opp på et framtidig tidspunkt

Regnskapsføring av derivater som ikke er sikring

Derivater som ikke faller inn under kriteriene for sikring regnskapsføres i gruppen finansielle instrumenter holdt for omsetning. Virkelig verdi av derivatene klassifiseres henholdsvis som en eiendel eller som en forpliktelse, med endringer i virkelig verdi over resultatet.

Hoveddelen av de derivater som løpende benyttes i forvaltningen faller inn under denne kategorien.

En del av konsernets forsikringskontrakter inneholder innebygde derivater, som for eksempel rentegarantier. Disse forsikringskontraktene følger ikke regnskapsstandarden IAS39 Finansielle instrumenter, men følger regnskapsstandarden IFRS4 Forsikringskontrakter, og de innebygde derivatene vurderes ikke løpende til virkelig verdi.

11.4 SIKRINGSBOKFØRING

Virkelig verdi sikring

Storebrand benytter seg av virkelig verdi sikring, sikringsobjektene er finansielle eiendeler og forpliktelser som måles til amortisert kost. Derivater regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet. Verdiendringer på sikringsobjektet som er henførbare til den sikrede risikoen, justerer sikringsobjektets balanseførte verdi og innregnes i resultatet.

Sikring av nettoinvestering

Sikring av nettoinvesteringer i utenlandske virksomheter regnskapsføres på samme måte som kontantstrømsikringer. Gevinst og tap på sikringsinstrumentet som relaterer seg til den effektive delen av sikringen føres over totalresultatet, mens gevinst og tap som relaterer seg til den ineffektive delen regnskapsføres umiddelbart over resultatregnskapet.

Samlet tap eller gevinst i egenkapitalen føres over resultatet når den utenlandske virksomheten blir solgt eller avviklet.

Storebrand Livsforsikring benytter i konsernregnskapet reglene om sikring av nettoinvestering vedrørende investeringen i datterselskapet SPP.

11.5 FINANSIELLE FORPLIKTELSER

Etter førstegangsinnregning måles alle finansielle forpliktelser til amortisert kost ved en effektiv rentemetode, eller til virkelig verdi.

12. FORSIKRINGSMESSIGE FORHOLD

Regnskapsstandarden IFRS 4 Forsikringskontrakter, omhandler regnskapsmessig behandling av forsikringskontrakter. Storebrandkonsernets forsikringskontrakter omfattes av standarden. IFRS 4 er ment å være en foreløpig standard og den tillater bruk av uensartede prinsipper for behandling av forsikringskontrakter i konsernregnskapet. I konsernregnskapet medtas de forsikringstekniske avsetninger slik de er beregnet i de respektive datterselskaper i samsvar med det enkelte lands lovgivning. Dette gjelder også for forsikringskontrakter ervervet i en foretaksintegrasjon. I slike tilfeller er positive merverdier, jamfør IFRS 4 nr 31b), aktivert som immaterielle eiendeler.

Det følger av IFRS 4 at de forsikringsmessige avsetninger skal være tilstrekkelige. Ved vurdering av tilstrekkelighet knyttet til innregnede ervervede forsikringskontrakter inklusive tilhørende aktiverte immaterielle eiendeler, sees det i vurderingen også hen til IAS 37 Avsetninger, betingede eiendeler og betingede forpliktelser, og såkalte embedded value-beregninger.

Nedenfor redegjøres det for regnskapsprinsippene for de vesentligste forsikringstekniske avsetninger.

12.1 GENERELT – LIVFORSIKRING

Resultat til forsikringskundene

Garantert avkastning på premiereserven og premiefondet samt øvrig avkastning til kundene resultatføres under posten garantert avkastning og tildeling til forsikringskundene.

Erstatninger for egen regning

Erstatninger for egen regning omfatter utbetalte forsikringsoppgjør fratrukket mottatt gjenforsikring, fraflyttede premiereserver, avgitt gjenforsikring og endring i erstatningsavsetning. Avsetning for ikke-ferdigbehandlede eller ikke-utbetalte erstatninger ivaretas ved avsetning til erstatningsavsetningen under posten forsikringsforpliktelser.

Endring forsikringsforpliktelser

Omfatter sparepremiem som inntektsføres under premieinntekter og utbetales under erstatninger. Posten omfatter også garantert avkastning på premiereserven og premiefondet samt avkastning til kundene utover garanti.

Forsikringsforpliktelse

Premiereserve

Premiereserven er beregnet som kontantverdien av selskapets samlede fremtidige forsikringsforpliktelser inklusive fremtidige administrasjonskostnader i henhold til de enkelte forsikringsavtaler, med fradrag av kontantverdien av fremtidige avtalte premier. For individuelle kontoprodukter med fleksibel premieinnbetaling avsettes oppsamlet kontoverdi i premiereserven. Premiereserven svarer til 100 prosent av forsikringenes garanterte gjenkjøps-/flyttestørrelse for eventuelle avbrudds-/flyttestørrelser og andel av kursreguleringsfond.

Ved beregning av premiereserven er det benyttet samme forutsetninger som ligger til grunn for premien for de enkelte forsikringsavtalene, det vil si samme dødelighets- og uføresannsynligheter, rentegrunnlag og kostnadssatser. Premietarifene bygger på observert nivå for dødelighet og uførhet i samfunnet, tillagt sikkerhetsmarginer som blant annet inkluderer en forventning om fremtidig utvikling på området.

Den avsatte premiereserven inneholder for alle bransjer avsetning til dekning av fremtidige administrasjonskostnader inklusiv oppgjørskostnader (administrasjonsreserve). For fullt betalte poliser, inklusive fripoliser, er kontantverdien av de forventede fremtidige administrasjonskostnader avsatt fullt ut i premiereserven. For poliser med fremtidig premieinnbetaling er det gjort fradrag for kontantverdien av den delen av de fremtidige administrasjonskostnader som forutsettes finansiert gjennom fremtidige premier.

En betydelig andel av de norske forsikringskontraktene har ett-årige rentegarantier, slik at den garanterte avkastningen må oppnås hvert år. Mens en betydelig andel av de svenske forsikringskontraktene har garantert avkastningen frem til tidspunkt for pensjonsuttbetalingene.

Forsikringsforpliktelser særskilt investeringsportefølje

De forsikringsmessige avsetninger til dekning av forpliktelser knyttet til verdien av særskilt investeringsportefølje skal til enhver tid motsvare verdien av den investeringsportefølje som er tilordnet kontrakten. Andelen av overskudd på risikoresultatet medregnes. Selskapet er ikke utsatt for investeringsrisiko på kundemidler, da det ikke garanteres minsteavkastning ovenfor kundene. Det eneste unntaket er ved dødfall der etterlatte får utbetalt opprinnelig innbetalt beløp til livrenteforsikringer.

Erstatningsavsetning

Består av avsetning for inntrådte ikke meldte erstatninger samt ikke-ferdigbehandlede forsikringsoppgjør (IBNR og RBNS). Erstatningsavsetningen skal bare inneholde midler som ville ha kommet til utbetaling i regnskapsåret dersom erstatningstilfellet var ferdigbehandlet.

Overføring av premiereserve med videre (flytting)

Overføring av premiereserve ved flytting av forsikringer mellom forsikringselskaper føres over resultatregnskapet under posten netto premieinntekter for mottatte reserver og erstatninger for egen regning for avgitte reserver. Kostnads-/inntektsføringen skjer på det tidspunktet risikoen overføres. På samme tidspunkt reduseres/økes premiereserven i forsikringsforpliktelse tilsvarende. Flyttebeløpet inkluderer også kontraktens andel av tilleggsavsetning, kursreguleringsfond, villkorad återbäring og årets resultat. Tilflyttede tilleggsavsetninger vises ikke under premieinntekter, men under posten endringer i forsikringsforpliktelser. Flyttebeløpene klassifiseres som kortsiktig fordring/ gjeld til oppgjør finner sted.

Salgskostnader

I den norske livvirksomheten er salgskostnader kostnadsført, mens i de svenske datterselskaper er salgskostnader balanseført og amortiseres.

12.2 LIVSFORSIKRING – NORGE

Tilleggsavsetninger

For å sikre soliditeten i livsforsikring, har selskapene anledning til å foreta avsetning til tilleggsavsetninger i forsikringsfondet. Den maksimale tilleggsavsetningen er satt til differansen mellom premiereserven beregnet med utgangspunkt i en garantert rente i premiegrunnlaget og premiereserven beregnet med utgangspunkt i den faktiske garanterte rente i kontraktene. Grensen for en kontrakts tilleggsavsetning er fastsatt av Finanstilsynet til premiereserven for kontrakten multiplisert med to ganger grunnlagsrenten for kontrakten.

Selskapet kan likevel bestemme et høyere multiplum av grunnlagsrenten enn fastsatt av Finanstilsynet. Tilleggsavsetningen er en betinget kundetildelt avsetning som skal føres i resultatregnskapet som en pliktig avsetning og reduserer dermed årsresultatet. Tilleggsavsetning kan benyttes til dekning av den enkelte kundes renteunderskudd ved garantert avkastning og føres i resultatregnskapet i posten til/ fra tilleggsavsetning. Det som årlig kan benyttes til å dekke grunnlagsrenten er begrenset oppad til ett års rentegaranti.

Premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond

Premiefondet inneholder forskuddsbetalte premier "etter skatteloven" fra forsikringstakerne og tilført overskudd i individuell og kollektiv pensjonsforsikring. Innbetaling og uttak føres ikke over resultatregnskapet, men direkte mot balansen.

Pensjonistenes overskuddsfond består av overskudd tilordnet premiereserve knyttet til pensjoner under utbetaling i kollektiv pensjonsforsikring. Fondet skal hvert år benyttes som engangspremie for tillegg til ytelsene til pensjonistene.

Forsikringsforpliktelser særskilt investeringsportefølje (flerårig rentegaranti)

Dersom det er knyttet avkastningsgaranti til en særskilt investeringsportefølje, foretas det supplerende avsetning til dekning av garantiforpliktelsen. Supplerende avsetning til dekning av selskapets forpliktelse etter Foretakspensjonsloven § 11-1 fjerde ledd skal tilsvare forskjellen mellom kapitalverdien av selskapets forpliktelser overfor de forsikrede beregnet etter Forsikringslovens § 9-16 og verdien av investeringsporteføljen.

Kursreguleringsfond

Årets netto urealisert gevinst/tap på finansielle eiendeler til virkelig verdi i kollektivporteføljen i Storebrand Livsforsikring AS tilføres/ tilbakeføres kursreguleringsfondet i balansen under forutsetning av at porteføljen har en netto urealisert merverdi. Den delen av netto urealisert gevinst/tap på finansielle omløpsmidler i utenlandsk valuta som kan tilskrives valutakursendringer avsettes ikke til kursreguleringsfond. Valutakursendring tilknyttet sikringsinstrumentet avsettes således heller ikke til kursreguleringsfond, men føres direkte over resultatet. Valutarisikoen på utenlandske investeringer er i hovedsak sikret med valutakontrakter på porteføljenivå. Etter regnskapsstandarden for forsikringskontrakter (IFRS 4) er kursreguleringsfondet vurdert som en forpliktelse.

Risikoutjevningfond

Det er anledning til å avsette inntil 50 prosent av risikoresultatet for kollektiv pensjon og fripliser til risikoutjevningfond til dekning av eventuelt fremtidig negativt risikoresultat. Risikoutjevningfondet er ikke vurdert som en forpliktelse etter IFRS og inngår som en del av egenkapitalen (bundet egenkapital).

Oppreservering for langt liv

Med bakgrunn i økt forventet levealder vil det innføres et nytt dødelighetsgrunnlag fra og med 1. januar 2014 som vil øke avsetningsbehovet betydelig. Det vil bli gitt anledning til en opptrappingsperiode som etter Finanstilsynets mening ikke bør ha en varighet utover fem år fra oppstart i 2014. Det er foreløpig uklart rundt overgangsregler, men det åpnes for å benytte kundeoverskudd til å dekke økte avsetninger kombinert med en minimumsdekning på 20 prosent fra pensjonsinnretningene. Detaljene i oppreserveringsplanene er ikke fastsatt, disse vil påvirke pensjonsinnretningenes bidrag. Regnskapsmessig er den kommende forventede dekningen fra eier vurdert som en reduksjon av fremtidige forventede overskudd og det er dermed ikke avsatt særskilt for denne forventede dekningen fra eier per 31. desember 2013.

12.3 LIVSFORSIKRING SVERIGE

Livsforsikringsavsetninger

SPP har siden 2009 benyttet en kontantstrømsmodell for beregning av forsikringsforpliktelser med rentegaranti. Modellen diskonterer kontantstrømmer med observerte swaprenter for de aktuelle løpetider opp til 10 år, som er det lengste tidspunktet hvor likviditeten i swaprenter anses tilstrekkelig. For kontantstrømmer med løpetid over 20 år bestemmes en normalrentesats som summen av langsiktige antagelser om inflasjon, realrente og løpetidspremie – basert på vurderinger foretatt av aktører som Riksbanken og Konjunkturinstituttet. For kontantstrømmer mellom 10 og 20 år benyttes diskonteringsrenter som er vektet snitt mellom observert 10-årsrente og bestemt 20-årsrente.

For øvrige kontantstrømmer fastsettes en normalrente som summen av langsiktige forutsetninger om inflasjon, realrente og risikopremie.

Avsetning for ikke fastsatte forsikringstilfeller

Avsetning for inntrufne skader består av avsetninger for uførepensjon, fastsatte skader, ikke fastsatte skader og skadebehandlingsreserver. Ved vurdering av avsetninger for uførepensjoner benyttes en risikofri markedsrente, hensyntatt fremtidig indeksregulering av utbetalingene. I tillegg avsettes det for beregnede skader som er inntruffet, men som ikke er meldt (IBNR).

Villkorad återbäring (betinget kundetildelt bonus)

Villkorad återbäring oppstår når verdien av kundemidlene er høyere enn nåverdien av forpliktelsene, og omfatter dermed den del av forsikringskapitalen som ikke er garantert. For kontrakter hvor kundemidlene er lavere enn forpliktelsene belastes eiers resultat ved avsetning til latent kapitaltilskudd. Villkorad återbäring og latent kapitaltilskudd innregnes på samme linje i balansen.

12.4 SKADEFORSIKRING

Kostnadsføring av skadetilfeller skjer på det tidspunkt skadetilfeller inntreffer.

Det er foretatt følgende avsetninger:

Avsetning for ikke opptjent premie for egen regning gjelder løpende kontrakter som er i kraft på regnskapstidspunktet og skal dekke kontraktens gjenstående risikoperiode.

Erstatningsavsetningen skal dekke forventet utbetaling av meldte, men ikke oppgjorte erstatningskrav. Den skal videre dekke forventede erstatningskrav knyttet til skader som er inntruffet, men ennå ikke meldt ved regnskapsperiodens utløp. Rapporterte ikke oppgjorte skadekrav avsettes i sin helhet. Det foretas så en beregning av avsetningsbehovet for inntrufne, men ikke rapporterte skader (IBNR), og for rapporterte, men ikke avsluttede skader (RBNS). I tillegg skal erstatningsavsetningen inneholde en egen avsetning for fremtidige skadeoppgjørskostnader på inntrufne ikke oppgjorte skadetilfeller.

Forsikringselskapene som inngår i konsernet følger egne lovpålagte krav til forsikringsmessige avsetninger, herunder sikkerhetsavsetninger og garantiavsetning. I konsernregnskapet til Storebrand Livsforsikring er sikkerhetsavsetninger med høy sikkerhetsmargin ikke definert som forpliktelse og inngår dermed i konsernets egenkapital. De forsikringsmessige avsetningene skal likevel være tilstrekkelige etter IFRS 4.

13. PENSJONSFORPLIKTELSER EGNE ANSATTE

Storebrand konsernet har landsspesifikke pensjonsordninger for ansatte. I Norge tilbyr Storebrand konsernet fra 1.januar 2011 innskuddsordninger for ansatte. Frem til 31. desember 2010 hadde Storebrand en ytelsesordning for ansatte i Norge. Den norske ytelsesordningen ble lukket for nye medlemmer fra 1. januar 2011, og eksisterende medlemmer kunne frivillig velge overgang til innskuddspensjon. Storebrand er fra og med 2013 også med i den norske AFP-ordningen (avtalefestet pensjon). Den norske AFP-ordningen er vurdert å være en ytelsesordning, men det foreligger ikke tilstrekkelig kvantitativ informasjon til å kunne estimere pålitelige regnskapsmessige forpliktelser og kostnader.

I Sverige har SPP i samsvar med Bankansattes Tjenestepensjonsplan (BTP-planen) kollektivfestede forhåndsavtalte pensjonsplaner for sine ansatte. En forhåndsbestemt pensjon innebærer at en ansatt er garantert en viss pensjon basert på sluttlønn etter avsluttet arbeidsforhold.

13.1 YTELSESDORDNING

Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser for ytelsesplaner beregnes etter lineær opptjeningsprofil og forventet sluttlønn som opptjeningsgrunnlag, basert på forutsetninger om diskonteringsrente, fremtidig regulering av lønn, pensjoner og ytelser fra folketrygden, fremtidig avkastning på pensjonsmidler samt aktuarmessige forutsetninger om dødelighet, uførhet og frivillig avgang. Periodens netto pensjonskostnad består av summen av periodens pensjonsopptjening, rentekostnad på den beregnede forpliktelse, samt forventet avkastning av pensjonsmidlene.

Estimatavvik og virkningen av endrede forutsetninger blir regnskapsført mot totalresultatet i oppstillingen over regnskapsførte inntekter, kostnader og verdiendringer i den periode de oppstår. Virkningen av endringer i pensjonsplan blir løpende resultatført, med mindre planendringen er betinget av fremtidig opptjening. Virkningen fordeles da lineært over tiden til ytelsen er fullt ut opptjent. Arbeidsgeberavgift inngår som en del av pensjonsforpliktelsen og som en del av estimatavviket som vises i totalresultatet.

Fra og med 31. desember 2012 er en diskonteringsrente utledet av foretaksobligasjoner av høy kvalitet benyttet som diskonteringsrente. Se nærmere beskrivelse av dette i note 21.

I Storebrand Livsforsikring Konsern er det både forsikret og uforsikret pensjonsordning. Den forsikrede ordningen i Norge er tegnet i konsernet.

13.2. INNSKUDDSORDNING

Innskuddsbasert pensjonsordning innebærer at konsernet betaler et årlig innskudd til de ansattes kollektive pensjonssparing. Den fremtidige pensjonen vil avhenge av størrelsen på tilskuddet og den årlige avkastningen på pensjonssparingen. Konsernet har ingen ytterligere forpliktelse knyttet til levert arbeidsinnsats etter at det årlige innskuddet er betalt. Det er ingen avsetning for påløpte pensjonsforpliktelser i slike ordninger. Innskuddsbaserte pensjonsordninger blir kostnadsført direkte.

14. VARIGE DRIFTSMIDLER

Konsernets varige driftsmidler består av maskiner, inventar, biler, EDB-systemer og bygninger som benyttes av konsernet til egen virksomhet.

Maskiner, inventar og biler vurderes til anskaffelseskost redusert med akkumulerte avskrivninger og eventuelle nedskrivninger.

Bygninger som benyttes til egen virksomhet av konsernet vurderes til oppskrevet verdi fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger. Det foretas årlig vurdering av virkelig verdi på disse bygningene på samme måte som beskrevet for investeringseiendommer. Økning i verdier for bygninger som benyttes i egen virksomhet resultatføres i totalresultatet. En nedskrivning av bygningens verdi regnskapsføres først mot revalueringsreserve som gjelder oppskrivninger på den aktuelle bygningen. Dersom nedskrivningen overstiger revalueringsreserven resultatføres det resterende.

Avskrivningsperiode og –metode blir vurdert årlig for å sikre at metoden og perioden som brukes samsvarer med den økonomiske levetiden for driftsmiddelet. Tilsvarende gjelder for utraneringsverdi. For bygninger foretas dekomponering, dersom ulike deler har forskjellig brukstid. Avskrivningsperiode og –metode vurderes da separat for hver del.

Det blir foretatt vurdering av nedskrivningsbehov når det foreligger indikasjon på verdifall. Eventuell nedskrivning resultatføres som differansen mellom balanseført verdi og gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av virkelig verdi med fradrag for salgskostnader og bruksverdi. Ved hver rapporteringsdato vurderes mulighetene for reversering av tidligere nedskrivninger på ikke-finansielle eiendeler.

15. SKATT

Skattekostnaden i resultatregnskapet består av betalbar skatt og endring i utsatt skatt, og er basert på regnskapsstandarden IAS 12 Resultat-skatt. Skatt blir resultatført, bortsett fra når den relaterer seg til poster som er ført i totalresultatet. Utsatt skatt og utsatt skattefordel er beregnet på forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi på eiendeler og gjeld.

Utsatt skatt beregnes med utgangspunkt i konsernets skattemessige fremførbare underskudd, skattereduserende midlertidige forskjeller og skatteøkende midlertidige forskjeller. I konsernets skatteøkende midlertidige forskjeller inngår også midlertidige forskjeller knyttet til konsernets investeringseiendommer. Disse eiendommene inngår hovedsakelig i det norske livselskapets kundeporteføljer og ligger i aksjeselskaper som eies av Storebrand Eiendom Holding AS som igjen eies direkte av Storebrand Livsforsikring AS. Selv om disse eiendomsselskapene inngår i kundeporteføljen og kan avhendes tilnærmet skattefritt, inngår de skatteøkende midlertidige forskjellene knyttet til de underliggende eiendommene, i konsernets midlertidige forskjeller hvor det er avsatt for utsatt skatt. Se også punkt 6 over som omhandler foretaksintegrasjon.

16. LEIEAVTALER

En leieavtale klassifiseres som finansiell leieavtale dersom den i det vesentlige overfører risiko og avkastning forbundet med eierskap. Øvrige leieavtaler klassifiseres som operasjonelle leieavtaler. Storebrand har ingen finansielle leieavtaler.

17. KONTANTSTRØMSOPPSTILLING

Kontantstrømoppstillingen utarbeides etter den direkte metoden og viser kontantstrømmene gruppert etter kilder og anvendelsesområder. Kontanter er definert som kontanter, fordringer på sentralbanker og fordringer på kredittinstitusjoner uten oppsigelsesfrist. Kontantstrømoppstillingen spesifiseres på operasjonelle, investerings- og finansieringsaktiviteter.

18. BIOLOGISKE EIENDELER

I samsvar med IAS 41 vurderes investeringer i skog som biologiske eiendeler. Biologiske eiendeler vurderes til virkelig verdi som er definert basert på alternativ virkelig verdi beregning, eller nåverdien av forventet netto kontantstrøm. Verdiendringer på biologiske eiendeler føres i resultatregnskapet. Eierrettigheter på biologiske eiendeler regnskapsføres på det tidspunktet når kjøpsavtalen signeres. Det beregnes årlige inntekter og utgifter fra skogbruk og utmark.

19. AKSJEBASERT AVLØNNING

Storebrand konsernet har aksjebasert avlønning til nøkkelpersoner. Virkelig verdi på aksjeopsjoner fastsettes ved tildelingsdato. Verdsettelsen gjøres basert på anerkjente verdsettelsesmodeller tilpasset egenskapene til de aktuelle opsjonene. Verdien fastsatt på tildelingstidspunktet periodiseres i resultatregnskapet over opsjonens opptjeningstid med tilsvarende økning i egenkapital. Beløpet innregnes som en kostnad og justeres for å gjenspeile faktisk antall aksjeopsjoner opptjent. Opptjeningstiden er perioden fra etableringen av ordningen og til opsjonene er fullt ut opptjent.

NOTE 2 | Viktige regnskapsestimater og skjønnsmessige vurderinger

Ved utarbeidelse av konsernregnskapet må ledelsen foreta estimater, skjønnsmessige vurderinger og forutsetninger av usikre størrelser. Estimater og vurderinger evalueres løpende og er basert på historisk erfaring og forventning om fremtidige hendelser og representerer ledelsens beste skjønn på tidspunkt for regnskapsavleggelsen. De faktiske resultatene kan avvike fra regnskapsestimatene.

Konsernets mest vesentlige estimater og vurderinger som kan gi vesentlig justering av innregnede verdier, er omtalt nedenfor:

GENERELT OM LIVSFORSIKRING

I konsernregnskapet innregnes forsikringsforpliktelse med rentegaranti, med ulike prinsipper i den norske og svenske virksomheten. Det er også innregnet en immateriell eiendel (value-of-business-in-force, "VIF") knyttet til forsikringskontrakter i den svenske virksomheten. Denne eiendelen knytter seg til Storebrands kjøp av SPP (kjøp av virksomhet). Det er flere forhold som kan påvirke størrelsene på forsikringsforpliktelsene inklusive VIF, herunder biometriske forhold som økt levealder og uførhet, samt utvikling i fremtidige kostnader og juridiske forhold som lovendringer og utfall av rettsaker mv. Et lavt rentenivå vil på lang sikt være utfordrende for eier med hensyn til forsikringskontrakter med rentegaranti, og vil, sammen med reduserte kundebuffer, kunne påvirke størrelsen på de innregnede beløp knyttet til forsikringskontraktene. De norske forsikringskontraktene med rentegarantier er diskontert med premieberegningensrenten (om lag gjennomsnittlig med 3,3 prosent). De svenske forsikringsforpliktelsene med rentegaranti, er diskonteringen basert på en estimert swap-rentekurve hvor deler av rentekurven ikke er likvid. Den ikke-likvide delen av rentekurven er estimert med utgangspunkt i langsiktige forventninger om realrente og inflasjon.

Det følger av regnskapsstandarden IFRS 4 Forsikringskontrakter at de innregnede forsikringsforpliktelsene skal være tilstrekkelige og at det skal gjennomføres en tilstrekkelighetstest (liability adequacy test). De norske forsikringsforpliktelsene er beregnet i henhold til særnorske regler herunder forsikringsvirksomhetsloven med forskrifter. For de norske livsforsikringsforpliktelsene gjennomføres det en test på et overordnet nivå ved å foreta en analyse som tar utgangspunkt i norske premiereserveringsprinsipper. Den innarbeidede analysen tar utgangspunkt i de forutsetningene som legges til grunn ved beregning av Embedded Value, hvor selskapet anvender beste anslag på de fremtidige grunnlagselementene basert på dagens erfaringer. Testen innebærer da at selskapet analyserer dagens marginer mellom forutsetningene i reserveringsgrunnlaget og forutsetningene i Embedded Value analyser. Denne testen ble gjennomført også før innføring av IFRS.

I konsernregnskapet ble det ved oppkjøpet av det svenske forsikringskonsernet SPP aktivert merverdier inklusive goodwill knyttet til verdiene av SPP konserns forsikringskontrakter, mens SPP konserns innregnede forsikringsmessige avsetninger ble videreført i Storebrands konsernregnskap. Disse merverdiene (Value of business in-force) sammen med tilhørende aktiverte salgskostnader og forsikringsforpliktelse, testes med hensyn til tilstrekkelighet. Testen er oppfylt hvis de bokførte forpliktelsene i regnskapet er større eller lik netto forpliktelser vurdert til en estimert markedsverdi inklusive forventet overskudd til eier. I denne testen ses det hen til embedded value beregninger samt til IAS 37. Et sentralt element i denne vurderingen er beregning av fremtidige fortjenestemarginer hvor det benyttes embedded value-beregninger. Embedded value-beregningene vil blant annet påvirkes av volatilitet i finansmarkedet, renteforventninger samt størrelsen på bufferkapital. Storebrand tilfredsstiller tilstrekkelighetstestene for 2013 og har følgelig ingen resultatmessig effekt på regnskapet for 2013. Det vil være usikkerhet knyttet til verdsettelsen av disse aktiverte verdiene og verdien av tilhørende forsikringsmessige avsetninger.

I livvirksomhetene i Storebrand vil ikke nødvendigvis endring av estimater knyttet til forsikringsmessige avsetninger, finansielle instrumenter og investeringseiendom tilordnet livkundene, påvirke eiers resultat, men endring av estimater og vurderinger kan påvirke eiers resultat. En sentral faktor vil være om livkundes midler inklusive årets avkastning, overstiger de garanterte forpliktelse.

I den norske livvirksomheten har en betydelig andel av forsikringskontraktene en serie med årlig rentegaranti. Estimaterendringer og endrede vurderinger kan medføre endret avkastning i kundeporteføljene. Avhengig av størrelsen på eventuelle verdifall, vil slike verdifall, helt eller delvis, kunne motvirkes av reduksjon i kursreguleringsfond og tilleggsavsetninger slik at effekt for eiers resultat kan bli begrenset. Tilsvarende vil verdiøkninger i stor grad kunne øke størrelsen på slike fond.

Finanstilsynet har besluttet innføring av nytt dødlighetsgrunnlag (K2013) for kollektive pensjonsforsikringer i livsforsikringselskaper og pensjonskasser med virkning fra 2014. Under gitte forutsetninger kan oppreservering til nye tariffier, i en tidsbegrenset periode, belastes den løpende avkastning i kundeporteføljene. Men eiers egenkapital vil også bli belastet. En eventuell manglende fremtidig avkastning kan i denne sammenheng, medføre betydelig belastning i eiers fremtidige resultat. Det vil være usikkerhet knyttet til fremtidig avkastning samt til eiers fremtidige belastning. Se nærmere om dette i note 3.

I den svenske virksomheten (SPP) foreligger det ikke kontrakter med en årlig rentegaranti. Men det foreligger forsikringskontrakter med en sluttverdigaranti. Disse kontraktene diskonteres med en markedsmessig rente. Dersom tilhørende kundemidler har en høyere verdi enn innregnet verdi av disse forsikringsmessige forpliktelsene, vil forskjellen utgjøre et betinget kundetilidelt fond – villkorad återbäring (bufferkapital). Estimaterendringer og endrede vurderinger kan medføre endret avkastning i kundeporteføljene. Avhengig av størrelsen på eventuelle verdifall, vil slike verdifall, helt eller delvis, kunne motvirkes av reduksjon i villkorad återbäring slik at effekt for eiers resultat kan bli begrenset. Dersom verdien av den enkelte forsikringskontrakt er høyere enn tilhørende kundemidler, vil eier måtte dekke manglende kapital.

Det foreligger også forsikringskontrakter uten rentegaranti i livvirksomhetene hvor kundene bærer avkastningsgarantien. Estimaterendringer og endrede vurderinger kan medføre endret avkastning i tilhørende kundeporteføljer. Innregning av slike verdiendringer påvirker ikke eiers resultat direkte.

INVESTERINGSEIENDOMMER

Investeringseiendommer vurderes til virkelig verdi. Markedet for næringsseidom i Norge er lite likvid og lite transparent. Verdsettelsene som gjøres vil være beheftet med usikkerhet og krever bruk av skjønn, dette gjelder særlig i perioder med urolige finansmarkeder.

Sentrale elementer som inngår i verdsettelsene, og som krever bruk av skjønn er:

- Markedsleie og ledighetsutvikling
- Kvaliteten og varigheten på leieinntektene
- Eierkostnader
- Teknisk standard og eventuelt oppgraderingsbehov
- Diskonteringsrenter for både sikker og usikker kontantstrøm, samt restverdi

FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI

Det vil være usikkerhet knyttet til prisingen av finansielle instrumenter særlig knyttet til instrumenter som ikke prises i et aktivt marked. Dette gjelder særlig for de typer verdipapirer som er priset på bakgrunn av ikke-observerbare forutsetninger, og for disse investeringene benyttes ulike verdsettelsesteknikker for å fastsette virkelig verdi, herunder private equity investeringer, investeringer i utenlandske eiendomsfond samt andre finansielle instrumenter hvor det nyttes teoretiske modeller ved prisingen. Eventuelle endringer i forutsetninger vil kunne påvirke innregnede verdier. Hoveddelen av slike finansielle instrumenter inngår i kundeporteføljen.

FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL AMORTISERT KOST

For finansielle instrumenter som er vurdert til amortisert kost vurderes det om det på balansedagen finnes objektive indikasjoner på at en finansiell eiendel eller en gruppe av finansielle eiendeler har falt i verdi.

Det må anvendes en viss grad av skjønn ved vurdering av om det foreligger et verdifall og verdifallets størrelse. Usikkerheten blir større når det er uro i finansmarkedene. Vurderingene omfatter kreditt-, markeds- og likviditetsrisiko. Endringer i forutsetninger for disse faktorene vil påvirke om det vurderes å foreligge indikasjoner på et verdifall. Det vil dermed være usikkerhet knyttet til størrelsene på innregnede individuelle nedskrivning og gruppenedskrivninger. Dette vil gjelde avsetninger knyttet til utlån i privat og bedriftsmarkedet samt obligasjoner som vurderes til amortisert kost.

Det vises for øvrig til note 13 hvor verdsettelse av finansielle instrumenter og eiendommer beskrives ytterligere.

IMMATERIELLE EIENDELER

Goodwill og immaterielle eiendeler med udefinert utnyttbar levetid testes årlig for nedskrivningsbehov. Goodwill allokteres til konsernets kontantstrømgenererende enheter. Ved verdifastsettelsen i testen er det nødvendig å estimere de kontantstrømmer som oppstår i den relevante kontantstrømgenererende enhet, samt benytte en relevant rente ved diskonteringen. Varige driftsmidler og øvrige immaterielle eiendeler vurderes årlig for å sikre at metoden og perioden som brukes samsvarer med de økonomiske realiteter.

PENSJONER EGNE ANSATTE

Nåverdien på pensjonsforpliktelser avhenger av fastsettelsen av økonomiske og demografiske forutsetninger. De beregningsforutsetninger som benyttes skal være realistiske, innbyrdes konsistente og oppdaterte i den forstand at de skal baseres på en enhetlig antagelse om fremtidig økonomisk utvikling. I konsernet er det både sikrede og usikrede pensjonsordninger (pensjon over drift). Driftsordningene er hovedsakelig relatert til pensjon knyttet til lønn over 12G, samt til førtidspensjon. Beregninger av pensjonsforpliktelsene er foretatt av aktuarer. Eventuelle endringer knyttet til blant annet forventet lønnsvekst, uttak av førtidspensjon, fratredelser og diskonteringsrente kan gi betydelig effekt på de innregnede pensjonsforpliktelser for egne ansatte. Anslag for fremtidig realrente, reallønnsvekst, fremtidige reguleringer av folketrygdens grunnbeløp og fremtidig inflasjon, uttak av driftspensjon med videre, vil være beheftet med betydelig usikkerhet. Det vil også være usikkerhet knyttet til om ytelsesordningen for de ansatte vil eksistere i fremtiden, eller om ordningene vil bli endret.

UTSAIT SKATT

Det er i konsernet betydelige midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi på eiendeler og forpliktelser. Det er de eksisterende skatteregler i Norge som ligger til grunn for beregning av utsatt skatt i den norske virksomheten. For enkelte investeringer og posisjoner, vil skatteberegningen være basert på estimater som kan avvike fra endelige ligningstall. Dette vil blant annet særlig kunne gjelde for investeringer i utenlandske deltakerlignede selskaper og investeringer i eiendom. Den faktiske skattekostnad vil også avhenge av i hvilken form de underliggende eiendeler vil bli realisert, herunder om det vil skje fremtidige innmat- eller aksjetransaksjoner.

BETINGEDE FORPLIKTELSER

Selskapene i Storebrand konsernet driver en omfattende virksomhet i Norge og i utlandet, og kan bli part i rettsvister. Betingede forpliktelser vurderes i hvert enkelt tilfelle og vil baseres på juridiske vurderinger.

NOTE 3 | Oppreservering langt liv for Storebrand Livsforsikring

Finanstilsynets har i brev av 8. mars 2013 besluttet at det skal innføres ny levetidstariff K2013 for kollektive pensjonsforsikringer i livsforsikringselskaper og pensjonskasser med virkning fra 2014. Finanstilsynet uttrykker i sin pressemelding at økt forventet levealder er en utfordring for livsforsikringselskaper og pensjonskasser. Dette setter krav til økte premier og høyere forsikringstekniske avsetninger for å ha tilstrekkelige midler til å dekke fremtidige forpliktelser.

Den nye levetidstariffen vil øke avsetningsbehovet betydelig, og det vil bli gitt anledning til en opptrappingsperiode. Opptrappingsplanene vil gjelde fra 2014, og Finanstilsynet mener disse ikke bør ha en varighet ut over fem år. Det åpnes for å benytte kundeoverskudd til å dekke økte avsetningskrav, men Finanstilsynet uttrykker at "minimum 20 prosent av det samlede oppreserveringsbehovet bør dekkes av pensjonsinnretningene".

Oppreserveringsbehovet innenfor kollektiv pensjon er estimert til å utgjøre 12,7 milliarder kroner eller om lag 8 prosent av premiereservene per 31. desember 2013. Hensyntatt kontrakter som har meldt flytting per 31. desember 2013 er oppreserveringsbehovet 12,5 milliarder kroner. Selskapet har startet en oppreservering i regnskapet fra og med 2011. I 2012 og 2013 har Storebrand avsatt så mye som mulig av finans- og risikooverskudd. Det må også forventes at det i oppreserveringsperioden vil bli avsatt alt tilgjengelig overskudd til oppreservering. Per 31. desember 2013 er det avsatt 4,5 milliarder kroner.

Det forventes at minimum 20 prosent eller 2,5 milliarder av det samlede oppreserveringsbehovet dekkes av eier. En del av dette antas finansiert gjennom bortfall av overskudd for fripoliser i oppreserveringsperioden med dagens overskuddsdelingsmodell (20 prosent til eier). Størrelsen på eiers bidrag avhenger av lengde på opptrappingsplan, prinsipper for oppreservering, samt avkastnings- og risikooverskudd i opptrappingsperioden, og pensjonsinnretningen sin andel av oppreserveringen kan således overstige 20 prosent av reserveringsbehovet.

Tidligere har det vært krav om at kontrakter skal være fullt reservert ved flytting. Finansdepartementet besluttet i oktober at flyttest verdien skal følge opptrappingsplanen. Hvis det er avsatt mer skal det medfølge ved flytting.

Det gjenstår å avklare endelige forutsetninger rundt oppreservering og krav til avsetninger ved konvertering av fripoliser med garantert avkastning til fripoliser med investeringsvalg.

Finanstilsynet sendte 26. november 2013 brev til Finans Norge, hvor de skriver at det tas sikte på å utarbeide retningslinjer for opptrapping i begynnelsen av 2014. Brevet er en oppfølging av Finanstilsynets brev av 8. mars 2013 til alle livsforsikringselskaper og pensjonskasser om nytt dødelighetsgrunnlag i kollektiv pensjonsforsikring (K2013), der det redegjøres for hvilke forutsetninger som skal benyttes ved fastsettelse av nytt dødelighetsgrunnlag i kollektiv pensjonsforsikring. Det er lagt til grunn at dødelighetsgrunnlaget skal innføres med virkning senest fra 1. januar 2014. Nærmere beskrivelse av K2013 er gitt i Forsikringsrisikonoten (note 7).

NOTE 4 | Resultatgenerering fra garantert pensjon

Resultatregnskapet til Storebrand inneholder resultatelementer både for kunder og eier. Nedenfor er det beskrevet innholdet i resultatgenerering fra garantert pensjon i segmentnoten (note 5)

PRIS FOR AVKASTNINGSGARANTI OG FORTJENESTE RISIKO (FEEINNTEKTER)- STOREBRAND LIVSFORSIKRING

For kollektive pensjonsforsikringer med avkastningsgaranti skal avkastningsgarantien prises i forkant. Nivået på avkastningsgarantien, størrelsen på bufferkapitalen (tilleggsavsetninger og kursreserver) og investeringsrisikoen for porteføljen pensjonsmidlene investeres i, er styrende for hvilken pris kunden betaler for sin avkastningsgaranti. Det er risikoen egenkapitalen utsettes for som er utgangspunktet for prisfastsettelsen av avkastningsgarantien. En kollektiv pensjonskunde kan velge en investeringsprofil med lav aksjeandel som normalt gir lavere risiko for tap og lavere forventet avkastning. Økt aksjeandel ville normalt gi høyere forventet avkastning, men også en høyere pris for avkastningsgarantien. Forsikringselskapet står for all nedsiderisiko og må reservere opp forsikringen dersom bufferavsetninger ikke er tilstrekkelige eller tilgjengelige.

Kundene kan velge langsiktige kontrakter med garantiperioder på opp til 5 år. Prisen for en flerårig avkastningsgaranti vil være lavere enn for en årlig avkastningsgaranti over samme periode. Det er imidlertid krav om at forpliktelsene overfor de forsikrede til enhver tid skal være dekket av tilstrekkelige forsikringsmessige avsetninger, og om nødvendig kan også egenkapitalen benyttes for å sikre tilstrekkelig reservering i løpet av avtaleperioden. I regelverket for flerårig avkastningsgarantier er det større avtalefrihet mellom kunde og selskap. Kunden kan blant annet stille egen bufferkapital som sikkerhet ved avkastning under den beregningsrenten som anvendes i forsikringen. En slik økning i risiko for kunden, reduserer også den samlede prisen for avkastningsgaranti som kunden skal betale. Disse kontraktene avvikles i 2014.

ADMINISTRASJONSRESULTAT

Administrasjonsresultatet er forskjellen mellom de premier som betales av kunder i henhold til tariff og selskapets faktiske driftskostnader. Inntektene består av gebyrer som er basert på størrelsen av kundemidler, premievolum eller antall i form av stykkpris. Driftskostnadene består av blant annet personalkostnader, avkastningshonorarer, markedsføringskostnader, provisjoner og IT-kostnader.

Storebrand Livsforsikring

I administrasjonsresultatet inngår alle produkter bortsett fra tradisjonelle individuelle produkter med overskuddsdeling.

SPP Livförsäkring

Administrasjonsresultatet for alle forsikringsprodukter tilfaller eller belaster resultat til eier.

RISIKORESULTAT

Risikoresultatet består av premier selskapet tar for å dekke forsikringsrisikoer med fradrag for faktiske kostnader i form av forsikringsavsetninger og utbetalinger for forsikringshendelser som død, pensjon, uføret og ulykke.

Storebrand Livsforsikring

For kollektiv ytelsespensjon og fripoliser tilfaller positivt risikoresultat kunden, mens et underskudd på risiko-resultatet i utgangspunktet må dekkes av forsikringselskapet. Det åpnes imidlertid for at inntil halvparten av risikooverskuddet i en bransje kan tilbakeholdes i et risikoutjevningsfond. Underskudd på risikoelementene kan dekkes fra risikoutjevningsfondet. Risikoutjevningsfondet kan maksimalt utgjøre 150 prosent av årlig samlet risikopremie. Risikoutjevningsfondet er klassifisert som egenkapital i balansen.

SPP Livförsäkring

Risikoresultatet tilfaller eier i sin helhet for alle forsikringsprodukter.

OVERSKUDDSDDELING**Storebrand Livsforsikring**

Gamle og nye individuelle poliser utgått fra kollektive pensjonsforsikringer (fripoliser) har modifisert overskuddsdelingsregime som innebærer at selskapet kan beholde inntil 20 prosent av overskudd på avkastning etter eventuell avsetning til tilleggsavsetning. Modifisert overskuddsdelingsmodell innebærer at et eventuelt negativt risikoresultat vil kunne gå til fradrag mot kundenes renteoverskudd før fordeling hvis det ikke dekkes fra risikoutjevningsfondet.

Tradisjonelle individuelle kapital- og pensjonsprodukter som var i konsernet før 1. januar 2008 videreføres etter overskuddsregler som gjaldt før 2008. Det gis ikke anledning til å etablere nye kontrakter i denne porteføljen. Konsernet kan beholde inntil 35 prosent av det samlede resultatet etter avsetning til tilleggsavsetninger.

En eventuell negativ avkastning i kundeporteføljene og avkastning lavere enn rentegaranti som ikke kan dekkes av tilleggsavsetning må dekkes av selskapets egenkapital, og vil inngå i linjen netto overskuddsdeling og tap.

SPP Livförsäkring

Dersom totalavkastningen i et kalenderår for en premiebestemt forsikring (DC- bestand) overstiger garantert rente oppstår en avkastningsdeling. Ved avkastningsdeling tilfaller 90 prosent av totalavkastningen forsikringstakeren og 10 prosent selskapet. Selskapets andel av totalavkastningen inngår i finansresultatet.

For ytelsesbestemte forsikringer (DB- bestand) har selskapet rett til å ta et indekseringsgebyr hvis det kollektive overskuddet tillater en indeksering av forsikringen, maksimalt tilsvarende endringen i konsumprisindeks (KPI). Indekseringen baseres på avkastningen fra 1. oktober til 30. september. Halvparten av gebyret tas ut dersom pensjonene kan indekseres med hele endringen i KPI. Hele gebyret tas ut dersom også fripolisene kan regnes opp med hele endringen i KPI. 100 prosent gebyr tilsvarer 0,8 prosent av forsikringskapitalen.

Det gjøres en løpende vurdering av den garanterte forpliktelsen. Dersom den garanterte forpliktelsen er høyere enn verdien av eiendelene må det gjøres en avsetning i form av latent kapitaltilskudd. Dersom eiendelene er lavere enn den garanterte forpliktelsen når forsikringsutbetalingen starter tilfører selskapet kapital opp til garantert verdi i form av realisert kapitaltilskudd. Endring i latent kapitaltilskudd inngår i finansresultatet.

NOTE 5 | Segmentinformasjon - resultat per virksomhetsområde

Storebrand endret i 2. kvartal 2013 konsernmorganisering til å omfatte forretningsområdene Sparing, Forsikring, Garantert Pensjon og Øvrig. Disse forretningsområdene vil være hovedlinjene i den finansielle rapporteringen på segment.

Sparing

Består av produkter som omfatter langsiktig sparing til pensjon, uten langsiktige rentegarantier. I området inngår fondsforsikring (unit linked og innskuddspensjon) til privatpersoner og bedrifter i Norge og Sverige.

Forsikring

I Forsikring inngår personrisikoprodukter til det norske privatmarkedet og personalforsikring og pensjonsrelaterte forsikringer i det norske bedriftsmarkedet.

Garantert pensjon

Garantert pensjon består av produkter som omfatter langsiktig sparing til pensjon, hvor kundene har en garantert avkastning eller ytelse på sparemidlene. I området inngår ytelsespensjon i Norge og Sverige, fripoliser og individuell kapital- og pensjonsforsikring.

Øvrig

Under kategorien Øvrig rapporteres resultatet i selskapsporteføljene og mindre datterselskap i Storebrand Livsforsikring og SPP. I tillegg inngår blant annet resultatet knyttet til virksomheten BenCo som består av datterselskapene Euroben og Nordben.

AVSTEMMING MOT OFFISIELT RESULTATREGNSKAP

Resultatene i segmentene avstemmes mot konsernresultat før amortisering og nedskrivning av immaterielle eiendeler. I konsernets resultatoppstilling inngår brutto inntekter og brutto kostnader knyttet til både forsikringskunder og eier. I tillegg inngår spareelementer i premieinntekter og i forsikringsmessige kostnader. De ulike segmentene følges imidlertid i større grad opp ved oppfølging av netto fortjenestemarginer, herunder oppfølging av risiko- og administrasjonsresultat. Resultatlinjer som benyttes i segmentrapporteringen vil dermed ikke være identiske med resultatlinjene i konsernresultatregnskapet.

Tall for tidligere perioder er omarbeidet.

Segmentinformasjon akkumulert pr. 31.12.

NOK mill.	Sparing		Forsikring		Garantert pensjon	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Fee og administrasjonsinntekter	1 040	849			2 115	1 861
Risikoresultat liv og pensjon	7	3			288	318
Forsikringspremie for egen regning			1 982	1 770		
Erstatninger for egen regning			-1 466	-1 252		
Administrasjonskostnader	-752	-715	-249	-309	-1 111	-1 375
Finansresultat			102	122		
Resultat før overskuddsdeling	296	137	369		1 292	804
Resultat før overskuddsdeling	2	2			373	389
Resultat før amortisering	298	139	369	331	1 665	1 193
Amortisering immaterielle eiendeler						
Resultat før skatt	298	139	369	331	1 665	1 193
Eiendeler	85 261	64 583	3 992	3 074	274 406	271 202
Gjeld	83 983	55 358	3 992	3 074	266 302	263 869

NOK mill.	Øvrig		Storebrand Livsforsikring Konsern	
	2013	2012	2013	2012
Fee og administrasjonsinntekter	116	130	3 271	2 840
Risikoresultat liv og pensjon	3	14	298	335
Forsikringspremie for egen regning			1 982	1 770
Erstatninger for egen regning			-1 466	-1 252
Administrasjonskostnader	-66	-74	-2 178	-2 474
Finansresultat	48	121	150	243
Resultat før overskuddsdeling	100	191	2 057	1 463
Netto overskuddsdeling	-7	-8	368	383
Resultat før amortisering	94	183	2 426	1 846
Amortisering immaterielle eiendeler			-375	-357
Resultat før skatt	94	183	2 050	1 489
Eiendeler	43 418	36 296	407 078	375 155
Gjeld	32 788	35 592	387 066	357 893

NOTE 6 | Risikostyring og internkontroll

Storebrands inntekter er avhengig av eksterne forhold som gir usikkerhet. De viktigste eksterne risikoforholdene er utviklingen i kapitalmarkedene og endringer i levealderen til den norske og svenske befolkningen. Interne operasjonelle faktorer kan også gi tap, for eksempel feil i forvaltningen av kunders midler.

Kontinuerlig overvåking og aktiv styring av risiko er derfor et kjerneområde i konsernets virksomhet og organisasjon. Grunnlaget for risikostyringen legges i styrets årlige behandling av strategi- og planprosessen med fastsettelse av risikoappetitt, risikomål og overordnede risikorammer for virksomheten. Ansvar for risikostyring og internkontroll er en integrert del av lederansvaret i Storebrand konsernet.

ORGANISERING AV RISIKOSTYRINGEN

Konsernets organisering av risikostyringen følger en modell basert på tre forsvarslinjer. Modellen skal ivareta risikostyringsansvar både på selskaps- og konsernivå.

Styrene i Storebrand ASA har det overordnede ansvaret for, og vil påse at Storebrand konsernet har etablerte et effektivt og hensiktsmessig system for risikostyring og internkontroll.

FØRSTE FORSVARSLINJE

Som **første forsvarslinje** har **Konsernledelsen eierskap** til og ansvar for risikovurdering, risikostyring og håndtering, samt etterlevelse av regelverk og internkontroll

Fundamentet for god internkontroll er et godt kontrollmiljø representert ved styrets, ledelsens og ansattes holdninger, integritet, verdier og etikk, samt den formelle og operasjonelle organiseringen av virksomheten:

- Risikostyring og internkontroll skal være en kontinuerlig prosess utført av styret, ledelsen og ansatte, integrert i den daglige styring og drift av selskapet.
- God risikostyring og internkontroll forutsetter arbeid med mål, strategier og handlingsplaner, identifisering og vurdering av risikoer, rapportering, samt prioritering og gjennomføring av forbedringstiltak.
- God risikostyring og internkontroll kjennetegnes av god kommunikasjon og informasjon mellom alle nivåer i organisasjonen og tilstrekkelige kontrolltiltak. Eksempler er internt regelverk, rutinebeskrivelser, instruksjoner og fullmakter, teknologisk sikring, attestasjoner, avstemninger, driftsrapportering, samt forretningsmessige metoder (kontrakter, forsikring, valutasikring med videre).

Ledere på alle nivåer i organisasjonen har ansvar for risikoer, risikostyring og internkontroll innen eget ansvarsområde, og skal løpende vurdere gjennomføringen av risikostyring og internkontrollen. Enhetenes egne risikokontrollfunksjoner skal organiseres slik at de kan utøve sine oppgaver på en objektiv og uavhengig måte. Det skal legges vekt på å sikre tilstrekkelig uavhengighet for kontrollfunksjonene med sikte på å unngå mulige interessekonflikter. Situasjoner der enkeltpersoner er ansvarlige for beslutninger de selv skal kontrollere skal ikke forekomme.

Alle ledere på nivå to og tre, samt administrerende direktører på lavere organisasjonsnivå, skal hvert år bekrefte risikostyring og internkontrollerlevelsen gjennom en egen lederbekreftelse.

ANDRE FORSVARSLINJE RISIKO OG KONTROLLFUNKSJONER

Som **andre forsvarslinje** skal CRO-, compliance- og aktuarfunksjonene **understøtte** styrets og ledelsens ansvar med prosesser for:

1. Å identifisere, måle, styre og rapportere **risikoer** (CRO),
2. Etterlevelse lover, forskrifter og annet relevant **regelverk**. (Compliancefunksjonen)
3. Ha riktig verdsettelse av **forsikringsforpliktelse** (Aktuarfunksjonen)

Det er styrene i Storebrand ASA og datterselskapene som er ansvarlig for at det finnes andre forsvarslinje risiko og kontrollfunksjoner tilpasset virksomhetens art innen respektive selskap (proporsjonalitetshensynet). Retningslinjer for funksjonene inngår i de styrende dokumenter som fastsettes av de respektive styre. Konsernselskapenes administrerende direktører er ansvarlig for å opprette funksjonene innen sine respektive selskaper i samarbeid med CRO Konsern. Hovedmodellen er at andre forsvarslinje risiko og kontrollfunksjonene i datterselskapene har sin funksjonelle tilhørighet til CRO Konsern. Funksjonene skal kunne rapportere direkte til respektive styre og bare kunne sies opp etter godkjenning av styret.

CRO Konsern rapporterer til konsernsjefen, uavhengig av medlemmene av konsernledelsen. Styret i Storebrand ASA fastsetter retningslinjer for funksjonens ansvar og oppgaver.

TREDJE FORSVARSLINJE - INTERNREVISJONEN

Som **tredje forsvarslinje** skal internrevisjonen gi styret i relevante konsernselskaper **bekreftelse** på hensiktsmessigheten og effektiviteten i organisasjonens vurdering og styring av risikoer, herunder hvordan første- og andrelinjeforsvaret fungerer.

Nærmere om risikostyring av finansiell markedsrisiko for sentrale områder

Nedenfor følger en beskrivelse av spesielle forhold rundt risikostyring av livsforsikring knyttet til forholdet mellom kunder og eier.

Livsforsikring

Sammensetningen av de finansielle eiendelene følger av selskapets investeringsstrategi. Investeringsstrategien etablerer retningslinjer og rammer for selskapets risikostyring, kreditteksponering, motpartseksponering, valutarisiko, bruk av derivatinstrumenter og krav til likviditet i aktivaporteføljen. Ved hjelp av dynamisk risikostyring er målet å opprettholde en god risikobærende evne og fortløpende tilpasse den finansielle risikoen til selskapets soliditet. Gjennom utøvelsen av denne type risikostyring forventer selskapet å skape god avkastning hvert enkelt år og over tid. For å ha mulighet for avkastning ut over rentegarantien tas det imidlertid finansiell risiko, hovedsakelig gjennom aksjer, kredittobligasjoner og alternative investeringer. Andelen aksjer i porteføljene tilpasses dynamisk ut fra risikokapasiteten, med hensikt om å dempe effekten av nedgang og samtidig ta del av oppganger.

Avkastningen vil normalt svinge mellom 2 og 6 prosent med dagens investeringsportefølje og strategi for dynamisk risikostyring for de største produktgruppene. Mindre deler av bestanden er investert i profiler med noe mindre og noe mer markedsrisiko. Effekten av sikringstiltak og dynamisk risikostyring i kundeporteføljene reduserer sannsynligheten for lav avkastning. I de tilfeller hvor avkastningen ikke er stor nok til å dekke den garanterte renten, vil manglende avkastning dekkes ved å bruke risikokapital som er bygd opp av tidligere års overskudd. Risikokapitalen består i hovedsak av kursreserver, tilleggsavsetninger og villkorad återbäring. Eier er ansvarlig for eventuelt udekket beløp. Selskapskapitalen er investert med lav markedsrisiko. For kontrakter innen produktkategoriene unit link og innskuddspensjon er det den forsikrede selv som står den finansielle risikoen, og den forsikrede kan også selv velge risikoprofil.

Investeringsstrategien og risikostyringens hovedpilare:

- en aktivaallokering som gir god avkastning over tid
- utøvelse av løpende risikostyringstiltak i kundeporteføljen gjennom dynamisk risikostyring

Storebrand Livsforsikring

Det er knyttet avkastningsgarantier til en vesentlig del av spareproduktene i den norske livsforsikringsvirksomheten. Den finansielle risikoen er i stor grad knyttet til evnen til å innfri denne garantien til kundene, som for størstedelen av produktene gjelder også innenfor ett år. Risikostyringen i virksomheten er derfor innrettet mot å redusere sannsynligheten for at avkastningen hvert enkelt år faller under denne årlige avkastningsgarantien for de ulike produktgruppene.

Selskapets samlede risikobilde overvåkes løpende, blant annet gjennom Finanstilsynets Risikobaserte Tilsyn (RBT) og gjennom egenutviklede risikomål.

SPP Livförsäkring

I SPP er bestanden delt inn i ytelsespensjon, innskuddspensjon og unit link kontrakter, og det er knyttet avkastningsgarantier til både ytelsespensjon og innskuddspensjon. I bestandene med avkastningsgaranti minimeres forskjellene i investeringenes og forsikringsforpliktelsenes rentefølsomhet, og den kortsiktige renterisikoen reduseres derfor vesentlig

I tradisjonell forsikring med rentegaranti bærer SPP risikoen for at det oppnås en avkastning lik den garanterte rente på forsikringstagernes midler og at størrelsen på kontraktens aktiva er større enn nåverdien av forsikringsforpliktelsen. SPP oppnår overskuddsdeling dersom totalavkastningen overstiger den garanterte rente. På noen produkter kreves en viss konsolideringsgrad, det vil si at aktiva er større enn nåverdien av passiva med en viss prosentsats, for at eier skal få inntjening. Dersom en forsikringskontrakt i selskapet har mindre aktiva enn markedsverdien av forpliktelsen avsettes det et egenkapitaltilskudd som reflekterer denne underverdien. Dette benevnes latent kapitaltilskudd (LKT) og endringer i denne størrelsen resultatføres løpende. Kontraktene må ha bufferkapital intakt for at overskuddsdeling skal representere en netto inntekt for eier. Når kontraktens aktiva overstiger nåverdien av forpliktelsene, etableres en bufferstørrelse som benevnes villkorad återbäring (VÅB). Endringer i denne kundebufferen resultatføres imidlertid ikke.

NOTE 7 | Forsikringsrisiko

Forsikringsrisiko er risiko for større utbetalinger enn antatt og/eller ugunstig endring i verdien av en forsikringsforpliktelse som følge av at faktisk utvikling avviker fra det som ble forutsatt ved beregning av premier eller avsetninger. Det tilbys tradisjonelle livs- og pensjonsforsikring som både kollektive og individuelle kontrakter, i tillegg tilbys det kontrakter hvor kunden har investeringsvalg.

Forsikringsrisikoen i Norge er i stor grad standardisert mellom kontraktene innen samme bransje som en følge av detaljert regulering fra myndighetene. I Sverige er det rammevilkår for forsikringskontraktene noe som medfører større forskjeller mellom kontraktene innen samme bransje.

Risikoen for langt liv er den største forsikringsrisikoen i konsernet, i tillegg finnes uførerisiko og dødsfallsrisiko. Livsforsikringsrisikoene er:

1. **Langt liv** – Risiko for feil estimering av levealder og fremtidige pensjonsutbetalinger. Historisk utvikling har vist at flere forsikrede oppnår pensjonsalder og lever lenger som pensjonister sammenlignet med tidligere. Det er betydelig usikkerhet knyttet til fremtidig dødelighetsutvikling. Ved økt levealder utover det som er forutsatt i premietarifene, tiltar også risikoen for at eiers resultat belastes for å dekke nødvendig avsetningsbehov.
2. **Uførehet** – Risiko for feil estimering av fremtidig sykdom og uførehet. Det vil være usikkerhet knyttet til fremtidig utvikling av uførehet.
3. **Død** – Risiko for feil estimering av dødsfall og feil estimering av utbetaling til etterlatte. I de senere år har det vært registrert avtagende dødelighet og færre unge etterlatte sammenlignet med tidligere

I segmentet Garantert Pensjon har konsernet en betydelig forsikringsrisiko knyttet til langt liv for kollektive og individuelle forsikringsavtaler. I tillegg er det forsikringsrisiko knyttet til uførehet og etterlatte pensjoner til ektefelle og/eller barn. Uføredeknningene i Garantert Pensjon er hovedsakelig solgt sammen med en alderspensjon. Dødsrisikoen er lav i Garantert Pensjon sett i forhold til øvrig risiko.

I segmentet Sparing har konsernet lav forsikringsrisiko.

I segmentet Forsikring har konsernet livsforsikringsrisiko knyttet til uførehet og døde. I tillegg er det forsikringsrisiko knyttet til yrkesskade, kritisk sykdom, kreftforsikring, barneforsikring og ulykkesforsikring. For yrkesskade utgjør risikoen først og fremst potensielt feil i vurdering av avsetningsnivået, da avviklingen av skadeårgangene kan ta opp mot 25 år. Risikoen innen kritisk sykdom, kreft og ulykke ansees for å være veldig liten, på bakgrunn av volumet og den underliggende volatiliteten i produktene.

Segmentet Øvrig omfatter forsikringsrisikoen i BenCo. BenCo, via Nordben og Euroben, tilbyr pensjonsprodukter til multinasjonale bedrifter. Forsikringsrisikoen i BenCo knytter seg hovedsakelig til gruppelivsforsikringer, førtidspensjoner og pensjoner til utestasjonerte medarbeidere. Dette er ytelsespensjoner som kan være tidsbegrenset eller livsvarige. Mange av avtalene er av kort varighet, typisk fem års førtidspensjon, så forsikringsrisikoen er begrenset.

BESKRIVELSE AV PRODUKTER

Kollektive kontrakter:

Sparing

1. Kollektiv innskuddspensjon er premien gitt som prosent av lønn, mens utbetalingene avhenger av faktisk tilført avkastning.
2. Pensjonskapitalbevis er individuelle kontrakter med opptjente rettigheter som utstedes ved utmeldelse fra eller opphør av kollektiv innskuddspensjonsavtale.

Garantert pensjon

3. Kollektiv ytelsespensjon er pensjonsytelsen garantert som en prosent av sluttlønn fra avtalt alder og så lenge den forsikrede lever. Alternativt kan det avtales at pensjonen opphører ved en bestemt alder. Produktet tilbys innenfor privat sektor. Dekninger som kan knyttes til er alders-, - og etterlattepensjon. I tillegg kan det knyttes til en kollektiv uførepensjon i Norge
4. Fripoliser er individuelle kontrakter med opptjente rettigheter som utstedes ved utmeldelse fra eller opphør av kollektive ytelsespensjonsavtaler.

Forsikring

5. Gruppeliv er kollektive kontrakter med engangsutbetaling ved død eller uførehet som tilbys i Norge.
6. Skadeforsikringskontrakter er kollektive kontrakter med engangsutbetalinger ved yrkesskadeforsikring, kritisk sykdom, kreftforsikring, barneforsikring eller ulykkesforsikring som tilbys i Norge.

Individuelle kontrakter:

Sparing

1. Individuell fondsforsikring er kapitalforsikring eller renteforsikring hvor kunden bærer den finansielle risikoen. Det kan knyttes en tilhørende dekning ved dødsfall.

Garantert pensjon

2. Individuell rente- eller pensjonsforsikring er garanterte utbetalinger så lenge den forsikrede lever. Alternativt kan det avtales at pensjonen opphører ved en bestemt alder. Det tilbys og premie/betalingsfritak ved uføret. Produktet kan tilknytte uførepensjon.
3. Individuell kapitalforsikring er engangsutbetaling ved oppnådd alder, død og uførehet.
4. I Sverige tilbys uføredeknninger med premiefritak og garantert løpende utbetalinger. Forekommer oftest som tillegg til en pensjonsforsikring.

Forsikring

5. Individuelle skadeforsikringskontrakter er individuelle kontrakter med engangsutbetalinger ved kritisk sykdom, kreftforsikring, barneforsikring eller ulykkesforsikring.

RISIKOPREMIE OG TARIFFER

GARANTERT PENSJON

De siste års resultatutvikling har avdekket behov for styrking av premiereservene knyttet til langt liv for norsk kollektiv ytelsespensjon, inklusive fripoliser. Avsetningsbehovet gjelder generelt for produkter hvor det er gitt en garantert ytelse, men treffer ulikt i forhold til bestandssammensetning, produkttegnskaper og regelendringer blant annet som følge av pensjonsreformen.

Det er utviklet en ny levetidstariff for kollektive forsikringer, K2013. Tariffen er bygget på tre elementer. Dette er startdødelighet, sikkerhetsmargin og fremtidig økning i levealder. Startdødelighet er fastsatt med utgangspunkt i faktisk dødelighet i forsikringsbestanden for perioden 2005-2009. Sikkerhetsmargin vil ivareta forskjellen i dødelighet basert på inntekt, tilfeldig variasjon i dødelighet samt selskapets marginer. Fremtidig økning i levealder innebærer at forventet levealder også er avhengig av fødselsår. Dagens 50 åringer forventes ikke å leve så lenge som 50 åringer 20 år frem i tid. Denne sammenhengen benevnes som *dynamisk levetidsforbedring*. K2013 vil således være en dynamisk tariff når den innføres.

Kollektiv pensjonsforsikringer i Norge følger premiene for tradisjonelle alders- og etterlatte- dekninger fellestariffen K2005 til og med 31. desember 2013, fra 2014 vil de følge den nye fellestariffen K2013. For uførepensjon er premiene basert på selskapets egne erfaringer. Omkostningspremier fastsettes årlig med sikte på full dekning av neste års forventede kostnader.

For individuelle forsikringer i Norge er premiene for dødsrisiko og langt liv risiko basert på tariffen utarbeidet av forsikringselskapene med utgangspunkt i felles erfaringer. Dette gjelder både kapital- og pensjonsforsikring. Uførepremiene er basert på selskapets egne erfaringer.

Risikopremien i kollektive forsikringer i Sverige beregnes som en utjevnet premie innenfor forsikringsfellesskapet, basert på kollektivet fordeling på alder og kjønn, samt behovet for etterlattdekning. Risikopremien for individuelle forsikringer fastsettes individuelt og basere seg på alder og kjønn.

FORSIKRING

For gruppelevsforbikring og enkelte risikodekninger innen kollektiv pensjon er tariffene i tillegg til alder og kjønn også avhengig av næring/yrke. Innen gruppelevsforbikring benyttes også erfaringstarifiering. For gruppelevsforbikring er standardtariffen, både for død og uførhet, basert på selskapets egne erfaringer.

For skadeforsikring (yrkesskade) er tariffene basert på selskapets egne erfaringer.

STYRING AV FORSIKRINGSRISIKO

I den eksisterende forsikringsporteføljen overvåkes forsikringsrisikoen innen hver bransje. Utviklingen av risikoresultatene følges gjennom året. For hver type av risiko utgjør det ordinære risikoresultat for en periode differansen mellom de risikopremier selskapet har tatt inn for perioden og de avsetninger og utbetalinger som man må gjøre for de forsikringstilfeller som inntreffer i perioden. Forsikringstilfeller som man ikke har fått melding om, men som man av erfaring må anta er inntrefft, hensyntas.

Ved tegning av individuelle risikoprodukter i Norge gjennomføres det en helsevurdering av kunden. Resultatet av denne vurderingen gjenspeiles i nivået på risikopremien som kreves. Ved inngåelse av kollektive avtaler med risikodekninger foretas en helsevurdering av de ansatte i bedrifter med få ansatte, for øvrig kreves arbeidsdyktighetserklæring. I underwritingen tas det også hensyn til bedriftens næringskategori, bransje og sykehistorikk.

For alle produkter utgjør storskader eller spesielle hendelser en stor risiko. De største skadene vil typisk være innenfor gruppelev og yrkesskade.

Selskapet styrer sin forsikringsrisiko gjennom ulike reassuransesprogram. Gjennom katastrofereassurans (excess of loss) dekkes tap (engangsstatninger og reserveavsetninger) utover en nedre grense ved tre eller flere dødsfall eller uføretillfeller som følge av samme begivenhet. Dekningen har også en øvre grense. Gjennom surplus reassurans på et enkelt liv dekkes døds- og uførerisiko som overstiger selskapets praktiserte maksimale risikobeløp for egen regning. Selskapets maksimale risikobeløp for egen regning er forholdsvis høye og gjenforsikret risiko er derfor av beskjeden størrelse.

Selskapet styrer også sin forsikringsrisiko gjennom internasjonal pooling. Dette innebærer at multinasjonale bedriftskunder kan få utlignet resultatene mellom de ulike enhetene internasjonalt. Pooling tilbys for gruppelev og risikodekninger innenfor kollektiv ytelses- og innskuddspensjon.

RISIKORESULTAT

I tabellen nedenfor er risikoresultatet innenfor de ulike juridiske enhetene spesifisert, i tillegg oppgis resultateteffekten knyttet til reassurans og pooling.

Spesifikasjon av risikoresultat	Storebrand Livsforsikring AS		SPP		BenCo	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012
NOK mill.						
Overlevelsesresultat	-62	-118	-147	-90	-2	4
Dødsfallsresultat	364	350	87	84	2	
Uføeresultat	242	428	277	140	3	11
Gjenforsikring		-51	-3	2		
Pooling	-41	-74	-5	-3		
Annet	-10	-6	-57	15	-1	-1
Sum risikoresultat	493	529	152	149	3	13

Risikoresultatet for Storebrand Livsforsikring AS i tabellen over viser samlet risikoresultat før fordeling kunder og eier. Se risikoresultat note 4 for prinsippene for fordeling av risikoresultat mellom kunder og eier.

NOTE 8 | Finansiell markedsrisiko

Markedsrisiko er risiko for tap på åpne posisjoner i finansielle instrumenter som følge av endringer i markedsvariabler og/eller markedsbetingelser innenfor en spesifisert tidshorisont. Markedsrisiko er derfor risikoen for prisendringer i finansmarkedene, herunder endringer i rente-, valuta-, aksje-, eiendoms- og råvaremarkeder som påvirker verdien på selskapets finansielle instrumenter. I Storebrand vurderes markedsrisikoen fortløpende ved hjelp av ulike målemetoder. Det beregnes potensielt tap i investeringsporteføljen innenfor et år og porteføljen stresstestes i henhold til de regulatorisk definerte stresstestene samt interne modeller.

GARANTERT PENSJON

GRUNNLAGSRENTE (DISKONTERINGSRENTE)

Storebrand Livsforsikring

Høyeste tillatte grunnlagsrente for nye forsikringer og for nye medlemmer og ny opptjening i kollektiv pensjonsforsikring fastsettes av Finanstilsynet. For nye forsikringer ble høyeste grunnlagsrente satt til 3 prosent i 1993, senere endret til 2,75 prosent for kontrakter som blir etablert etter 1. januar 2006. For nye medlemmer og ny opptjening i kollektiv pensjonsforsikring ble høyeste grunnlagsrente redusert fra 4 prosent til 3 prosent med virkning fra forsikringens hovedforfall i 2004. For nye kontakter fra 2011 er grunnlagsrenten satt til 2,50 prosent. Finanstilsynet foreslo å redusere grunnlagsrenten til 2,0 prosent fra 1. januar 2014, men Finansdepartementet besluttet å beholde grunnlagsrenten uendret på 2,5 prosent. Grunnlagsrenten er den årlige garanterte avkastningen til kundene.

Avsetninger til forsikringsfond fordeler seg prosentvis slik på ulike satser for årlig grunnlagsrente:

Rentegaranti i prosent	2013	2012
6%	0,3 %	0,3 %
5%	0,4 %	0,5 %
4%	50,7 %	48,4 %
3,4 %	1,7 %	3,0 %
3%	35,2 %	36,7 %
2,75%	1,5 %	1,6 %
2,50%	9,7 %	5,1 %
0%	0,5 %	4,4 %

Det er ikke rentegaranti på premiefond, innskuddsfond, pensjonistenes overskuddsfond og tilleggsavsetninger.

Rentegarantien skal oppfylles på årlig basis. Oppnår selskapet et enkelt år en avkastning som er lavere enn den garanterte renten, kan etter gjeldende lovgiving inntil ett års garantert rente for den enkelte kontrakt dekkes av kontraktens tilleggsavsetning.

Gjennomsnittlig rentegaranti	2013	2012
Individuell kapitalforsikring	3,2 %	3,2 %
Individuell pensjonsforsikring	3,8 %	3,8 %
Kollektiv pensjonsforsikring	3,0 %	3,1 %
Fripoliser	3,5 %	3,6 %
Gruppelivsforsikring	0,3 %	0,2 %
Samlet	3,28%	3,36%

SPP Livförsäkring

Den garanterte renten fastsettes av forsikringselskapet. Den garanterte renten benyttes ved beregning av premien og den garanterte ytelsen. Den garanterte renten medfører ikke en årlig minimumsgaranti for avkastningen tilsvarende som i Norge.

Pensjonsmidlene forvaltes i fem ulike profiler avhengig av den garanterte renten:

Rentegaranti i prosent	2013	2012
3,0 % DB	45,5 %	44,1 %
1,25 - 2,5 % P250	17,4 %	14,2 %
2,75 - 4,0 % P300	18,6 %	20,8 %
4,5 - 5,2 % P520	18,5 %	20,8 %

I Norge innføres ny levetidstariff for YTP og fripoliser fra 2014. For eksisterende reserve er det en 5 års opptrappingsplan, og kundeavkastning utover garanti kan bidra til oppreservering. I opptrappingsperioden gir det en risikøkning som kan sammenlignes med å øke garantirenten.

For å oppnå tilstrekkelig avkastning, er det nødvendig å ta investeringsrisiko (markedsrisiko), i hovedsak ved å investere i aksjer, eiendom og kredittobligasjoner. Det er mulig å redusere markedsrisikoen på kort sikt, men da reduseres sannsynligheten for å nå nødvendig avkastningsnivå. Risikostyringen skal balansere disse hensynene, inkludert effekten på avkastningskrav fra oppreserveringsbehovet. Det benyttes også dynamisk risikostyring av aksjeandel.

Renterisiko er i en spesiell stilling fordi renteendringer også påvirker verdien av forsikringsforpliktelsen. Siden pensjonsutbetalingene kan ligge svært langt fram i tid, har forsikringsforpliktelsen stor rentefølsomhet. Risikostyringen skal redusere risikoen fra dette ved å investere med tilsvarende stor rentefølsomhet. I Sverige er styring av renterisiko basert på dette prinsippet, slik at finansresultatet har lav renterisiko. Men fordi solvensregnskapet er basert på en annen rentekurve, oppstår renterisiko knyttet til solvens.

I Norge vil økt rentefølsomhet fra investeringene gi økt risiko for avkastning under garanti. Risikostyringen skal derfor balansere risikoen for årets resultat (rente opp) med reinvesteringsrisikoen hvis renten faller under garanti i fremtiden. Obligasjoner til amortisert kost er et viktig risikostyringsverktøy.

Sparing

For ikke-garanterte pensjonsprodukter har kunden den finansielle markedsrisikoen.

Markedsrisikoen for ikke-garantert pensjon er i hovedsak knyttet til risiko for at fremtidige inntekter og kostnader endres. Det blir derfor en indirekte markedsrisiko, fordi negativ investeringsavkastning, spesielt som følge av svake aksjemarkeder, vil redusere fremtidige inntekter.

SENSITIVITETSANALYSER GARANTERT PENSJON

Stressene er gjort på investeringsporteføljen per 31. desember 2013 og resultatet viser estimert resultateffekt for ett og ett stress for året som helhet. Analysen er gjort med momentane enkeltstress, altså ved at en aktivklasse opplever en dag med kraftige markedsbevegelser, med tilhørende resultateffekt.

Storebrand Livsforsikring har benyttet Risikobasert Tilsyn (RBT), det offisielle rapporteringsdokumentet til Finanstilsynet. Stressene er som følger: aksjer +/- 20 prosent, renter +/-150 basispunkter, eiendom +/- 12 prosent, valuta +/- 12 prosent, spread basert på rating og durasjon. Bufferkapitalen til markedsrisiko består av tilleggsavsetninger som kan inntektsføres i 2014, kursreguleringsfond og fond for urealiserte gevinster. SPP Livsforsikring har benyttet trafikkluset, det offisielle rapporteringsdokumentet til Finansinspeksjonen.

Da det er momentane markedsendringer som vises i tabellene under vil den dynamiske risikostyringen for livselskapene i konsernet ikke påvirke utfallet. Dersom det antas at markedsendringene inntreffer under en tidsperiode, vil den dynamiske risikostyringen redusere effekten av de negative utfallene noe.

Stressene er gjort hver for seg, men samlet markedsrisiko har benyttet korrelasjonene mellom stressene og er dermed mindre enn summen av enkeltstressene. I tillegg til negativ resultateffekt for eier, vil forventet bygging av bufferkapital i vesentlig grad falle bort i de negative stressene. For de positive stressene er det i tillegg til positive resultateffekter for eier også lagt til grunn en større bygging av bufferkapital i form av kursreguleringsfond, tilleggsavsetninger og villkorad återbäring.

Resultateffekter fra produkter uten avkastningsgaranti, i hovedsak innskuddspensjon og Unit Linked, er ikke inkludert i analysen. For disse produktene er det kundene som står all markedsrisiko og effekten av markedsfall på eiers resultat vil være svært begrenset.

Endringer i markedsrisiko som inntreffer i løpet av 1 år og bufferkapitalens dekning av markedsrisikoene vil bli som fremstilt nedenfor basert på balansen 31. desember 2013:

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

Endring markedsverdi, 2013	NOK mill.	Prosent av buffer
Buffer til markedsrisiko fra RBT	7 165	
Renterisiko	2 206	31%
Aksjerisiko	4 537	63%
Eiendomsrisiko	2 577	36%
Valutarisiko	297	4%
Spreadrisiko	1 766	25%
Markedsrisiko (korrelert)	8 430	

Stresstestene er gjort for alle selskapsporteføljene og alle investeringsprofiler med avkastningsgaranti og effekten fra hvert stress endrer avkastningen i hver profil. I de negative stresstestene (aksjer ned, renter opp, eiendom ned, valuta opp) vil avkastningen i enkelte profiler falle under garantien. Garanti- og buffersituasjonen for hver kontrakt vil da avgjøre hvor mye egenkapital selskapet eventuelt må bruke dersom avkastningen blir på dette nivået i 2014. Utover behovet for å benytte egenkapital for å dekke opp for avkastningen under garantien, er det endringer i overskuddsdelingen for fripolisert og individualkontrakter, samt avkastning og rentekostnader i selskapsporteføljen som i størst grad gir avvik fra forventet resultat for 2014. Effekten av de negative stressene er redusert siden i fjor. Den viktigste årsaken til dette er økte kundebuffer i livporteføljene.

SPP LIV FÖRSÄKRING

Endring markedsverdi, 2013	SEK mill.	Prosent av buffer
Buffer til markedsrisiko	7 676	
Renterisiko	-95	-1%
Aksjerisiko	2 056	27%
Eiendomsrisiko	636	8%
Spreadrisiko	1 757	23%
Valutarisiko	176	2%
Markedsrisiko (korrelert)	4 027	

Noten som viser innvirkning på resultat/ egenkapital viser effekt på finansielle resultat eksklusive avkastningsdeling. All endring i markedsverdi påvirker ikke det finansielle resultatet. Den andelen av markedsverdiforandringen som påvirker resultatet, er den delen som ikke kan avregnes mot kundenes allerede opptjente overskudd (vilkorad återbäring).

ØVRIGE VIRKSOMHETER

Øvrige selskaper i Storebrand Livsforsikring Konsern er ikke inkludert i sensitivitetsanalysen da markedsrisikoen i disse er liten. Egenkapitalen til disse selskapene er investert med lav eller ingen allokering til risikable aktiva, og produktene gir ikke opphav til direkte risiko for selskapet som følge av endringer av priser i kapitalmarkedet.

NOTE 9 | Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at selskapet ikke har likviditet til å møte sine betalingsforpliktelser, eller at selskapet ikke kan avhende verdipapirer til akseptable priser. Storebrand Livsforsikrings og SPPs forsikringsforpliktelser er langsiktig og er vanligvis kjente lenge før de forfaller, men en solid likviditetsbuffer er likevel viktig for å kunne motstå uforutsette hendelser.

For datterselskapene er det i tråd med lovkrav utarbeidet egne likviditetsstrategier. Disse strategiene spesifiserer rammer og tiltak for å sikre god likviditet og det spesifiseres en minste allokering til aktiva som kan omsettes på kort varsel. Strategiene definerer rammer for allokering til ulike typer aktiva, og medfører at selskapene har pengemarkedsplasseringer, obligasjoner, aksjer og andre likvide investeringer som kan omsettes ved behov.

I tillegg til klare strategier og risikostyring av likviditetsbeholdningen i hvert enkelt datterselskap har morselskapet i konsernet etablert en likviditetsbuffer. På overordnet nivå overvåkes utviklingen i likviditetsbeholdningene fortløpende i forhold til interne grenser. En særlig risiko for Storebrand Livsforsikring AS er at finansmarkedene i perioder kan være lukket for nye låneopptak. Tiltak for å minimere likviditetsrisiko er å holde en jevn forfallstruktur på lånene, en tilstrekkelig likviditetsbuffer og kredittavtaler med banker som selskapet kan trekke på dersom det skulle være nødvendig.

STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

Udiskonterte kontantstrømmer finansielle forpliktelser

NOK mill	0-6 mnd	6-12 mnd	1-3 år	3-5 år	Over 5 år	Total verdi	Balanseført verdi
Ansvarlig lånekapital	2 079	43	1 639	1 975	3 370	9 107	6 829
Annen kortsiktig gjeld ¹⁾	6 177					6 177	6 177
Ikke innkalt restforpliktelse limited partnership	4 038					4 038	4 038
Sum finansielle forpliktelser 2013	12 294	43	1 639	1 975	3 370	19 322	17 044
Derivater knyttet til innlån 2013	-180	113	-89	7	-71	-219	-362
Sum finansielle forpliktelser 2012	15 669	23	3 073	180	1 545	20 490	13 407

Avtalt restløpetid gir begrenset informasjon om selskapets likviditetsrisiko, da de aller fleste investeringsaktiva kan realiseres raskere i annenhåndsmarkedet enn den avtalte restløpetiden. På evigvarende ansvarlig lån er kontantstrømmen beregnet frem til første call.

¹⁾ Herav utgjør minoritet i eiendomsfond 2 342 millioner kroner. Etter 3 år kan deltagerne årlig fremsette krav om innløsning. Innløsning er betinget av et samlet krav på 100 millioner kroner. Innløsningssum er satt til 98,75 prosent av VEK. Se også note 40.

Spesifikasjon ansvarlig lånekapital og fondsobligasjoner

NOK mill.	Nominell verdi	Valuta	Rente	Forfall	Balanseført verdi
Utsteder					
Fondsobligasjoner					
Storebrand Livsforsikring AS	1 500	NOK	Flytende	2018	1 502
Evigvarende ansvarlig lån					
Storebrand Livsforsikring AS	1 000	NOK	Fast	2015	1 086
Storebrand Livsforsikring AS	1 700	NOK	Flytende	2014	1 701
Tidsbegrenset ansvarlig lån					
Storebrand Livsforsikring AS	300	EUR	Fast	2023	2 540
Sum ansvarlige lån og fondsobligasjoner 2013					6 829
Sum ansvarlige lån og fondsobligasjoner 2012					6 643

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

Udiskonterte kontantstrømmer finansielle forpliktelser

NOK mill.	0-6 mnd	6-12 mnd	1-3 år	3-5 år	Over 5 år	Total verdi	Balansført verdi
Ansvarlig lånekapital	2 079	43	1 639	1 975	3 370	9 107	6 829
Annen kortsiktig gjeld	2 325					2 325	2 325
Ikke innkalt restforpliktelse limited partnership	3 022					3 022	
Sum finansielle forpliktelser 2013	7 426	43	1 639	1 975	3 370	14 453	9 154
Derivater knyttet til innlån 2013	-180	113	-89	7	-71	-219	-323
Sum finansielle forpliktelser 2012	11 958	23	3 073	180	1 545	16 779	11 298

Avtalt restløpetid gir begrenset informasjon om selskapets likviditetsrisiko, da de aller fleste investeringsaktiva kan realiseres raskere i annenhåndsmarkedet enn den avtalte restløpetiden. På evigvarende ansvarlig lån er kontantstrømmen beregnet frem til første call.

NOTE 10 | Kredittisiko

Med kredittisiko menes risiko for tap som følge av en motparts manglende vilje eller evne til å gjøre opp sine forpliktelser. Grensene for kredittisiko mot den enkelte debitor og samlet innenfor ratingkategorier besluttes av styret i de enkelte selskapene i konsernet. Det er lagt vekt på at kredittesporingen er diversifisert for å unngå konsentrasjon av kredittisiko mot enkelte debitorer og sektorer. Endringer i debitors kredittvurdering overvåkes og følges opp. Konsernet benytter så langt det er mulig publiserte kreditttranger supplert med egne vurderinger i de tilfeller det ikke finnes publiserte ratinger. For å redusere motpartsrisiko på utestående derivatransaksjoner er det inngått rammeavtaler med motparter som blant annet regulerer hvordan sikkerheter skal stilles for endringer i markedsverdier som beregnes på daglig basis.

Nedenfor presenteres obligasjoner og derivater etter rating og utlån etter kundegrupper. Underliggende investeringer i fond forvaltet av Storebrand er inkludert i tabellene.

STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

Kredittisiko fordelt på motpart

RENTEBÆRENDE VERDIPAPIRER VURDERT TIL VIRKELIG VERDI

Debitorkategori etter garantist

NOK mill.	AAA Virkelig verdi	AA Virkelig verdi	A Virkelig verdi	BBB Virkelig verdi	NIG Virkelig verdi	Sum Virkelig verdi
Stat og statsgaranterte obligasjoner	55 816	7 368	161	246	720	64 311
Finans- og foretaksobligasjoner	218	3 757	20 675	15 490	4 900	45 040
Verdipapiriserte obligasjoner	34 768	5 717	1 638	3 507	637	46 267
Obligasjoner utstedt av overnasjonale organisasjoner	4 154	313	2 349	2 238	349	9 403
Sum rentebærende verdipapirer vurdert fordelt etter rating	94 955	17 156	24 823	21 481	6 606	165 021
Obligasjonsfond ikke forvaltet av Storebrand						14 819
Ikke rentebærende papirer i obligasjonsfond forvaltet av Storebrand						2 670
Sum 2013	94 955	17 156	24 823	21 481	6 606	182 511
Sum 2012	104 063	20 171	24 950	15 494	3 666	179 924

RENTEBÆRENDE VERDIPAPIRER TIL AMORTISERT KOST

Debitorkategori etter garantist

NOK mill.	AAA Virkelig verdi	AA Virkelig verdi	A Virkelig verdi	BBB Virkelig verdi	NIG Virkelig verdi	Sum Virkelig verdi
Stat og statsgaranterte obligasjoner	16 599	10 267		1 018	1 825	29 708
Finans- og foretaksobligasjoner	391	4 367	13 384	5 963	576	24 681
Verdipapiriserte obligasjoner	25 706	4 707	907			31 320
Sum 2013	42 696	19 341	14 291	6 980	2 401	85 709
Sum 2012	42 761	16 274	9 101	2 351	1 169	71 656

MOTPARTER

<i>NOK mill.</i>	AAA	AA	A	BBB	NIG	Sum
	Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi
Derivater		755	933			1 687
Herav derivater i obligasjonsfond, forvaltet av Storebrand		17	177			194
Sum derivater eksklusive derivater i obligasjonsfond 2013		737	755			1 493
Sum derivater eksklusive derivater i obligasjonsfond 2012	1 975	360	660	6		3 000
Bankinnskudd	16	5 776	1 996	483	24	8 295
Herav bankinnskudd i obligasjonsfond forvaltet av Storebrand		853				853
Sum bankinnskudd eksklusive bankinnskudd i obligasjonsfond 2013	16	4 922	1 996	483	24	7 442
Sum bankinnskudd eksklusive bankinnskudd i obligasjonsfond 2012	26	5 137	1 153	540	68	6 923

Ratingklasser er basert på Standard & Poors's
NIG = Non-investment grade

UTLÅN

Engasjementer fordelt på kundegrupper

<i>NOK mill.</i>	Utlån til og fordringer på kunder	Ubenyttede kredittrammer	Sum engasjementer
	Omsetning og drift av fast eiendom	3 508	
Lønnstakere og andre	3		3
Sum 2013	3 512		3 512
Sum 2012	3 846	1 068	4 915

Storebrand Livsforsikring AS har en syndikatavtale med Storebrand Bank. Lånene som er syndikert til Storebrand Livsforsikring har 1. prioritet innenfor 60 prosent.

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS**Kredittrisiko fordelt på motpart****RENTEBÆRENDE VERDIPAPIRER VURDERT TIL VIRKELIG VERDI****Debitorkategori etter garantist**

<i>NOK mill.</i>	AAA	AA	A	BBB	NIG	Sum
	Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi
Stat og statsgaranterte obligasjoner	23 735	725	119	188	720	25 487
Finans- og foretaksobligasjoner	52	1 954	13 179	12 902	4 119	32 206
Verdipapiriserte obligasjoner	8 088	1 643		3 431	619	13 780
Obligasjoner utstedt av overnasjonale organisasjoner	1	1	1 784	1 586	349	3 721
Sum rentebærende verdipapirer vurdert fordelt etter rating	31 877	4 323	15 083	18 106	5 807	75 195
Obligasjonsfond ikke forvaltet av Storebrand						1 094
Ikke rentebærende papirer i obligasjonsfond, forvaltet av Storebrand						2 640
Sum 2013	31 877	4 323	15 083	18 106	5 807	78 930
Sum 2012	41 610	8 524	16 974	12 983	3 029	86 649

RENTEBÆRENDE VERDIPAPIRER TIL AMORTISERT KOST**Debitorkategori etter garantist**

<i>NOK mill.</i>	AAA	AA	A	BBB	NIG	Sum
	Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi
Stat og statsgaranterte obligasjoner	16 599	10 267		1 018	1 825	29 708
Finans- og foretaksobligasjoner	391	4 367	13 384	5 963	576	24 681
Verdipapiriserte obligasjoner	25 706	4 707	907			31 320
Sum 2013	42 696	19 341	14 291	6 980	2 401	85 709
Sum 2012	42 761	16 274	9 101	2 351	1 169	71 656

MOTPARTER

NOK mill.	AA	A	BBB	NIG	Sum
	Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi
Derivater	410	388			798
Herav derivater i obligasjonsfond, forvaltet av Storebrand	17	177			194
Sum derivater eksklusive derivater i obligasjonsfond 2013	393	211			604
Sum derivater eksklusive derivater i obligasjonsfond 2012	343	637			980
Bankinnskudd	4 365			24	4 389
Herav bankinnskudd i obligasjonsfond forvaltet av Storebrand	853				853
Sum bankinnskudd eksklusive bankinnskudd i obligasjonsfond 2013	3 512			24	3 536
Sum bankinnskudd eksklusive bankinnskudd i obligasjonsfond 2012	3 219		43	65	3 328

Ratingklasser er basert på Standard & Poors's

NIG = Non-investment grade

UTLÅN

Engasjementer fordelt på kundegrupper

NOK mill.	Utlån til og	Ubenyttede	Sum
	fordringer på kunder	kredittrammer	engasjementer
Omsetning og drift av fast eiendom	3 508		3 508
Lønnstakere og andre	3		3
Sum 2013	3 512		3 512
Sum 2012	3 846	1 068	3 846

Storebrand Livsforsikring AS har en syndikatavtale med Storebrand Bank. Lånene som er syndikert til Storebrand Livsforsikring har 1. prioritet innenfor 60 prosent.

NOTE 11 | Risikokonsentrasjoner

Det meste av risikoen for Storebrand Livsforsikring Konsern er knyttet til de garanterte livsforsikringsvirksomhetene. Disse risikoene er konsolidert i Storebrand Livsforsikring Konsern som omfatter både den norske livsforsikringsvirksomheten (Storebrand Livsforsikring AS), de svenske livsforsikringsvirksomhetene (SPP Livförsäkring AB og SPP Liv Fondförsäkring AB) og virksomheten i Irland og på Guernsey (BenCo). I livvirksomhetene er det meste av risikoen tatt på vegne av kunder. Den totale risikoen må derfor ses i sammenheng med i hvor stor grad negative utfall treffer eier. For øvrige selskaper vil hele risikoen treffe eier.

For livvirksomheten er de store risikoene ganske sammenfallende for Norge og Sverige. Markedsrisikoen vil i stor grad være avhengig av globale forhold som påvirker investeringsporteføljene i alle virksomhetene. Forsikringsrisikoen vil kunne slå mer ulikt ut for de forskjellige selskapene, men spesielt langt liv risikoen kan påvirkes av universelle utviklingstrekk.

Finansmarkeds- og investeringsrisiko er i hovedsak knyttet til kundeporteføljene i livvirksomheten. Risiko knyttet til negative utfall i finansmarkedet er beskrevet og kvantifisert i note 8, finansiell markedsrisiko.

En renteoppgang vil på kort sikt ramme avkastningen i livselskapene negativt.

NOTE 12 | Regulatoriske forhold**SOLVENS II**

Solvens II er et soliditetsregelverk som skal gjelde for alle forsikringsselskaper i EU og EØS. Det forventes at endelig vedtak i EU-parlamentet kan skje tidlig i 2014 og at regelverket vil innføres fra 1.januar 2016. Det legges opp til overgangsregler på opp til 16 år for innfasing av Solvens II-verdsettelse av forsikringsforpliktelsen. Det åpnes også opp for et påslag på diskonteringsrenten.

Den europeiske tilsynsmyndigheten (EIOPA) har innført formelle krav til forberedelser til Solvens II med virkning fra 1.januar 2014. Det innebærer at kravene i Solvens II til virksomhetsstyring og kontroll (pilar 2) vil fases inn, inkludert krav til egenvurdering av risiko og soliditet (ORSA), og at deler av rapporteringskravene til tilsynsmyndighetene (pilar 3) innføres for årsrapporteringen per 31. desember 2014. Kapitalkravene (pilar 1) og rapporteringskrav til markedet, vil ikke gjelde før formell Solvens II-innføring i 2016.

TJENESTEPENSJONSREGELVERKET

NY KOLLEKTIV TJENESTEPENSJON

Tjenestepensjonslovgivningen i Norge gjennomgår en rekke endringer for å tilpasses folketrygdreformen. Fra 2014 trer lov om tjenestepensjon i kraft. Den nye loven åpner for et innskuddsbasert hybridprodukt, med mulighet for premier på opp til 7 prosent av lønn inntil 7,1 G og 25,1 prosent av lønn mellom 7,1 og 12 G. Produktet skal ha dødelighetsarv og det legges til grunn kjønnsdifferensierte premier. Pensjonsutbetalingene kan være livsvarige eller opphørende i minst 10 år og minimum til fylte 80 år. Foretaket kan velge om tjenestepensjonen skal inkludere lønnsregulering, nullgaranti eller individuelt investeringsvalg. Produktets håndtering av levealdersrisiko og renterisiko er godt tilpasset Solvens II.

EKSISTERENDE KOLLEKTIVE TJENESTEPENSJON

De maksimale innskuddssatsene for innskuddspensjon er økt/harmonisert til samme nivå som i lov om tjenestepensjon.

I høringen til Banklovkomisjonens forslag til endringer i regelverket for garanterte ytelser, omtalt i NOU 2013:3, ble det foreslått tiltak for å bedre tilpasningen til Solvens II. Dette er ikke fulgt opp av Finansdepartementet i lovforslaget Prop. 199L 2012-2013.

I lovforslaget skriver Finansdepartementet at Banklovkomisjonen er gitt et mandat til å utrede om det er ønskelig og eventuelt mulig å etablere en form for ytelsesbasert kollektiv alderspensjon, tilpasset ny aldersopptjening i folketrygden. I forbindelse med dette arbeidet vil departementet vurdere om det er behov for ytterligere regler for overgang mellom pensjonsordninger.

FRIPOLISER MED INVESTERINGSVALG

Lov om fripoliser med investeringsvalg ble vedtatt av Stortinget 10. desember 2012 men trer først i kraft i løpet av 2014. Finansdepartementet sendt på høring et forslag om at konvertering først kan skje etter opptjening til dødelighetsgrunnlaget K 2013 og nærmere regler om informasjons- og rådgivningskrav for fripoliser med investeringsvalg. Høringsfristen er satt til 17. januar 2014. Derne har Finansdepartementet bedt Finanstilsynet utrede og foreslå nærmere regler om utbetalingsprofil. Disse vil også bli sendt på høring.

KOLLEKTIVE RISIKODEKNINGER (UFØREPENSJON)

Banklovkomisjonen overleverte 4. desember 2013 NOU 2013:12 "Uførepensjon i private tjenestepensjonsordninger". Forslaget er en tilpasning til folketrygden hvor uføretrygden endres fra 2015. Det nye uføreproduktet vil gi rett til uførepensjon uavhengig av opptjening etter tjenestetid. Ved fratreden og opphør vil retten til fripolise bortfalle, med mindre dette er avtalt.

Folketrygdens uføretrygd utgjør 66 prosent av inntekt opp til 6 G. Banklovkomisjonen foreslår at uførepensjon kan utgjøre opptil 10 prosent av lønnsinntekt opp til 12 G. I tillegg kan foretaket forsikre opp til 66 prosent av inntekt mellom 6 og 12 G. Det er som i folketrygden lagt opp til avkortning mot arbeidsinntekt over 0,4 G. I tillegg legges det opp til at tidligere opptjente rettigheter, både fra offentlig og privat sektor, skal samordnes med den nye uførepensjonen.

NOTE 13 | Verdsettelse av finansielle instrumenter

VERDSETTELSE AV FINANSIELLE INSTRUMENTER OG EIENDOMMER TIL VIRKELIG VERDI

Konsernet gjennomfører en omfattende prosess for å sikre en mest mulig markedsriktig verdifastsettelse av finansielle instrumenter. Børsnoterte finansielle instrumenter verdsettes basert på offisielle sluttkurs fra børs innhentet gjennom Reuters og Bloomberg. Fondsandeler er generelt verdsatt til oppdaterte offisielle NAV-kurser der slike finnes. Obligasjoner verdsettes som hovedregel basert på innhentede kurser fra Bloomberg og Reuters. Obligasjoner som ikke kvoterer regelmessig vil normalt verdsettes basert på anerkjente teoretiske modeller. Sistnevnte gjelder i særlig grad obligasjoner denominert i norske kroner. Som grunnlag for slik verdsettelse benyttes diskonteringsrenter bestående av swaprenter tillagt en kredittpremie. Kredittpremien vil oftest være utstederspesifikk, og normalt basert på konsensus av kredittspreader kvotert av et utvalg meglerforetak.

Unoterte derivater, herunder primært rente- og valutainstrumenter, verdsettes også teoretisk. Pengemarkedsrenter, swaprenter, valutakurser og volatiliteter som danner grunnlag for verdsettelse hentes fra Reuters og Bloomberg.

Konsernet gjennomfører løpende kontroll for å sikre kvaliteten på innhentede markedsdata fra eksterne kilder. Slike kontroller vil generelt omfatte sammenligning av multiple kilder samt kontroll og rimelighetsvurdering av unormale endringer.

Konsernet kategoriserer finansielle instrumenter som verdsettes til virkelig verdi på tre forskjellige nivåer som er nærmere beskrevet nedenfor. Nivåene gir uttrykk for ulik grad av likviditet og ulike målemetoder. Selskapet har etablert verdsettelsesmodeller for å fange opp informasjon fra et bredt utvalg med godt informerte kilder med henblikk på å minimere usikkerhet knyttet til verdsettelsen.

STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

NOK mill.	Kvoterte priser (Nivå 1)	Observerbare forutsetninger (Nivå 2)	Ikke observerbare forutsetninger (Nivå 3)	2013	2012
Eiendeler:					
Aksjer og andeler:					
- Aksjer	12 969	469	3 268	16 706	12 765
- Fondsandeler	167	66 899	1 327	68 393	51 968
- Private Equity fondsinvesteringer		241	6 132	6 373	6 090
- Eiendomsfond			1 217	1 217	1 387
Sum aksjer og andeler	13 135	67 609	11 945	92 689	
Sum aksjer og andeler 2012	9 305	51 652	11 253		72 211
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning					
- Stat- og statsgaranterte obligasjoner	26 274	35 328		61 602	50 731
- Finans- og foretaksobligasjoner	20	22 549	1 669	24 238	25 046
- Verdipapiriserte obligasjoner		42 296		42 296	41 020
- Overnasjonale organisasjoner	159	7 008		7 167	3 647
- Obligasjonsfond	717	46 492		47 209	59 479
Sum obligasjoner og verdipapirer med fast avkastning	27 170	153 672	1 669	182 511	
Sum obligasjoner og verdipapirer med fast avkastning 2012	24 614	154 077	1 233		179 924
Derivater:					
- Rentederivater		-664		-664	1 650
- Valutaderivater		35		35	594
Sum derivater		-629		-629	
- herav derivater med positiv markedsverdi		1 493		1 493	
- herav derivater med negativ markedsverdi		-2 122		-2 122	
Sum derivater 2012		2 245			2 245
Eiendommer					
- Investeringseiendommer			24 175	24 175	
- Eierbenyttet eiendom			2 491	2 491	
Sum eiendommer			26 666	26 666	
Sum eiendommer 2012			30 954		30 954

Bevegelser mellom kvoterte priser og observerbare forutsetninger

NOK mill.	Fra kvoterte priser til observerbare forutsetninger	Fra observerbare forutsetninger til kvoterte priser
Aksjer og andeler	52	65

Bevegelser fra nivå 1 til nivå 2 gjenspeiler redusert omsetningsverdi i aktuelle aksjer i siste måleperiode. I motsatt tilfelle indikerer bevegelser fra nivå 2 til nivå 1 økt omsetningsverdi i aktuelle aksjer i siste måleperiode.

Spesifikasjon av papirer etter verdsettelsesteknikker (ikke observerbare forutsetninger)

NOK mill.	Aksjer	Fonds- andeler	Private Equity fond	Eiendomsfond	Finans- og foretaks- obligasjoner	Investerings- eiendommer	Eierbenyttet eiendom
Balanse per 1.1.13	2 958	1 695	5 406	1 372	1 233	28 723	2 231
Netto gevinster/tap	170	504	1 076	-2 490	573	3	88
Tilgang/kjøp	533	902	391	2 598	156	538	85
Salg/forfalt/oppgjør	-537	-1 492	-816	-278	-420	-5 202	
Overført til/fra ikke observerbare forutsetninger til/fra observerbare forutsetninger		-382	11	15	80		
Omregningsdifferanse utenlandsk valuta	145	100	64		47	113	88
Balanse per 31.12.13	3 269	1 327	6 132	1 217	1 669	24 175	2 491

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

NOK mill.	Kvoterte priser (Nivå 1)	Observerbare forutsetninger (Nivå 2)	Ikke observerbare forutsetninger (Nivå 3)	2013	2012
Eiendeler:					
Aksjer og andeler:					
- Aksjer	4 246	136	1 705	6 086	2 828
- Fondsandeler		25 048	791	25 840	18 685
- Private Equity fondsinvesteringer		241	5 185	5 426	5 419
- Eiendomsfond			1 217	1 217	
Sum aksjer og andeler	4 246	25 425	8 898	38 569	
Sum aksjer og andeler 2012	1 255	18 704	6 973		26 932
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning					
- Stat og statsgaranterte obligasjoner	14 818	8 088		22 906	8 552
- Finans- og foretaksobligasjoner		10 387	1 058	11 446	14 284
- Verdipapiriserte obligasjoner		10 080		10 080	12 617
- Overnasjonale organisasjoner		1 511		1 511	722
- Obligasjonsfond		32 987		32 987	50 474
Sum obligasjoner og verdipapirer med fast avkastning	14 818	63 053	1 058	78 930	
Sum obligasjoner og verdipapirer med fast avkastning 2012	8 550	77 314	784		86 649
Derivater:					
- Rentederivater		324		324	388
- Valutaderivater		-158		-158	386
Sum derivater		166		166	
- herav derivater med positiv markedsverdi		604		604	
- herav derivater med negativ markedsverdi		-438		-438	
Sum derivater 2012		774			774

Bevegelser mellom kvoterte priser og observerbare forutsetninger

NOK mill.	Fra kvoterte priser til observerbare forutsetninger	Fra observerbare forutsetninger til kvoterte priser
Aksjer og andeler		42

Bevegelser fra nivå 1 til nivå 2 gjenspeiler redusert omsetningsverdi i aktuelle aksjer i siste måleperiode. I motsatt tilfelle indikerer bevegelser fra nivå 2 til nivå 1 økt omsetningsverdi i aktuelle aksjer i siste måleperiode.

Spesifikasjon av papirer etter verdsettelsesteknikker (ikke observerbare forutsetninger)

NOK mill.	Aksjer	Fondsandeler	Private Equity fond	Eiendomsfond	Finans- og foretaksobligasjoner
Balanse per 1.1.13	1 499	740	4 734	1 372	784
Netto gevinster/tap på finansielle instrumenter	84	42	798	-2 490	87
Tilgang/kjøp	252	758	391	2 598	156
Salg/forfalt/oppgjør	-130	-749	-750	-278	-9
Overført fra ikke observerbare forutsetninger til observerbare forutsetninger			11	15	40
Balanse per 31.12.13	1 705	791	5 185	1 217	1 058

NIVÅ 1: FINANSIELLE INSTRUMENTER DER VERDSETTELSE ER BASERT PÅ KVOTERTE PRISER I AKTIVE MARKEDER FOR IDENTISKE EIENDELER

Denne kategorien inkluderer børsnoterte aksjer som over den foregående 3 måneders perioden har hatt en daglig gjennomsnittlig omsetning tilsvarende ca 15 millioner kroner eller mer. Aksjene anses på dette grunnlag å være tilstrekkelig likvide til å inngå i dette nivået. Obligasjoner, sertifikater eller tilsvarende instrumenter utstedt av nasjonal stat er generelt klassifisert på nivå 1. Når det gjelder derivater vil standardiserte aksjeindeks- og rentefutures omfattes på dette nivå.

NIVÅ 2: FINANSIELLE INSTRUMENTER DER VERDSETTELSE ER BASERT PÅ OBSERVERBAR MARKEDSINFORMASJON IKKE OMFATTET AV NIVÅ 1

Denne kategorien omfatter finansielle instrumenter som verdsettes basert på markedsinformasjon som kan være direkte observerbar eller indirekte observerbar. Markedsinformasjon som er indirekte observerbar innebærer at prisene kan være avledet fra observerbare relaterte markeder. Nivå 2 omfatter aksjer eller tilsvarende egenkapitalinstrumenter der markedskurser er tilgjengelig, men der omsetningsvolum er for begrenset til å oppfylle kriteriet for nivå 1. Normalt vil aksjene på dette nivå være omsatt i løpet av siste måned. Obligasjoner og tilsvarende instrumenter er generelt klassifisert på dette nivå. Videre er rente- og valutaswap'er og ikke-standardiserte rente- og valutaderivater klassifisert på nivå 2. Fondsinvesteringer, med unntak av Private equity fond, er generelt klassifisert på nivå 2, og omfatter aksje-, rente- og hedgefond.

NIVÅ 3: FINANSIELLE INSTRUMENTER DER VERDSETTELSE ER BASERT PÅ INFORMASJON SOM IKKE ER OBSERVERBAR I HENHOLD TIL NIVÅ 2

Aksjer klassifisert på nivå 3 omfatter primært investeringer i unoterte/private selskaper. Dette omfatter blant annet investeringer i skog, eiendom og infrastruktur. Private equity er generelt, gjennom direkte investeringer eller investeringer i fond, klassifisert på nivå 3.

De typer verdipapirer som er klassifisert på nivå 3 er nærmere omtalt nedenfor med henvisning til verdipapirtype og verdsettelsesmetode. Storebrand er av den oppfatning at den verdsettelse som er lagt til grunn representerer beste estimat på verdipapirenes markedsverdi.

UNOTERTE AKSJER – HERUNDER SKOGINVESTERINGER

De eksterne verddivurderingene er basert på modeller som inkluderer ikke observerbare forutsetninger. Utover de eksterne verddivurderinger som er gjennomført per 31. desember 2013 er aksjeinvesteringene verdsatt basert på verdjustert egenkapital rapportert fra eksterne kilder. For de største skoginvesteringene er det gjennomført omfattende eksterne verddivurderinger per 31. desember 2013, og som danner grunnlag for verdsettelsen av selskapets investering.

PRIVATE EQUITY

Hoveddelen av Storebrands private equity-investeringer er i form av private equity-fond. I tillegg kommer en rekke direkteinvesteringer. Private equity-investeringer ansees som langsiktige investeringer hvor Storebrand forventer å ta ut gevinster ved å sitte gjennom prosjektene løpetid.

Investeringene i private equity-fond verdsettes basert på de verdier som rapporteres fra fondene. De fleste private equity-fond rapporterer kvartalsvis, mens noen få rapporterer sjeldnere. For de investeringer hvor Storebrand ikke har mottatt oppdatert verddivurdering fra innen avleggelsen av årsregnskapet legges siste mottatte verddivurdering til grunn, justert for kontantstrømmer og eventuelle markedseffekter i perioden fra siste verddivurdering og frem til rapporteringstidspunktet. Denne markedseffekten estimeres basert på type verdsettelse av selskapene i de underliggende fond, verdiutviklingen på relevante indekser justert for estimert korrelasjon mellom det aktuelle selskap og den relevante indeks.

For direkte private equity-investeringer baseres verdsettelsen enten på nylig foretatte transaksjoner eller en modell hvor selskap som har løpende virksomhet vurderes ved å sammenlikne nøkkeltall med tilsvarende børsnoterte selskap eller grupper av tilsvarende børsnoterte selskap. Verdien reduseres i enkelte tilfeller med en likviditetsrabatt som kan variere fra investering til investering. Selskap som er under oppstart, tidlig ekspansjon eller av andre grunner gjennomgår strukturelle endringer som vanskeliggjør en prising mot en referansegruppe vil verdsettes til det laveste av kost og estimert verdi.

For investeringer der Storebrand deltar som medinvestor sammen med en ledende investor som gjennomfører verddivurdering, og det ikke foreligger en nylig transaksjon, vil denne verdien etter kvalitetssikring i Storebrand legges til grunn. For investeringer hvor Storebrand ikke har mottatt oppdaterte verddivurderinger per 31.12 fra ledende investor innen avleggelsen av årsregnskapet legges tidligere verddivurdering til grunn justert for eventuelle markedseffekter i perioden fra siste verddivurdering og til rapporteringstidspunktet. Der det ikke foreligger separate verddivurderinger fra en ledende investor i syndikatet gjennomføres en separat verdsettelse som beskrevet over.

INDIREKTE EIENDOMSINVESTINGER

Indirekte eiendomsinvesteringer er i hovedsak investeringer i fond med underliggende eiendomsinvesteringer hvor Storebrand har som intensjon å eie investeringene gjennom fondenes levetid. Verddivurderingen av eiendomsfondene gjøres på bakgrunn av opplysninger mottatt fra den enkelte fondsforvalter.

De fleste forvaltere rapporterer kvartalsvis og den mest vanlige metoden som den enkelte fondsforvalter benytter er ekstern kvartalsvis verddivurdering av fondets eiendeler. Dette innebærer at forvalter beregner en Net Asset Value (NAV). Rapportering av NAV fra fondene vil ofte være et kvartal forsinket i forhold til avleggelse av Storebrands regnskaper. For å hensynta verdiendringer i løpet av det siste kvartalet, foretas det interne estimeringer av verdiendringer basert på utviklingen i markedet og ved å konferere med respektive forvalterne.

INVESTERINGSEIENDOMMER

Investeringseiendommene består hovedsakelig av kontoreiendom med lokalisering i Oslo og Stockholm og kjøpesentre i Sør-Norge.

Kontoreiendommer i Norge:

Ved beregning av virkelig verdi benyttes i Storebrand en intern kontantstrømsmodell. Netto kontantstrømmer for den enkelte eiendom diskonteres med et individuelt avkastningskrav. For kontoreiendommene er det estimert et fremtidig inntekts- og kostnadsbilde for de første ti år, og beregnet en sluttverdi ved utløpet av det 10. året på basis av markedsleie og normal driftskostnad for eiendommen. I netto inntektsstrøm er det tatt hensyn til eksisterende og fremtidig inntektsstrøm som følge av ledighet, nødvendige investeringer og en vurdering av fremtidig utvikling i markedsleien. Storebrand har en gjennomsnittlig utleiegrad på kontoreiendomsporteføljen på 92-99 prosent. De fleste kontrakter har en løpetid på fem eller ti år. Kontantstrømmene fra disse leieavtalene (kontraktisleie) inngår i verdiberegningene. For å estimere de langsiktige fremtidige ikke-kontraktfastsatte leieinntektene er det utviklet en prognosemodell. Modellen legger til grunn historiske observasjoner i Dagens Næringslivs eiendomsindeks (justert med KPI) samt markedsestimater. Det beregnes et langsiktig, tidsvektet gjennomsnitt av de årlige observasjonene hvor de eldste observasjonene vektet med lavest vekt. For ikke-kontraktfastsatt leie i det korte perspektiv sees det hen til dagens leiepriser og markedsforhold.

Det fastsettes et individuelt avkastningskrav for den enkelte eiendom. Avkastningskravet sees i sammenheng med den tilhørende kontantstrøm for eiendommen. Den kunnskap som foreligger om markedets avkastningskrav herunder transaksjoner og takster, benyttes ved fastsettelse av kontantstrømmen.

Avkastningskravet er oppdelt i følgende elementer:

Risikofri rente

Risikopåslag, justert for:

- Type eiendom
- Beliggenhet
- Bygningsmessig standard
- Miljøstandard
- Kontraktvarighet
- Leietakers kvalitet
- Andre forhold som transaksjoner og oppfatning i markedet, ledighet samt generell kunnskap om markedet og den enkelte eiendom

Kjøpesentre i Norge:

For kjøpesentrene beregnes eiendommenes verdi med utgangspunkt i en markedsmessig yield. I tillegg er det er kjente betydelige endringer i forventet kontantstrøm senere år er dette hensyntatt i verdsettelsen.

Ekstern taksering:

Det foretas en metodisk tilnærming til utvalg av eiendommer som skal takseres hvert kvartal, slik at alle eiendommer vil bli taksert minimum hvert tredje år. I 2013 er det innhentet takster tilsvarende om lag 70 prosent av Storebrands eiendomsportefølje i Norge.

I SPP innhentes det takster for samtlige heleide eiendomsinvesteringer

SENSITIVITETSVURDERING

Skoginvesteringer

Skoginvesteringer kjennetegnes blant annet ved svært lange kontantstrømsperioder. Det vil kunne være usikkerhet knyttet til fremtidig kontantstrøm som følge av fremtidig inntekts- og kostnadsvekst, selv om disse forutsetninger er basert på anerkjente kilder. Verdsettelse av skoginvesteringer vil likevel være særlig sensitivt overfor diskonteringsrente som legges til grunn i kalkylen. Selskapet baserer sin verdsettelse på eksterne verddivurderinger. Disse benytter et antatt markedsmessig avkastningskrav. Som et rimelig alternativ forutsetning til de benyttede avkastningskrav, ville en endring i diskonteringsrente på 0,25 prosent utgjøre en endring på anslagsvis 4,6 prosent i verdi blant annet avhengig av skogens modenhet.

	Verdiendring ved endret diskonteringsrente	
	Økning +25bp	Reduksjon -25bp
Økning/reduksjon i virkeligverdi per 31.12.13	MNOK -151,4	MNOK 155,9

Private-equity investeringer

Store deler av porteføljen prises mot sammenlignbare børsnoterte selskaper, mens mindre deler av porteføljen er børsnotert. Verdsettelsen av private equity-porteføljen vil dermed være sensitiv for svingninger i de globale aksjemarkedene. Storebrands private equity-portefølje har en estimert beta mot MSCI World (Net – valutaisikret til NOK) på omtrent 0,5.

	Endring MSCI World	
	Økning +10%	Reduksjon -10%
Økning/reduksjon i virkeligverdi per 31.12.13	MNOK 340,6	MNOK -340,6

Indirekte eiendomsinvesteringer

Verdivurderingen for indirekte eiendomsinvesteringer vil være sensitiv for endring i avkastningskravet og forutsetning om fremtidig kontantstrøm. De indirekte eiendomsinvesteringene er belånte strukturer. I snitt er porteføljen belånt med 54 prosent.

	Verdiendring underliggende eiendommer	
	Økning +10%	Reduksjon -10%
Økning/reduksjon i virkeligverdi per 31.12.13	MNOK 307,2	MNOK -289,6

Investeringseiendommer

Verdivurderingen av eiendom er særlig sensitiv for endring i avkastningskravet og forutsetning om fremtidig kontantstrøm. En endring på 0,25 prosent i avkastningskravet hvor alt annet holdes likt, vil medføre en endring av verdien på eiendomsporteføljen i Storebrand på om lag 4,5 prosent. I størrelsesorden 25 prosent av eiendommens kontantstrøm er knyttet til inngåtte leiekontrakter. Dette innebærer at endringene i de usikre delene av kontantstrømmen med 1 prosent medfører endring i verdi på 0,75 prosent.

VERDSETTELSE AV FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL AMORTISERT KOST

NOK mill.	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum virkelig verdi 2013	Sum virkelig verdi 2012	Balanseført verdi 2013	Balanseført verdi 2012
	Kvoterte priser	Observerbare forutsetninger	Ikke observerbare forutsetninger				
Finansielle eiendeler							
Utlån til kunder		3 489		3 489	3 804	3 512	3 846
Obligasjoner holdt til forfall		15 942		15 942	11 689	15 121	10 718
Obligasjoner klassifisert som utlån og fordring	1 141	68 626		69 767	59 968	65 429	55 713
Sum virkelig verdi per 31.12.12	1 156	74 305					
Finansielle forpliktelser							
Ansvarlig lånekapital		7 368		7 368	6 667	6 829	6 643
Sum virkelig verdi per 31.12.12		3 131	3 537				

OBLIGASJONER TIL AMORTISERT KOST:

Virkelig verdi for obligasjonene er som hovedregel basert på innhentede kurser fra Reuters og Bloomberg. Obligasjoner som ikke kvoteres regelmessig vil normalt verdsettes basert på anerkjente teoretiske modeller. Sistnevnte gjelder i særlig grad obligasjoner denominert i norske kroner. Som grunnlag for slik verdsettelse benyttes diskonteringsrenter bestående av swaprenter tillagt en kredittpremie. Kredittpremien vil oftest være utstederspesifikk, og normalt basert på konsensus av kredittspreader kvotert av et utvalg meglerforetak. Gjennomført nedskrivningstest har ikke medført behov for noen nedskrivning i 2013.

ANSVARLIG LÅNEKAPITAL:

Virkelig verdi på ansvarlig lånekapital er vedsatt basert på registrerte omsetninger av obligasjonene og kvoterte priser av meglere.

NOTE 14 | Bransjenote resultatregnskap

NOK mill.	Kollektiv pensjon privat	Kollektiv pensjon offentlig	Gruppe- livs- forsikring	Individuell kapital- forsikring	Individuell rente/ pensjons- forsikring	Skade- forsikring	Storebrand Livsforsik- ring AS	Sikker- hets- avsetning klassifisert som egen- kapital	BenCo	SPP	Storebrand Livsfor- sikring Konsern
								IFRS			
1. Premieinntekter for egen regning	13 903	2 208	614	1 449	402	331	18 906		473	8 604	27 982
2. Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	6 129	744	54	248	754	32	7 962		388	1 197	9 546
3. Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	3 530	18		384	513		4 445		57	6 663	11 167
4. Andre forsikringsrelaterte inntekter	150	4	1	33	29		217		143	1 033	1 394
5. Erstatninger for egen regning - herav gjenkjøp	-6 362	-7 588	-452	-3 189	-1 684	-91	-19 367		-924	-9 081	-29 372
	-109	-413		-2 584	-54		-3 160			-63	-3 223
6. Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse - kontraktsfastsatte forpliktelse	-8 200	4 934	-10	1 057	683	-75	-1 610	6	-340	4 242	2 365
7. Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse - særskilt investeringsportefølje	-7 450	-38		441	-547		-7 593		350	-10 970	-18 212
8. Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelse				-60	-25		-85		-5		-90
9. Forsikringsrelaterte driftskostnader	-709	-87	-48	-168	-104	-56	-1 173		-103	-978	-2 305
10. Andre forsikringsrelaterte kostnader	-154	-16	-25	-6	-3	-1	-204			-58	-262
11. Resultat av teknisk regnskap 2013	838	179	134	189	18	140	1 498	6	39	652	2 213
Resultat av teknisk regnskap 2012	501	107	82	159	9	62	920	23	41	605	1 590

Fordeling etter overskuddsmodell

INDIVIDUELL KAPITALFORSIKRING

NOK mill.	Med overskuddsdeling	Uten rett til andel av overskudd	Investeringsvalg	2013	2012
1. Premieinntekter for egen regning		277	369	803	1 449
2. Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen		194	55		248
3. Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen				384	384
4. Andre forsikringsrelaterte inntekter		1		32	33
5. Erstatninger for egen regning		-1 457	-126	-1 606	-3 189
6. Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse - kontraktsfastsatte forpliktelse		1 143	-87		1 057
7. Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse - særskilt investeringsportefølje				441	441
8. Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelse		-60			-60
9. Forsikringsrelaterte driftskostnader		-66	-68	-34	-168
10. Andre forsikringsrelaterte kostnader		-5	-1		-6
11. Resultat av teknisk regnskap		28	142	20	189

INDIVIDUELL RENTE/PENSJONSFORSIKRING

<i>NOK mill.</i>	Med overskuddsdeling	Investeringsvalg	2013	2012
1. Premieinntekter for egen regning	33	369	402	270
2. Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	754		754	875
3. Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen		513	513	175
4. Andre forsikringsrelaterte inntekter	2	26	29	26
5. Erstatninger for egen regning	-1 369	-315	-1 684	-1 660
6. Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse - kontraktsfaste forpliktelser	683		683	564
7. Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse - særskilt investeringsportefølje		-547	-547	-85
8. Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfaste forpliktelser	-25		-25	
9. Forsikringsrelaterte driftskostnader	-79	-26	-104	-155
10. Andre forsikringsrelaterte kostnader	-3		-3	-1
11. Resultat av teknisk regnskap	-3	21	18	9

KOLLEKTIV PENSJON PRIVAT NOK mill.	Ytelsesbasert uten investere- ringsvalg	Ytelsesbasert med investere- ringsvalg	Fripoliser	Innskudds- basert med investerings- valg	Uten rett til andel av overskudd	2013	2012
1. Premieinntekter for egen regning	7 958	301	125	4 843	675	13 903	13 820
2. Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	3 053		3 019		57	6 129	7 605
3. Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen		275		3 256		3 530	1 965
4. Andre forsikringsrelaterte inntekter	19	1	14	116		150	114
5. Erstatninger for egen regning	-2 387	-171	-2 921	-891	8	-6 362	-6 646
6. Resultatførte endringer i forsikrings- forpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	-7 528		28		-700	-8 200	-9 273
7. Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje		-365		-7 085		-7 450	-5 985
8. Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser							-108
9. Forsikringsrelaterte driftskostnader	-227	-10	-244	-151	-76	-709	-895
10. Andre forsikringsrelaterte kostnader	-112		-2	-20	-20	-154	-95
11. Resultat av teknisk regnskap	777	30	19	67	-55	837	501

KOLLEKTIV PENSJON OFFENTLIG NOK mill.	Ytelsesbasert uten investeringsvalg	Ytelsesbasert med investeringsvalg	2013	2012
1. Premieinntekter for egen regning	2 160	47	2 208	2 749
2. Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	744		744	1 260
3. Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen		18	18	161
4. Andre forsikringsrelaterte inntekter	4		4	4
5. Erstatninger for egen regning	-7 572	-16	-7 588	-2 378
6. Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	4 934		4 934	-1 152
7. Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje		-38	-38	-306
8. Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser				-47
9. Forsikringsrelaterte driftskostnader	-79	-9	-87	-176
10. Andre forsikringsrelaterte kostnader	-16		-16	-8
11. Resultat av teknisk regnskap	176	3	179	107

NOTE 15 | Resultatanalyse fordelt per bransje

NOK mill.	Kollektiv pensjon privat	Kollektiv pensjon offentlig	Gruppe- livsforsikring	Indivi- duell kapital- forsikring	Individu- ell rente/ pensjons- forsikring	Skade- forsikring	Storebrand Livsforsikring AS		Sikkerhets- avsetning klas- sifisert som egenkapital IFRS		BenCo	SPP	Storebrand Livsforsikring Konsern	
							2013	2012	2013	2012			2013	2012
Finans- inntekter ¹⁾	7 076	657	30	602	1 192	20	9 577	11 630			303	1 664	11 544	15 613
Garantert rente	-7 863	-508	-2	-540	-1 009		-9 923	-7 704			-280	-1 704	-11 906	-11 711
- herav tilført premiefond	-19	-5					-23	78					-23	-2 321
Avkastnings- resultat før trekk av buffer	-787	149	29	62	182	20	-345	3 926			23	-40	-362	3 902
Til/fra tilleggs- avsetning og bufferkapital	1 088			-15	-141		932	-368					932	-368
Avkastnings- resultat etter bruk av til- leggsavsetning og buffer- avsetning	300	149	29	47	41	20	587	3 558			23	-40	571	3 534
Risikopremie	199	9	547	514	-88	273	1 455	1 710			5	445	1 905	2 173
Risikotilskudd	-166	96	-438	-319	74	-170	-922	-1 056			-3	-283	-1 208	-1 360
Netto gjenfor- sikring med videre ¹⁾	-19		-37	3		12	-41	-125				-3	-44	-123
Risikoresultat	15	106	72	198	-14	115	493	528			1	159	653	690
Administra- sjonspremie	1 003	110	81	174	120	61	1 550	1 475			51	962	2 563	2 452
Driftskostnader	-709	-87	-48	-168	-104	-56	-1 173	-1 591			-38	-430	-1 641	-2 059
Administra- sjonsresultat	294	23	34	6	15	5	377	-116			14	532	923	393
Øvrig ²⁾	-239	-212		-2			-454	-3 413	6	23			-430	-3 390
Pris på rente- garanti	442	71					513	358					513	358
Fortjeneste- element risiko	168	33					201	186					201	186
Bransjeresultat brutto	981	169	134	249	43	140	1 716	1 103	6	23	39	652	2 431	1 772
Avkastnings- og risikoresultat til forsikrings- kunder	-143	11		-60	-25		-218	-182					-218	-182
Resultat av teknisk regnskap	838	179	134	189	18	140	1 498	920	6	23	39	652	2 213	1 590

¹⁾ Postene andre forsikringsrelaterte inntekter (i note 14) og andre forsikringsrelaterte kostnader (i note 14) er fordelt etter art.

²⁾ Posten består av avsetning til langt liv, tilleggsavsetning og sikkerhetsavsetning skadeprodukter.

INDIVIDUELL KAPITALFORSIKRING	Med overskuddsdeling		Uten rett til andel av overskudd		Investeringsvalg		2013		2012	
	Kunde	Eier	Kunde	Eier	Kunde	Eier	Kunde	Eier	Kunde	Eier
<i>NOK mill.</i>										
Administrasjonsresultat	2			-14		17	2	4	-17	-9
Avkastningsresultat	42			20			42	20	109	32
Risikoresultat	61			135		3	61	138	-9	138
Pris på rentegaranti og fortjeneste risiko										
Overskuddsdeling	-28	28					-28	28	3	-3
Til/fra tilleggsavsetning og bufferfond	-15						-15		-78	
Øvrig	-2						-2		-4	
Resultat av teknisk regnskap	60	28		142		20	60	189	3	159

INDIVIDUELL RENTE/PENSJONSFORSIKRING	Med overskuddsdeling		Investeringsvalg		2013		2012			
	Kunde	Eier	Kunde	Eier	Kunde	Eier	Kunde	Eier		
<i>NOK mill.</i>										
Administrasjonsresultat				-5		20	-5	20	-44	9
Avkastningsresultat				182			182		294	
Risikoresultat				-15		1	-15	1	54	-1
Pris på rentegaranti og fortjeneste risiko										
Overskuddsdeling				4			4		-4	
Til/fra tilleggsavsetning og bufferfond				-141			-141		-131	
Øvrig									-173	
Resultat av teknisk regnskap				25		-4	21	25	18	0

KOLLEKTIV PENSJON PRIVAT	Ytelsesbasert uten investeringsvalg		Ytelsesbasert med investeringsvalg		Fripoliser		Innskuddsbasert med investeringsvalg		Uten rett til andel av overskudd		2013		2012	
	Kunde	Eier	Kunde	Eier	Kunde	Eier	Kunde	Eier	Kunde	Eier	Kunde	Eier	Kunde	Eier
<i>NOK mill.</i>														
Administrasjonsresultat		162		2		20		70		40		294		23
Avkastningsresultat	76		143		-1 037		-1		31		-817	30	2 786	11
Risikoresultat	71	71	8	8	16	4	-2		-160		95	-79	108	46
Pris på rentegaranti og fortjeneste risiko		557		20						34		610		426
Overskuddsdeling					-12	12					-12	12	5	-5
Til/fra tilleggsavsetning og bufferfond	62				1 026						1 088		-153	
Øvrig	-209	-13	-8		7	-16					-210	-30	-2 620	
Resultat av teknisk regnskap	0	777	143	30	0	19	0	67	0	-55	143	838	126	501

KOLLEKTIV PENSJON OFFENTLIG	Ytelsesbasert uten investeringsvalg		Ytelsesbasert med investeringsvalg		2013		2012			
	Kunde	Eier	Kunde	Eier	Kunde	Eier	Kunde	Eier		
<i>NOK mill.</i>										
Administrasjonsresultat				30		-7		23		-70
Avkastningsresultat			159		-11			149		617
Risikoresultat			44	44	8	8		53	53	59
Pris på rentegaranti og fortjeneste risiko				102		1		104		119
Overskuddsdeling										
Til/fra tilleggsavsetning og bufferfond										-7
Øvrig			-204		-8			-212		-616
Resultat av teknisk regnskap			0	176	-11	3		-11	179	53

NOTE 16 | Salg av forsikringer (nytegning)

<i>NOK mill.</i>	Kollektiv pensjon privat	Kollektiv pensjon offentlig	Gruppelivs-forsikring	Individuell kapitalforsikring	Individuell rente/pensjonsforsikring	Skadeforsikring	Storebrand Livsforsikring AS
2013	172		3	693	5	11	885
2012	156	1	10	1 291	4	63	1 525

Salg består av nysalg og forbedringssalg med fradrag for forsikringer der første premie ikke blir betalt. Tilflyttede reserver (note 17) er ikke med i tallene.

NOTE 17 | Flytting av forsikringsforpliktelse

<i>NOK mill.</i>	Kollektiv pensjonsforsikring privat	Kollektiv pensjonsforsikring offentlig	Individuell kapitalforsikring	Individuell rente- og pensjonsforsikring	Storebrand Livsforsikring AS	
					2013	2012
Mottatte midler						
Premiereserve	2 643	34	1	332	3 010	3 138
Tilleggsavsetning	104	1			106	152
Flytting av premie-reserver med videre	2 747	35	1	332	3 116	3 289
Premiefond	33				33	17
Antall kontrakter/kunder	755	3	19	414	1 191	3 549
Fraflyttede midler						
Premiereserve	-946	-6 279	-50	-154	-7 429	-2 700
Tilleggsavsetning	-7	-143		-5	-155	-64
Kursreserve						-1
Flytting av premie-reserver med videre	-953	-6 422	-50	-158	-7 584	-2 765
Premiefond	-134				-134	-253
Antall kontrakter/kunder	1 202	26	242	817	2 287	4 202

NOTE 18 | Netto finansinntekter

NOK mill.	Storebrand Livsforsikring Konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2013	2012	2013	2012
Renter utlån	158	97	566	529
Renter bank	188	97	38	41
Renter obligasjoner og sertifikater	3 345	6 131	1 172	3 645
Renter obligasjoner til amortisert kost	3 500	3 472	3 500	3 472
Renter derivater	385	195	39	-7
Renteinntekt for øvrig	-115	-29	-96	-59
Utbytte	897	1 844	179	397
Sum renteinntekt og utbytte med videre på finansielle eiendeler	8 360	11 806	5 398	8 018
Verdiendring eiendom	4	-700		
Verdiendring aksjer	12 843	4 585	5 318	2 063
Verdiendring obligasjoner og sertifikater		615	878	-161
Verdiendring derivater	-2 085	-1 851	-101	381
Sum verdiendringer på investeringer	10 761	2 649	6 095	2 283
Realisert gevinst eiendom	-330	-26		
Realisert gevinst aksjer	2 250	1 332	1 791	845
Realisert gevinst obligasjoner og sertifikater	-224	3 600	-425	401
Realisert gevinst derivater	-2 690	-2 733	-2 688	-2 732
Realisert gevinst obligasjoner til amortisert kost	1	576	1	576
Agjo aksjer	789	-1 280	1 050	-714
Agjo obligasjoner og sertifikater	169	-437	712	-438
Agjo derivater	838	5 163	75	4 822
Agjo obligasjoner til amortisert kost	85	-257	85	-262
Agjo diverse	-94	97	-1	40
Sum realisert gevinst og tap på investeringer	795	6 035	600	2 538
Rentekostnader ansvarlig lån	468	491	468	491
Sum rentekostnader	468	491	468	491

NOTE 19 | Netto inntekter fra eiendommer

NOK mill.	Storebrand Livsforsikring Konsern	
	2013	2012
Leieinntekter fra eiendommer ¹⁾	1 723	1 940
Driftskostnader (inkludert vedlikehold og reparasjoner) som gjelder eiendommer som har gitt leieinntekter i perioden ²⁾	-318	-386
Resultat minoritet definert som gjeld	-130	-117
Netto driftsinntekter eiendom	1 274	1 438
Realisert gevinst/tap	-330	-26
Endring i virkelig verdi investeringseiendommer	4	-700
Sum inntekter eiendom	948	712
¹⁾ Herav eiendommer til eget bruk	141	74
²⁾ Herav eiendommer til eget bruk	-24	-4

NOTE 20 | Salgskostnader

NOK mill.	Storebrand Livsforsikring Konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2013	2012	2013	2012
Lønn og personalkostnader egne salgsressurser	-240	-235	-131	-154
Andre salgskostnader egne salgsressurser	-232	-170	-149	-100
Provisjoner til eksterne distributører	-117	-116	-70	-51
Sum salgskostnader	-589	-521	-351	-306
Endring i forskuddsbetalte direkte salgskostnader	19	45		

NOTE 21 | Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser

STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

Storebrand konsernet har landsspesifikke pensjonsordninger.

De ansatte i Storebrand i Norge har både innskuddsbasert og ytelsesbasert pensjonsordning som er etablert i Storebrand Livsforsikring AS. Fra 1. januar 2011 ble den ytelsesbaserte ordningen lukket for opptak av nye medlemmer. Fra samme tidspunkt ble det etablert innskuddspensjonsordning. Den innskuddsbaserte ordningen gjelder for alle nyansettelser fra 1. januar 2011 og for de som valgte overgang fra ytelse - til innskuddspensjon. For innskuddsplanen er kostnaden lik periodens innskudd for de ansattes pensjonssparing som årlig utgjør 5 prosent av innskuddsgrunnlag mellom 1 og 6 G (G=grunnbeløpet i Folketrygden som per 31. desember 2013 utgjorde kroner 85.245), 8 prosent av innskuddsgrunnlag mellom 6 og 12G, samt en innskuddsordning over drift som årlig utgjør 20 prosent av innskuddsgrunnlaget for lønn over 12G. Innskuddene går inn på den ansattes pensjonskonto månedlig. Den fremtidige pensjonen er avhengig av bidragenes størrelse og avkastningen på pensjonssparingen.

De ansatte som er medlem av den ytelsesbaserte pensjonsordningen har en rett på 70 prosent av pensjonsgrunnlaget på fratredelsestidspunktet når det er innregnet en beregnet ytelse fra Folketrygden. Full opptjeningstid oppnås etter 30 års medlemskap i pensjonsordningen. Periodens kostnad viser de ansattes pensjonsopptjening av fremtidig avtalt pensjon i regnskapsåret.

Fra 1. januar 2013 er Storebrand tatt opp i AFP-ordningen. Den private AFP-ordningen skal regnskapsføres som en ytelsesbasert flerbruksordning og blir finansiert gjennom årlig premie som fastsettes som en prosent av lønn mellom 1 og 7,1 G. Det foreligger ikke tilgjengelig informasjon for innregning av den nye forpliktelsen i balansen. De ansatte i Storebrand i Norge har for øvrig en eksisterende rett til å gå av ved 65 års alder og motta en driftspensjon fra foretaket frem til fylte 67 år. Det er foretatt en avsetning i regnskapet knyttet til driftspensjon.

Pensjon til funksjonærer mellom 65 og 67 år og pensjon tilknyttet lønn over 12 G blir utbetalt direkte fra selskapene og gjelder både for medlemmer i innskuddsordningen og ytelsesordningen. Det er gitt garanti for opptjent pensjon for lønn over 12 G ved fratreden før 65 år. Pensjonsbetingelsene følger av pensjonsvedtektene. Storebrand er pliktig til å ha en tjenestepensjon etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Selskapets pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i denne loven.

Alle som er medlemmer i pensjonsordningene har en tilknyttet etterlatte og uføredekning.

SPP i Sverige

Arbetsgivarorganisation (BAO) og de arbeidsorganisasjoner som omfattes av BTP. Pensjonen utgjør 10 prosent av årslønnen opp til 7,5 "inkomstbaseløp" ("inkomstbaseløpet" utgjorde i 2013 SEK 56 600 og blir i 2014 SEK 56 900), 65 prosent av lønn i intervallet i 7,5 til 20 og 32,5 prosent i intervallet 20 til 30. På lønn som overstiger 30 "inkomstbaseløp" beregnes ingen alderspensjon. Full opptjeningstid oppnås etter 30 års medlemskap i pensjonsordningen. Utover den ytelsesbaserte delen finnes også en mindre innskuddsdel innen BTP-planen. For denne del får den ansatte selv velge plasseringsform (tradisjonell forsikring eller fondsforsikring). Den innskuddsbaserte delen er 2 prosent av årslønn.

I SPP har administrerende direktør en pensjonsalder på 62 år. Administrerende direktør omfattes av en innskuddsbasert pensjonsplan som innebærer at selskapet betaler 35 prosent av fast lønn i pensjonspremie. Utover dette gjelder en forhåndsbestemt pensjonsplan som innebærer livsvarig alderspensjon med 16,25 prosent av fast lønn i intervallet 30 til 50 "inkomstbaseløp". Alderspensjonen fra 62 til 65 år utgjør 65 prosent av fast lønn begrenset oppad til SEK 4 045 000. Pensjonsvilkårene følger for øvrig pensjonsavtalt mellom BAO/Finansforbundet respektive SACO-forbundet (BTP-planen). Selskapet sikrer pensjonsforpliktelsen gjennom innbetaling av forsikringspremier i ansettelsestiden.

Pensjon til de ansatte i Nordben Life and Pension Insurance Company LTD og Euroben Life and Pension LTD er dekket av en innskuddsordning. I tillegg er ansatte i Nordben dekket med en engangssum ved dødsfall i tjenestetiden.

Balanseførte pensjonsforpliktelser er fastsatt som følger

NOK mill.	2013	2012
Nåverdi av forsikret pensjonsforpliktelse	1 821	1 882
Virkelig verdi av pensjonsmidler	-1 620	-1 418
Netto pensjonsforpliktelse/-midler forsikret ordning	201	464
Nåverdi av uforsikret pensjonsforpliktelse	374	375
Netto pensjonsforpliktelse i balansen	575	839

Inkluderer arbeidsgiveravgift på netto underfinansiert forpliktelse. Arbeidsgiveravgift inngår i bruttoforpliktelsen

Bokført i balansen:

NOK mill.	2013	2012
Pensjonsforpliktelser	575	839

Estimatavvik innregnet i egenkapitalen

NOK mill.	2013	2012
Årets endring i estimatavik innregnet i egenkapitalen	-22	-137
Akkumulert estimatavik innregnet i egenkapitalen	-175	-198

Endringene i den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen i løpet av året

NOK mill.	2013	2012
Pensjonsforpliktelse 1.1	2 258	2 398
Periodens pensjonsopptjening	114	158
Rentekostnader på forpliktelsen	90	76
Estimatavvik	-59	-268
Utbetalt pensjon	-60	-48
Planendringer	-229	
Pensjonsforpliktelse tilgang/avgang og omregningsdifferanser	102	-42
Arbeidsgiveravgift pensjonsmidler	-21	-16
Pensjonsforpliktelse 31.12.	2 195	2 258

Endringene i pensjonsmidlenes virkelige verdi

NOK mill.	2013	2012
Virkelig verdi av pensjonsmidler 1.1	1 418	1 178
Forventet avkastning	56	56
Estimatavvik	-49	-31
Gevinst/tap ved avkortning		-5
Innbetalte premier	145	148
Utbetalte pensjoner	-39	-31
Pensjonsmidler tilgang/avgang og omregningsdifferanser	90	6
Arbeidsgiveravgift pensjonsmidler	-1	
Pensjonsmidler 31.12.	1 620	1 321

Forventede innbetalinger av premie (ytelse) i 2014

152

Forventede innbetalinger av premie (innskudd) i 2014

72

Forventede innbetalinger til AFP i 2014

12

Forventede utbetalinger over drift (usikret ordning) i 2014

25

Pensjonsmidler har følgende sammensetning per 31.12:

	Storebrand Livsforsikring AS		SPP Livförsäkring AB	
	2013	2012	2013	2012
Bygninger og fast eiendom	12%	17%	6%	4%
Obligasjoner til amortisert kost	48%	35%		
Pantelån og andre lån	2%	2%		
Aksjer og andeler	16%	14%	11%	10%
Obligasjoner	20%	18%	83%	79%
Sertifikater	2%	14%		
Andre kortsiktige finansielle eiendeler				7%
Sum	100%	100%	100%	100%
Bokført avkastning på eiendelene	3,3 %	5,8 %	1,4 %	6,3 %

Tabellen viser prosentvis plassering av pensjonsmidlene ved utgangen av året som administreres av Storebrand Livsforsikring. Finansielle instrumenter verdsettes på tre forskjellige nivåer. Fordeling av de enkelte klasser av finansielle instrumenter på nivåer fremgår av note 13.

Netto pensjonskostnad i resultatregnskapet, spesifisert som følger:

NOK mill.	2013	2012
Periodens pensjonsopptjening	114	158
Netto rentekostnad/avkastning	33	18
Planendring	-229	
Korrigert kostnad inkludert tidligere år/valuta	1	
Sum ytelsesbaserte ordninger	-80	176
Periodens kostnad til innskuddsplan	80	43
Netto pensjonskostnad resultatført i perioden	-1	220

Analyse av actuarielt tap (gevinst) i perioden

NOK mill.

	2013
Tap (gevinst) - endring i diskonteringsrenten	-62
Tap (gevinst) - endring i andre økonomiske forutsetninger	-23
Tap (gevinst) - endring i tabell for dødelighet	111
Tap (gevinst) - opplevd DBO	-90
Tap (gevinst) - opplevd Pensjonsmidler	40
Investerings-/administrasjonskostnader	12
Øvre grense pensjonsmidler	3
Aktuarielt tap (gevinst) i perioden	-10

Hovedforutsetninger benyttet i beregningene av netto pensjonsforpliktelse per 31.12.

	Storebrand Livsforsikring AS		SPP Livförsäkring AB	
	2013	2012	2013	2012
Diskonteringsrente	4,0 %	4,0 %	4,0 %	3,5 %
Forventet avkastning på pensjonsmidler i regnskapsperioden	4,0 %	4,0 %	4,0 %	5,0 %
Forventet lønnsvekst	3,3 %	3,3 %	3,5 %	3,5 %
Forventet årlig regulering folketrygd	3,5 %	3,3 %	3,0 %	3,0 %
Forventet årlig regulering utbetaling av pensjoner	0,1 %	1,5 %	2,0 %	2,0 %
Uföretstabel	KU	KU		
Dødelighetstabel	K2013BE	K2005	DUS06	DUS06

ØKONOMISKE FORUTSETNINGER:

Fastsettelse av økonomiske forutsetninger er basert på reglene i IAS 19. Det vil særlig være betydelig usikkerhet knyttet til langsiktige antagelser som fremtidig inflasjon, realrente, reallønnsvekst og G-regulering.

Av IAS 19.78 fremgår det at det skal benyttes en foretaksobligasjonsrente av høy kvalitet (high quality corporate bonds) som diskonteringsrente. I stater hvor det ikke finnes et likvid marked (norsk oversettelse av "deep market") for slike obligasjoner, skal statsobligasjonsrenter benyttes.

Storebrand har benyttet OMF-rente som diskonteringsrente per 31. desember 2013. Basert på observert markeds- og volumutvikling må det norske OMF-markedet etter Storebrands oppfatning defineres som et dypt marked i relasjon til bestemmelsene i IAS 19. Konklusjonen er basert på den regelmessige aktivitet som finner sted i både førstehånds- og annenhåndsmarkedet samt den transparens som eksisterer ved at observerte omsetninger registrert på børs ligger tett på de indikative nivåer bankene kvoterer. Den brede deltagelsen fra alle de største obligasjonsmeglerne i rapporteringssystemet til Verdipapirfondenes Forening (VFF) underbygger påliteligheten til de tilgjengelige data. Det vises også til veiledning i januar 2014 fra Norsk Regnskapsstiftelse hvor bruk av OMF som diskonteringsrente er drøftet.

Storebrand (Norge) har i 2013 endret pensjonsvedtektene i de kollektive ordningene for ansatte og tidligere ansatte i selskapet. Endringen medfører at pensjoner under utbetaling ikke lenger reguleres årlig med minimum 80 prosent av endringen i konsumprisindeksen. Det innebærer at pensjoner bare vil bli skrevet opp dersom det foreligger et tilstrekkelig overskudd på premiereserven for pensjonistene i tråd med hovedregelen i lov om foretakspensjon. Dette gir en positiv engangseffekt i resultatet i 2013 som i pensjonskostnadene fremgår som planendring.

Ved fastsettelse av økonomiske forutsetninger vurderes også bedriftsspesifikke forhold herunder forventet vekst i direkte lønn.

AKTUARIELLE FORUTSETNINGER:

I Norge er det standardiserte forutsetninger om døds-/uføreutvikling samt andre demografiske faktorer utarbeidet av Finansnæringsens Fellesorganisasjon. Finanstilsynet har i brev av 8. mars besluttet at det skal innføres et nytt dødelighetsgrunnlag K2013 for kollektive pensjonsforsikringer i livsforsikringselskaper og pensjonskasser med virkning fra 2014. Med bakgrunn i økt forventet levealder vil det nye dødelighetsgrunnlaget medføre en økning i pensjonsforpliktelsene etter IAS 19. Pensjonsmidlene vil ikke øke tilsvarende, på grunn av opptrappingsperioden som livselskapene har fått. Storebrand har benyttet dødelighetstabell K2013 i aktuarberegningene per 31. desember 2013, mens K2005 er benyttet forrige år. Effekten av de økte pensjonsforpliktelsene etter K2013 inngår i estimataviket som belastes totalresultatet.

Gjennomsnittlig fratredelseshyppighet er lagt inn med 2-3 prosent for hele arbeidsstokken sett under ett og det er lagt inn synkende fratredelse ved økt alder.

De actuarielle forutsetningene i Sverige følger bransjens felles dødelighetstabel DUS06 justert for selskapsspesifikke forskjeller. Fratredelseshyppigheten er beregnet til i gjennomsnitt 4 prosent per år.

Sensitivitet pensjonsberging

Sensitivitetsanalyser er basert på fakta og omstendigheter per 31. desember 2013, forutsatt at alle andre forutsetninger er konstante.

	Diskonteringsrente		Forventet lønnsvekst/ G-regulering		Forventet årlig regulering av pensjoner	Dødelighet - endring i forventet levealder	
	1,0%	-1,0%	1,0%	-1,0%	1,0%	+1 år	-1 år
Prosentvis endring i pensjon:							
Norge:							
Pensjonsforpliktelse	-16%	21%	10%	-8%		4-5%	-4-5%
Periodens netto pensjonskostnader	-22%	30%	16%	-13%		4-5%	-4-5%
Sverige:							
Pensjonsforpliktelse	-19%	25%	5%	-5%	25%	5%	-5%
Periodens netto pensjonskostnader	-18%	24%	9%	-6%	28%	5%	-4%

Risikoen for Storebrand knyttet til pensjonsordningen er knyttet til de endringer i de økonomiske - og aktuarielle forutsetninger som må benyttes i beregningene, og den faktiske avkastningen på pensjonsmidlene. Pensjonsforpliktelsen er spesielt sensitiv overfor endringer i diskonteringsrenten. En reduksjon i diskonteringsrenten vil isolert sett medføre en økning i pensjonsforpliktelsen.

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

Storebrand konsernet har landsspesifikke pensjonsordninger.

De ansatte i Storebrand i Norge har både innskuddsbasert og ytelsesbasert pensjonsordning som er etablert i Storebrand Livsforsikring AS. Fra 1. januar 2011 ble den ytelsesbaserte ordningen lukket for opptak av nye medlemmer. Fra samme tidspunkt ble det etablert innskuddspensjonsordning. Den innskuddsbaserte ordningen gjelder for alle nyansettelser fra 1. januar 2011 og for de som valgte overgang fra ytelse - til innskuddspensjon. For innskuddsplanen er kostnaden lik periodens innskudd for de ansattes pensjonssparing som årlig utgjør 5 prosent av innskuddsgrunnlag mellom 1 og 6 G (G=grunnbeløpet i Folketrygden som per 31. desember 2013 utgjorde kroner 85.245), 8 prosent av innskuddsgrunnlag mellom 6 og 12 G, samt en innskuddsordning over drift som årlig utgjør 20 prosent av innskuddsgrunnlaget for lønn over 12 G. Innskuddene går inn på den ansattes pensjonskonto månedlig. Den fremtidige pensjonen er avhengig av bidragenes størrelse og avkastningen på pensjonssparingen.

De ansatte som er medlem av den ytelsesbaserte pensjonsordningen har en rett på 70 prosent av pensjonsgrunnlaget på fratredelsestidspunktet når det er innregnet en beregnet ytelse fra Folketrygden. Full opptjeningsstid oppnås etter 30 års medlemskap i pensjonsordningen. Periodens kostnad viser de ansattes pensjonsopptjening av fremtidig avtalt pensjon i regnskapsåret.

Fra 1. januar 2013 er Storebrand tatt opp i AFP-ordningen. Den private AFP-ordningen skal regnskapsføres som en ytelsesbasert flerbruksordning og blir finansiert gjennom årlig premie som fastsettes som en prosent av lønn mellom 1 og 7,1 G. Det foreligger ikke tilgjengelig informasjon for innregning av den nye forpliktelsen i balansen. De ansatte i Storebrand i Norge har for øvrig en eksisterende rett til å gå av ved 65 års alder og motta en driftspensjon fra foretaket frem til fylte 67 år. Det er foretatt en avsetning i regnskapet knyttet til driftspensjon.

Pensjon til funksjonærer mellom 65 og 67 år og pensjon tilknyttet lønn over 12 G blir utbetalt direkte fra selskapene og gjelder både for medlemmer i innskuddsordningen og ytelsesordningen. Det er gitt garanti for opptjent pensjon for lønn over 12 G ved fratreden før 65 år. Pensjonsbetingelsene følger av pensjonsvedtektene. Storebrand er pliktig til å ha en tjenestepensjon etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Selskapets pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i denne loven.

Alle som er medlemmer i pensjonsordningene har en tilknyttet etterlatte og uføredeknning.

Balanseførte pensjonsforpliktelser er fastsatt som følger

NOK mill.	2013	2012
Nåverdi av forsikret pensjonsforpliktelse	984	1 069
Virkelig verdi av pensjonsmidler	-898	-840
Netto pensjonsforpliktelse/-midler forsikret ordning	86	229
Nåverdi av uforsikret pensjonsforpliktelse	346	342
Netto pensjonsforpliktelse i balansen	432	571

Inkluderer arbeidsgiveravgift på netto underfinansiert forpliktelse. Arbeidsgiveravgift inngår i bruttoforpliktelsen.

Bokført i balansen:

NOK mill.	2013	2012
Pensjonsforpliktelser	432	571

Estimatavvik innregnet i egenkapitalen

NOK mill.	2013	2012
Årets endring i estimatavvik innregnet i egenkapitalen	39	-190
Akkumulert estimatavvik innregnet i egenkapitalen	-148	-109

Endringene i den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen i løpet av året

NOK mill.	2013	2012
Pensjonsforpliktelse 1.1	1 412	1 598
Periodens pensjonsopptjening	77	119
Rentekostnader på forpliktelsen	56	48
Estimatavvik	17	-307
Utbetalt pensjon	-42	-32
Planendringer	-178	
Arbeidsgiveravgift pensjonsmidler	-12	-13
Pensjonsforpliktelse 31.12.	1 330	1 412

Endringene i pensjonsmidlenes virkelige verdi

NOK mill.	2013	2012
Virkelig verdi av pensjonsmidler 1.1	840	778
Forventet avkastning	33	31
Estimatavvik	-34	-44
Innbetalt premie	82	96
Utbetalte pensjoner	-23	-21
Pensjonsmidler 31.12.	898	840

Forventede innbetalinger av premie (ytelse) i 2014

91

Forventede innbetalinger av premie (innskudd) i 2014

12

Forventede innbetalinger til AFP i 2014

10

Forventede utbetalinger over drift (usikret ordning) i 2014

12

Pensjonsmidler har følgende sammensetning per 31.12:

	Storebrand Livsforsikring AS	
	2013	2012
Eiendom	12%	17%
Obligasjoner til amortisert kost	48%	35%
Utlån	2%	2%
Aksjer og andeler	16%	14%
Obligasjoner til virkelig verdi	20%	18%
Pengemarked	2%	14%
Sum	100%	100%
Bokført avkastning på eiendelene	3,3 %	5,8 %

Tabellen viser prosentvis plassering av pensjonsmidlene ved utgangen av året som administreres av Storebrand Livsforsikring. Finansielle instrumenter verdsettes på tre forskjellige nivåer. Fordeling av de enkelte klasser av finansielle instrumenter på nivåer fremgår av note 13.

Netto pensjonskostnad i resultatregnskapet, spesifisert som følger:

NOK mill.	2013	2012
Periodens pensjonsopptjening	77	119
Netto rentekostnad/avkastning	22	17
Sum ytelsesbaserte ordninger	-78	135
Periodens kostnad til innskuddsordninger	13	4
Netto pensjonskostnad resultatført i perioden	-65	139

Analyse av aktuariat tap (gevinst) i perioden

NOK mill.	2013
Tap (gevinst) - endring i andre økonomiske forutsetninger	-21
Tap (gevinst) - endring i tabell for dødelighet	97
Tap (gevinst) - opplevd DBO	-58
Tap (gevinst) - opplevd Pensjonsmidler	24
Investerings-/administrasjonskostnader	10
Aktuarielt tap (gevinst) i perioden	51

Hovedforutsetninger benyttet i beregningene av netto pensjonsforpliktelse per 31.12.

	Storebrand Livsforsikring AS	
	2013	2012
Diskonteringsrente	4,0 %	4,0 %
Forventet avkastning på pensjonsmidler i regnskapsperioden	4,0 %	4,0 %
Forventet lønnsvekst	3,3 %	3,3 %
Forventet årlig regulering folketrygd	3,5 %	3,3 %
Forventet årlig regulering utbetaling av pensjoner	0,1 %	1,5 %
Uførhetstabell	KU	KU
Dødelighetstabell	K2013BE	K2005

ØKONOMISKE FORUTSETNINGER:

Fastsettelse av økonomiske forutsetninger er basert på reglene i IAS 19. Det vil særlig være betydelig usikkerhet knyttet til langsiktige antagelser som fremtidig inflasjon, realrente, reallønnsvekst og G-regulering.

Av IAS 19.78 fremgår det at det skal benyttes en foretaksobligasjonsrente av høy kvalitet (high quality corporate bonds) som diskonteringsrente. I stater hvor det ikke finnes et likvid marked (norsk oversettelse av "deep market") for slike obligasjoner, skal statsobligasjonsrenter benyttes.

Storebrand har benyttet OMF-rente som diskonteringsrente per 31. desember 2013. Basert på observert markeds- og volumutvikling må det norske OMF-markedet etter Storebrands oppfatning defineres som et dypt marked i relasjon til bestemmelsene i IAS 19. Konklusjonen er basert på den regelmessige aktivitet som finner sted i både førstehånds- og annenhåndsmarkedet samt den transparens som eksisterer ved at observerte omsetninger registrert på børs ligger tett på de indikative nivåer bankene kvoterer. Den brede deltagelsen fra alle de største obligasjonsmeglerne i rapporteringssystemet til Verdipapirfondenes Forening (VFF) underbygger påliteligheten til de tilgjengelige data. Det vises også til veiledning i januar 2014 fra Norsk Regnskapsstiftelse hvor bruk av OMF som diskonteringsrente er drøftet.

Storebrand (Norge) har i 2013 endret pensjonsvedtektene i de kollektive ordningene for ansatte og tidligere ansatte i selskapet. Endringen medfører at pensjoner under utbetaling ikke lenger reguleres årlig med minimum 80 prosent av endringen i konsumprisindeksen. Det innebærer at pensjoner bare vil bli skrevet opp dersom det foreligger et tilstrekkelig overskudd på premiereserven for pensjonistene i tråd med hovedregelen i lov om foretakspensjon. Dette gir en positiv engangseffekt i resultatet i 2013 som i pensjonskostnadene fremgår som planendring.

Ved fastsettelse av økonomiske forutsetninger vurderes også bedriftsspesifikke forhold herunder forventet vekst i direkte lønn.

AKTUARIELLE FORUTSETNINGER:

I Norge er det standardiserte forutsetninger om døds-/uføretvikling samt andre demografiske faktorer utarbeidet av Finansnæringens Fellesorganisasjon. Finanstilsynet har i brev av 8. mars besluttet at det skal innføres et nytt dødelighetsgrunnlag K2013 for kollektive pensjonsforsikringer i livsforsikringsselskaper og pensjonskasser med virkning fra 2014. Med bakgrunn i økt forventet levealder vil det nye dødelighetsgrunnlaget medføre en økning i pensjonsforpliktelsene etter IAS 19. Pensjonsmidlene vil ikke øke tilsvarende, på grunn av opptrappingsperioden som livselskapene har fått. Storebrand har benyttet dødelighetstabell K2013 i aktuarberegningene per 31. desember 2013, mens K2005 er benyttet forrige år. Effekten av de økte pensjonsforpliktelsene etter K2013 inngår i estimatavviket som belastes totalresultatet.

Gjennomsnittlig fratredelseshyppighet er lagt inn med 2-3 prosent for hele arbeidsstokken sett under ett og det er lagt inn synkende fratredelse ved økt alder.

Sensitivitet pensjonsberging

Sensitivitetsanalyser er basert på fakta og omstendigheter per 31. desember 2013, forutsatt at alle andre forutsetninger er konstante.

	Diskonteringsrente		Forventet lønnsvekst/ G-regulering		Dødelighet - endring i forventet levealder	
	1,0%	-1,0%	1,0%	-1,0%	+1 år	-1 år
Prosentvis endring i pensjon:						
Norge:						
Pensjonsforpliktelse	-16%	21%	10%	-8%	4-5%	-4-5%
Periodens netto pensjonskostnader	-22%	30%	16%	-13%	4-5%	-4-5%

Risikoen for Storebrand knyttet til pensjonsordningen er knyttet til de endringer i de økonomiske og actuarielle forutsetninger som må benyttes i beregningene, og den faktiske avkastningen på pensjonsmidlene. Pensjonsforpliktelsen er spesielt sensitiv overfor endringer i diskonteringsrenten. En reduksjon i diskonteringsrenten vil isolert sett medføre en økning i pensjonsforpliktelsen.

NOTE 22 | Godtgjørelse og forpliktelser for ledende ansatte og tillitsvalgte

Geir Holmgren er administrerende direktør i Storebrand Livsforsikring AS. Han har en lønnsgaranti på 12 måneder etter ordinær oppsigelsestid. Alle arbeidsrelaterte inntekter inklusive konsulentoppdrag kommer til fradrag. Han har en avtale om prestasjonsavhengig bonus, som er knyttet opp mot konsernets verdibaserte styringssystem (se punkt 3 under).

Selskapet har ingen forpliktelser overfor styrets leder ved opphør eller endring av vervet. Selskapet betaler styreansvarsforsikringer for sine styremedlemmer.

Storebrand har etablert en bonusordning for ansatte. Bonusordningen er knyttet til selskapets verdiskapning, samt individuelle prestasjoner.

Tusen kroner	Ordinær lønn	Utbetalt bonus	Andre ytelser ¹⁾	Lønns- garanti (mnd)	Årets pensjons- opptjening	Nåverdi pensjons- forpliktelse	Lån	Rentesats 31.12.13	Avdragsplan
Geir Holmgren	2 146	203	175	12	424	6 817			
Lars Aa. Løddesøl ⁵⁾	3 875		182	18	1 187	14 457	10 352	2,25-4,85%	2014-2041
Heidi Skaaret ⁵⁾	2 533	105	167	12	591	163	7 206	2,25-3,8%	2022-2042
Hege Hodnesdal	1 575	200	148	12	519	4 856	6 000	2,25%	2042
Robin Kamark	3 660		167	18	903	200	4 574	2,25-3,75%	2015-2043
Arne Hove	1 486		135		396	1 237	2 693	2,25%	2040-2041
Sarah McPhee ⁵⁾	3 927	483	64	18	3 907	6 771			
Sum 2013	19 202	990	1 037		7 926	34 501	30 826		
Sum 2012	19 537	1 068	942		7 627	52 097	28 697		

Tusen kroner	Eier antall aksjer ³⁾	Bonus opptjent i 2013 ⁴⁾	Bonus utbetales i 2014	Totalavsetning aksjebank per 31.12.13
Geir Holmgren	6 097	1 086	543	843
Lars Aa. Løddesøl	39 708			
Heidi Skaaret	1 637	1 086	543	647
Hege Hodnesdal	10 633	422	300	338
Robin Kamark	11 637	1 568	784	784
Arne Hove ⁷⁾				
Sarah McPhee ⁶⁾	43 360	1 894	1 650	2 360
Sum 2013	113 072	6 056	3 820	4 972
Sum 2012	255 872	3 863	1 817	4 075

Tusen kroner	Godtgjørelse	Eier antall aksjer ³⁾	Lån	Rentesats 31.12.13	Avdragsplan
Styret					
Odd Arild Grefstad	3 975	55 406	3 500	2,25%	2036
Else-Lill Grønli	174	94	2 670	2,25-4,75%	2016-2016
Inger Johanne Bergstøl	198				
Jan Otto Risebrobakken		4 059	3 993	2,25-4,20%	2017-2041
Tove Margrete Storrødvann	198				
Peik Norenberg	198				
Erik Haug Hansen	174	6 206	5 875	2,25-3,75%	2036-2042
Sum 2013	4 917	65 765	16 039		
Sum 2012	978	65 711	18 289		
Kontrollkomite ⁸⁾					
Elisabeth Wille	328	163			
Harald Moen	236	595			
Ole Klette	236				
Tone Margrethe Reierselmoen	236	1 734	415	4,40%	2021
Finn Myhre	277		3 696	3,94%	2025-2029
Anne Grete Steinkjer	236	1 800			
Sum 2013	1 549	4 292	4 111		
Sum 2012	1 520	4 292	5 864		

¹⁾ Omfatter bil, telefon, forsikring, rentefordel og andre trekkpliktige ytelser.

²⁾ Forutsetter ansettelse i Storebrand ved pensjonsalder. Beløpet er ikke redusert med pensjonsmidler i sikret i ordning. Se forutsetninger for lønnsvekst og andre forutsetninger som er benyttet i beregningene i note 21.

³⁾ Oversikten viser antall aksjer i Storebrand ASA eid av vedkommende person, samt nærmeste familie og selskaper der vedkommende har bestemmende innflytelse jmfør regnskapsloven § 7-26.

⁴⁾ Opptjent bonus per 31. desember 2013. Ledende ansatte har en avtale om prestasjonsavhengig bonus. 50 prosent av tildelt bonus utbetales kontant. Den resterende del av bonus konverteres til syntetiske aksjer basert på markedspris, og registreres i en aksjebank med tre års bindingstid. Ved utløpet av tre års perioden beregnes verdien av de syntetiske aksjene med en ny markedspris. Halvparten av det utbetalte beløpet fra aksjebanken, etter skatt, skal benyttes til kjøp av fysiske aksjer i Storebrand ASA til markedspris med nye tre års binding.

⁵⁾ Ytelser vedrørende Lars Aa. Løddesøl og Heidi Skaaret fordeles forholdsmessig mellom selskapene i konsernet.

⁶⁾ I SPP Liv Fondforsikring har administrerende direktør pensjonsalder på 62 år. Administrerende direktør i SPP omfattes av en innskuddsbasert ordning i tillegg til en ytelsesordning.

⁷⁾ For stillinger med særskilt ansvar blir 70 prosent av tildelt bonus utbetalt kontant. De øvrige 30 prosentene blir benyttet til å kjøpe aksjer i Storebrand ASA til markedspris med tre års bindingstid.

⁸⁾ Kontrollkomiteen dekker de norske selskapene i konsernet som har krav om Kontrollkomite.

NOTE 23 | Revisjonshonorar

Godtgjørelse til Deloitte AS og samarbeidende selskaper fordeler seg slik:

NOK mill.	Storebrand Livsforsikring Konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2013	2012	2013	2012
Lovpålagt revisjon	6,9	8,4	1,3	1,6
Andre attestasjonstjenester	1,0	0,8		0,2
Skatterådgivning	1,5	1,8	0,5	0,7
Andre tjenester utenfor revisjonen	0,3	0,5	0,2	0,3
Sum	9,7	11,5	2,0	2,8

Beløpene ovenfor er eksklusive merverdiavgift.

NOTE 24 | Skatt

NOK mill.	Storebrand Livsforsikring Konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2013	2012	2013	2012
Betalbar skatt	-2	-1		
Utsatt skatt	-68	-371	-57	-376
Sum skattekostnad	-70	-372	-57	-376

Avstemming av forventet skattekostnad til faktisk skattekostnad

NOK mill.	Storebrand Livsforsikring Konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2013	2012	2013	2012
Ordinært resultat før skatt	2 050	1 466	2 001	1 545
Forventet inntektsskatt med nominell skattsats	-574	-410	-560	-432
Skatteeffekten av :				
realisert/urealisert aksjer	10	-39	2	-27
mottatt utbytte			66	
tilknyttede selskaper			86	
permanente forskjeller	346	-15	218	-3
balanseføring/nedvurdering av utsatt skattefordel	13	-62		-62
endring i skatteregler	46		46	
Endring tidligere år	89	153	86	147
Skattekostnad	-70	-372	-57	-377
Effektiv skattesats ¹⁾	3%	25%	3%	24%

¹⁾ Den effektive skattesatsen for 2013 er påvirket av noen forhold som ikke er knyttet til resultatet for 2013.

I løpet av året er det gjennomført salg av eiendoms-aksjer (omfattet av fritaksmetoden) som har medført at skatteøkende midlertidige forskjeller er redusert, og tilhørende avsetning til utsatt skatt reversert.

Skattekostnaden er også påvirket av skatteeffekter som er knyttet til tidligere år.

Beregning av utsatt skattefordel og utsatt skatt av midlertidige forskjeller og underskudd til fremføring

NOK mill.	Storebrand Livsforsikring Konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2013	2012	2013	2012
Skatteøkende midlertidige forskjeller				
Verdipapirer	9 743	3 433	9 743	3 433
Fast eiendom	8 030	8 176	7 595	7 877
Driftsmidler	7	84		2
Forskuddsbetalt pensjon	3	3		
Annet	802	756		
Sum skatteøkende midlertidige forskjeller	18 584	12 452	17 339	11 312

Skattereduserende midlertidige forskjeller

NOK mill.	Storebrand Livsforsikring Konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2013	2012	2013	2012
Verdipapirer	-233	-677	-233	-677
Driftsmidler	-13	-6	-7	
Avsetninger	-4 409	-1 140	-4 371	-1 140
Påløpt pensjon	-479	-651	-432	-571
Gevinst-/tapskonto	-14	-17	-13	-17
Annet	-41	-278	-39	-104
Sum skattereduserende midlertidige forskjeller	-5 189	-2 769	-5 095	-2 508
Fremførbare underskudd	-8 301	-4 887	-7 836	-4 713
Fremførbare godtgjørelse		-218		-218
Sum fremførbare underskudd og godtgjørelse	-8 301	-5 106	-7 836	-4 931
Grunnlag for netto utsatt skatt/skattefordel	5 094	4 577	4 408	3 873
Nedvurdering av grunnlag for utsatt skattefordel	242	302		218
Netto grunnlag for utsatt skatt og utsatt skattefordel	5 336	4 879	4 408	4 091
Netto utsatt fordel/forpliktelse i balansen	1 441	1 366	1 190	1 146
Bokført i balansen:				
Utsatt skattefordel		38		
Utsatt skatt	1 441	1 377	1 190	1 146

Stortinget vedtok i desember 2013 å redusere selskapskattesatsen fra 28 til 27 prosent med virkning fra 1. januar 2014. Ved balanseføring av utsatt skatt benyttes derfor 27 prosent. Effekten av reduksjonen av skattesatsen medfører en redusert skattekostnad for 2013 tilsvarende 46 millioner kroner.

I konsernets skatteøkende midlertidige forskjeller inngår også midlertidige forskjeller knyttet til konsernets investeringseiendommer. Disse eiendommene inngår hovedsakelig i det norske livselskapets kundeporteføljer og ligger i aksjeselskaper som eies av Storebrand Eiendom Holding AS (SEH) som igjen eies av Storebrand Livsforsikring AS. Dersom disse selskapene skulle bli solgt, vil disse kunne avhendes tilnærmet skattefritt. De skatteøkende midlertidige forskjellene knyttet til forskjell mellom virkelige verdier og skattemessige verdier på investeringseiendommene, og som har oppstått i eierperioden (omlag 7,6 milliarder kroner), inngår i konsernets midlertidige forskjeller, hvor utsatt skatt beregnes med en nominell skattesats på 27 prosent. I henhold til IAS12 er det ikke avsatt for utsatt skatt knyttet til midlertidige forskjeller som eksisterte når selskaper ble kjøpt og transaksjonen ikke er definert som en virksomhetsoverdragelse (grunnlag utgjør omlag 2,2 milliarder kroner). Utsatt skatt knyttet til investeringseiendommer i skattekonsernet inngår i forpliktelsen for utsatt skatt i balansen.

I egenkapitalen inngår et risikoutjevningsfond som kun kan anvendes til å dekke et negativt risikoresultat. Skattefradrag knyttet til oppbygging av dette fondet er behandlet som en permanent forskjell mellom regnskap og skatt. Se nærmere om dette under "Avstemming av konsernets egenkapital".

NOTE 25 | Immaterielle eiendeler og goodwill

STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

NOK mill.	Immaterielle eiendeler						2013	2012
	Merkevareravn	IT- systemer	Kundelister	VIF	Andre immaterielle eiendeler	Goodwill		
Anskaffelseskost 1.1	171	186	498	8 469	9	724	10 057	10 211
Tilgang i perioden:								
Utviklet internt		75					75	48
Avgang i perioden		-7					-8	-28
Valutadifferanser ved omregning av utenlandsk enhet	18	1	52	882	1	73	1 027	-166
Andre endringer							-8	-8
Anskaffelseskost 31.12	189	254	550	9 352	10	797	11 152	10 057
Akkumulerte av- og nedskrivninger 1.1	-86	-78	-249	-4 159	-7		-4 579	-4 285
Amortisering i perioden	-18	-31	-52	-303	-2		-407	-378
Avgang i perioden							9	9
Valutadifferanser ved omregning av utenlandsk enhet	-10	-1	-28	-448	-1		-487	75
Akk. av- og nedskrivninger 31.12	-113	-110	-330	-4 910	-9		-5 472	-4 579
Balanseført verdi 31.12	76	144	220	4 442		797	5 679	5 478

Spesifikasjon av immatrielle eiendeler

NOK mill.	Levetid	Avskrivningssats	Avskrivningsmetode	Balanseført verdi 31.12.13	Balanseført verdi 31.12.12
Merkevareravn SPP	10 år	10%	Lineær	76	86
Kundelister SPP	10 år	10%	Lineær	220	249
Value of business inforce SPP	20 år	5%	Lineær	4 442	4 310
IT systemer	5 år	20%	Lineær	144	108

Goodwill fordelt på virksomhetskjøp

NOK mill.	Anskaffelseskost 1.1	Verdi i balansen 1.1	Valutadifferanser ved omregning av utenlandsk enhet	Verdi i balansen 31.12
Goodwill ved kjøp av SPP	724	724	73	797
Sum	724	724	73	797

Goodwill avskrives ikke, men testes årlig for nedskrivningsbehov.

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

NOK mill.	IT-systemer	Sum 2013	Sum 2012
Anskaffelseskost 1.1	180	180	152
Tilgang i perioden:			
Utviklet internt	75	75	48
Avgang i perioden	-7	-7	-20
Anskaffelseskost 31.12	247	247	180
Akk. av- og nedskrivninger 1.1.	-72	-72	-60
Amortisering i perioden	-31	-31	-21
Avgang i perioden			9
Akk. av- og nedskrivninger 31.12.	-103	-103	-72
Balansført verdi 31.12.	144	144	108

NOK mill.	Levetid	Avskrivningssats	Avskrivningsmetode	Balansført verdi 31.12
IT-systemer	5 år	20%	Lineær	144

NEDSKRIVNINGSTEST IMMATERIELLE EIENDELER OG GOODWILL

Storebrand Livsforsikring AS kjøpte i 2007 SPP Livförsäkring AB med datterselskaper. Hoveddelen av de immaterielle verdiene knyttet til SPP er verdien av eksisterende forretning (VIF -value of business in force), hvor det er foretatt en egen tilstrekkelighetstest etter kravene i IFRS 4. For å bestemme om goodwill og øvrige immaterielle eiendeler knyttet til SPP har vært gjenstand for verdifall, er det estimert gjenvinnbare beløp for de relevante kontantstrømsgenererende enhetene. Gjenvinnbare beløp fastsettes ved å beregne virksomhetens bruksverdi. Utvikling i fremtidig administrasjonsresultat, risikoresultat og finansresultat for SPP vil påvirke bruksverdien. I beregningen av bruksverdi har ledelsen benyttet styrebehandlende budsjetter og prognoser for den kommende treårsperioden.

Prognosen for de ulike resultatenelementene er basert på siste års utvikling, effekter av tiltak i prognoseperioden samt forutsetning om normalisert utvikling i finansmarkedene basert på nåværende finansstrategi og gjeldende markedsrenter. Det forventes en positiv utvikling i administrasjonsresultatet som følge av kostnadseffektivisering, samt tilvekst i salg av produkter og tjenester som er kostnadseffektive å administrere og med lavere kapitalkrav. Hoveddriverne for resultatvekst på lang sikt vil være avkastning på forvaltningskapitalen og den underliggende inflasjonen og lønnsutviklingen i markedet. Bruksverdi er beregnet ved å benytte et avkastningskrav etter skatt på 8 prosent. Avkastningskravet er beregnet med utgangspunkt i risikofri rente og tillagt en premie som reflekterer risikoen i virksomheten.

NOTE 26 | Klassifisering av finansielle eiendeler og forpliktelseser

STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

NOK mill.	Utlån og fordringer	Investeringer holdt til forfall	Virkelig verdi, holdt for omsetning	Virkelig verdi	Forpliktelseser amortisert kost	Sum
Finansielle eiendeler						
Bankinnskudd	7 441					7 441
Aksjer og andeler				92 689		92 689
Obligasjoner og andre verdipapir med fast avkastning	65 429	15 120		182 510		263 060
Utlån til kunder	3 512					3 512
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	4 860					4 860
Derivater			1 493			1 493
Sum finansielle eiendeler 2013	81 243	15 120	1 493	275 200		373 056
Sum finansielle eiendeler 2012	70 800	10 718	3 000	252 134		336 652
Finansielle forpliktelseser						
Ansvarlig lånekapital					6 829	6 829
Derivater			2 122			2 122
Annen kortsiktig gjeld					6 177	6 177
Sum finansielle forpliktelseser 2013			2 122		13 006	15 128
Sum finansielle forpliktelseser 2012			755		13 407	14 162

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

NOK mill.	Utlån og fordringer	Investeringer holdt til forfall	Virkelig verdi, holdt for omsetning		Forpliktelser amortisert kost	Sum
			Virkelig verdi	Virkelig verdi		
Finansielle eiendeler						
Bankinnskudd	3 536					3 536
Aksjer og andeler				38 569		38 569
Obligasjoner og andre verdipapir med fast avkastning	65 429	15 120		78 930		159 479
Utlån til kunder	3 512					3 512
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	3 436					3 436
Derivater			604			604
Sum finansielle eiendeler 2013	75 913	15 120	604	117 499		209 136
Sum finansielle eiendeler 2012	65 397	10 718	980	113 581		190 675
Finansielle forpliktelser						
Ansvarlig lånekapital					6 829	6 829
Derivater			438			438
Annen kortsiktig gjeld					2 262	2 262
Sum finansielle forpliktelser 2013			438		9 091	9 529
Sum finansielle forpliktelser 2012			206		11 298	11 504

NOTE 27 | Eiendom

Eiendomstype

NOK mill.			2013			
	2013	2012	Avkastningskrav % ²⁾	Gjennomsnittlig varighet leiekontrakt (år) ⁴⁾	KVM	Utleiegrad i prosent ¹⁾
<i>Kontorbygg (inklusive parkering og lager):</i>						
Oslo-Vika/Filipstad Brygge	6 196	6 205	7,6-8,7	4,1	140 900	90%
Stor-Oslo for øvrig	6 886	8 168	8,5-10,3	7,0	494 925	94%
Norge for øvrig	2 477	2 459	8,1-9,5	7,1	122 168	98%
Kontor i Sverige ³⁾	985	729		6,0	40 861	99%
<i>Kjøpesenter (inklusive parkering og lager)</i>						
Stor-Oslo for øvrig	1 176	1 151	8,1-8,4	3,2	66 519	93%
Norge for øvrig	5 234	8 952	7,7-9,6	3,3	183 120	91%
Parkeringshus Oslo	671	650	7,9	2,9	27 393	100%
<i>Øvrige</i>						
Kultur-/konferansesenter i Sverige ³⁾	390	359		16,0	18 757	100%
Øvrige eiendommer Sverige ³⁾	109			15,0	3 369	100%
Øvrige eiendommer Norge	50	50				
Totalt investeringseiendommer	24 175	28 723	7,9		1 098 012	
Eiendommer til eget bruk	2 491	2 231		8	70 640	100%
Sum eiendommer	26 666	30 954	7,9		1 168 652	

¹⁾ Utleiegraden er beregnet i forhold til areal.

²⁾ Eiendommene er vurdert med utgangspunkt i følgende effektive avkastningskrav (inklusive 2,5 prosent inflasjon).

³⁾ Alle eiendommene i Sverige verdifulderes eksternt. Vurderingen skjer ut i fra hvilke avkastningskrav som finnes i markedet.

⁴⁾ Gjennomsnittlig varighet på leiekontraktene er beregnet forholdsmessig ut i fra verdien på de enkelte eiendommene.

TRANSAKSJONER:

Kjøp: Det er avtalt ytterligere SEK 278 millioner i eiendomskjøp i SPP i 4. kvartal 2013 utover det som er slutført og tatt inn i regnskapet per 31. desember 2013.

Salg: Det er ikke avtalt ytterligere salg i Storebrand/SPP utover det som er slutført og tatt inn i regnskapet per 31. desember 2013.

Eiendommer til eget bruk

NOK mill.	2013	2012
Balanse 1.1	2 231	1 460
Tilgang	85	461
Verdiregulering ført over balansen	88	
Avskrivning	-66	-50
Oppskrivning på grunn av avskrivning	66	50
Nedskrivning i perioden		-86
Nedskrivning reversert i perioden		
Valutadifferanser ved omregning av utenlandsk enhet	88	-3
Andre endringer		399
Balanse 31.12	2 491	2 231

Avskrivningsmetode:	Lineær
Avskrivningsplan og økonomisk levetid:	50

NOTE 28 | Investeringer i datterselskaper og tilknyttede selskaper

Tilknyttede selskaper Storebrand Livsforsikring Konsern

NOK mill.	Eierandel i %	Anskaffelseskost	Bokført verdi 1.1	Tilgang/avgang	Andel resultat	Andel andre inntekter og kostnader	Bokført verdi 31.12
Norsk Pensjon AS	25%		4				4
Inntre Holding AS	34%	2	41	-1	7		48
Formuesforvaltning AS	21 %	147	76	67	10		153
Handelsboderna i Sverige Fastighets AB	50%	7	23		-1	12	35
NREP Logistics ab (publ)			92	-89	-3		
Visit Karlstad AB	16%	2		1		-1	
Tilknyttede selskaper							
Storebrand Livsforsikring Konsern		159	236	-22	14	12	240

Fordringer på tilknyttede selskaper

NOK mill.	2013	2012
Formuesforvaltning AS		69
Handelsboderna i Sverige Fastighets AB	186	168
NREP Logistics ab (publ)		428
Sum	186	665

Inntekter fra datterselskaper og tilknyttede selskaper

NOK mill.	2013	2012
Resultatandel	14	32
Renteinntekter	20	42
Realisert verdiendring	57	-1
Urealisert verdiendring	12	-29
Sum	102	45

Aksjer i datterselskaper og tilknyttede selskaper Storebrand Livsforsikring AS

NOK mill.	Eierandel i %	Stemmeandel i %	Bokført verdi 31.12	
			2013	2012
Selskap				
Aktuar Systemer AS, Professor Kohts vei 9, 1327 Lysaker	100	100	6	6
Storebrand Pensjonstjenester AS, Professor Kohts vei 9, 1327 Lysaker	100	100	7	7
AS Værdalsbruket, 7660 Vuku	74,9	74,9	54	54
Storebrand Eiendom AS, Professor Kohts vei 9, 1327 Lysaker	100	100	12	12
Storebrand Holding AB, Stockholm	100	100	8 337	8 337
Storebrand Finansiell Rådgivning AS, Professor Kohts vei 9, 1327 Lysaker	100	100	90	194
Storebrand Eiendom Holding AS, Professor Kohts vei 9, 1327 Lysaker ¹⁾	100	100	22 265	30 216
Storebrand Eiendom Indirekte AS, Professor Kohts vei 9, 1327 Lysaker ¹⁾				2 639
Storebrand Realinvesteringer AS, Professor Kohts vei 9, 1327 Lysaker	100	100	1	1
Benco Insurance Holding BV, Nederland	90	90	825	825
Foran Real Estate, Latvia ²⁾	67,8	67,8	637	541
Datterselskaper			32 233	42 832
Norsk Pensjon AS, Hansteensgate 2, 0253 Oslo	25	25	4	4
Formuesforvaltning AS, Henrik Ibsens gate 53, 0255 Oslo	21,3	21,3	130	
Tilknyttede selskaper Storebrand Livsforsikring AS			133	4
Sum investering i datterselskap, tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet			32 367	42 836
Datterselskaper klassifisert som aksjer til virkelig verdi i kollektivporteføljen				
SBL Direct Investments 2006-2008 Ltd - Class B-1 ¹⁾	100	100	141	158
SBL Vintage 1999 Ltd - Class B-1 ¹⁾	100	100	39	67
SBL Vintage 2001 Ltd - Class B-1 ¹⁾	100	100	19	16

¹⁾ Inkludert konsernbidrag

²⁾ SPP Livförsäkring AB eier i tillegg 29,3 prosent av aksjene i Foran Real Estate, slik at Storebrand Livsforsikring Konsern totalt eier 97,1 prosent i Foran Real Estate.

Fordringer på og verdipapirer utstedt av datterforetak, tilknyttede foretak Storebrand Livsforsikring AS

NOK mill.	2013	2012
Formuesforvaltning AS		69
Storebrand Holding AB -ansvarlig lån	7 351	6 679
Sum	7 351	6 748

NOTE 29 | Obligasjoner til amortisert kost
Utlån og fordring

NOK mill.	2013				2012	
	Pålydende verdi	Anskaffelses-kost	Balanseført verdi	Virkelig verdi	Balanseført verdi	Virkelig verdi
Stat og statsgaranterte obligasjoner	14 921	15 064	15 297	16 084	16 213	17 091
Finans- og foretaksobligasjoner	15 647	16 037	16 451	17 246	10 444	11 145
Obligasjoner med fortrinnsrett	18 450	18 484	18 983	20 716	19 491	21 417
Obligasjoner i overnasjonale organisasjoner	14 230	14 307	14 698	15 722	9 566	10 316
Sum obligasjoner klassifisert som utlån og fordring	63 248	63 892	65 429	69 767	55 713	59 968
Modifisert durasjon				6,0		5,1
Gjennomsnittlig effektiv rente			4,8 %	3,7 %	5,7 %	4,5 %

Obligasjoner holdt til forfall

NOK mill.	2013				2012	
	Pålydende verdi	Anskaffelses-kost	Balansført verdi	Virkelig verdi	Balansført verdi	Virkelig verdi
Finans- og foretaksobligasjoner	4 211	4 215	4 277	4 310	1 046	1 083
Obligasjoner med fortrinnsrett	9 634	9 631	9 814	10 605	9 309	10 218
Obligasjoner i overnasjonale organisasjoner	1 000	998	1 029	1 028	363	387
Sum obligasjoner holdt til forfall	14 845	14 844	15 120	15 942	10 718	11 688
Modifisert durasjon				7,3		7,6
Gjennomsnittlig effektiv rente			4,6 %	3,9 %	4,8 %	3,7 %

For det enkelte rentepapir er det beregnet effektiv rente basert både på papirets balanserte verdi og papirets observerte markedskurs (virkelig verdi). For rentepapirer uten observerte markedskurs er effektiv rente beregnet på grunnlag av rentebindingstid og klassifisering av det enkelte papir med hensyn til likviditet og kredittrisiko. Sammenvektingen til gjennomsnittlig effektiv rente for totalbeholdningen er gjort med det enkelte papirs andel av total rentefølsomhet som vektor.

NOTE 30 | Aksjer og andeler

NOK mill.	Storebrand Livsforsikring Konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	Anskaffelsesverdi	Virkelig verdi	Anskaffelsesverdi	Virkelig verdi
NORSKE FINANSAKSJER				
ABG Sundal Collier	1	2	1	2
Convexa Capital IV - -B-aksjer	3	3	3	3
Convexa Capital IV - -C-aksjer	3		3	
Convexa Capital IV - D-aksjer	3		3	
DnB	96	126	95	124
Gjensidige Forsikring ASA	22	28	22	28
NMI AS under stiftelse	10	10	10	10
NMI Frontier Fund KS	18	17	18	17
NMI FUND III KS	4	4	4	4
NMI GLOBAL FUND KS	33	35	33	35
Norstat Holding AS	25			
Norstat Holding AS - klasse B	33	38		
Norstat AS A-aksjer	3	1		
Sparebanken Midt-Norge G	5	6	5	6
Sum norske finansaksjer	260	270	198	228
ANDRE NORSKE AKSJER				
Glava	35	126	35	126
Green Resources	78	42		
Marine Harvest	21	28	21	28
Nordic Capital Partner II	44	43	44	43
Norsk Hydro	54	55	52	54
Norsk Tillitsmann	30	30	30	30
Orkla	41	40	40	39
Raufoss Næringspark	165	182		
Schibsted	25	42	25	42
Statoil ASA	206	211	198	204
Storebrand Privat Investor ASA	169	160	169	160
Telenor	123	149	121	146
Yara International	62	60	60	59
Sum andre norske aksjer	1 052	1 169	795	932
Andre norske aksjer ikke spesifisert	384	368	271	309
Sum norske aksjer	1 636	1 807	1 264	1 469
Herav børsnotert	889	1 021	873	1 005

NOK mill.	Storebrand Livsforsikring Konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	Anskaffelseskost	Virkelig verdi	Anskaffelseskost	Virkelig verdi
AUSTRALIA				
BHP Billiton AUD	32	31	12	13
Commonwealth Bank of Australia	25	32	13	13
BERMUDA				
SeaDrill Ltd	47	52	43	48
CAYMANØYENE				
SBL Direct Investments 2006-2008 Ltd - Class B-1			136	141
SBL Vintage 1999 Ltd - Class B-1			20	39
SBL Vintage 2001 Ltd - Class B-1			29	19
CURACAO				
Schlumberger	24	32	10	13
DANMARK				
NordEnergie Renewables AS	60	62	60	62
FRANKRIKE				
Sanofi	29	35	13	14
IRLAND				
LGT Crown European Buyout Opportunities II	206	222		
LIBERIA				
Royal Caribbean Cruises NOK	26	38	25	37
LUXEMBOURG				
Millicom Intl. Cellular SDR	46	44		
Subsea 7 S A	46	41	45	41
NEW ZEALAND				
Taumata Plantations Ltd.	638	725	638	725
STORBRITANNIA				
Astrazeneca SEK	54	68		
BP Plc	43	40	13	15
GlaxoSmithkline	31	36	12	13
HSBC Holdings GB	56	55	20	21
Royal Dutch Shell A London	35	38	11	13
Vodafone Group	38	54	16	22
SVEITS				
ABB SE	77	91		
Nestle	49	64	20	21
Novartis	37	49	16	18
Roche Holding Genuss	39	54	19	22
SVERIGE				
Alfa Laval	30	53	3	3

NOK mill.	Storebrand Livsforsikring Konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	Anskaffelseskost	Virkelig verdi	Anskaffelseskost	Virkelig verdi
Assa Abloy B	42	106		
Atlas Copco A	71	125	4	4
Atlas Copco B	28	49		
Bergvik Skog AB	273	1 043		
Electrolux B	32	42		
Elekta B	15	35		
Ericsson LM-B SHS	206	225	5	5
Getinge Industrier B	33	49		
Hennes & Mauritz B	219	322	4	5
Hexagon B SEK	36	49		
Industrivaerden A	25	36		
Investor AB-A	27	45		
Investor AB-B	49	81		
Kinnevik Investment B	26	67		
Nordea Bank AB	170	224	4	4
Sandvik	86	95	3	3
Scania B	29	35		
Skandinaviska Enskilda Banken A	78	141	2	2
Skanska B	49	62	5	5
Skf Svenska Kullager Fabrikker B	44	63	2	3
Svenska Cellulosa B	54	109		
Svenska Handelsbanken A	85	146	1	1
Swedbank AB A-shares	66	159	3	3
Tele2 B	40	52		
Volvo A	61	73		
Volvo B	80	85	3	3
TYSKLAND				
Bayer AG Namens-Actien O.N	22	35	12	16
Siemens	26	34	11	14
USA				
Apple Inc	74	135	41	54
AT&T Inc	45	48	19	19
Autoliv	25	40	4	5
Bank of America Corp	47	44	14	18
Berkshire Hathaway B	25	34	11	13
Chevron Corp	48	62	22	24
Citigroup	40	41	15	17
Coca-Cola	36	45	17	18
Exxon Mobil	93	115	38	44
General Electric	59	78	26	32
Gilead Sciences Inc	16	32	10	14
Google Class A	49	82	25	35
Hancock Timberland VIII Inc	288	258	288	258
Home Depot	19	33	11	14
Intel	28	34	11	14
International Business Machine (IBM))	44	52	20	20
J.P Morgan Chase and Co	46	58	19	23
Johnsen & Johnsen	56	69	24	27
Merck & Co	33	41	14	16
Microsoft	64	79	26	32
Oracle Corporation	28	39	13	15

NOK mill.	Storebrand Livsforsikring Konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	Anskaffelseskost	Virkelig verdi	Anskaffelseskost	Virkelig verdi
Pepsico Inc	30	34		
Pfizer	40	54	20	22
Procter & Gamble	50	59	21	22
Qualcomm	27	37	12	14
Verizon Communications	31	38	15	15
Visa Inc - Class A shares	16	31	9	12
Walt Disney	20	35	11	14
Wells Fargo	46	61	19	24
Øvrige utenlandske aksjer ikke spesifisert	6 153	7 630	2 087	2 402
Sum utenlandske aksjer	11 211	14 900	4 091	4 618
Herav børsnotert	8 736	11 410	2 865	3 371
Sum aksjer	12 848	16 707	5 355	6 086

FONDSANDELER

Aberdeen Dynamic European Property FOF II	405	117	405	117
Aberdeen European Shopping Property Fund	302	146		
AEW European Property Investors	64	36	64	36
AIPP Asia	220	178		
Allianz Europe Small Cap AT EUR	41	47		
AXA Alternative Property Income Venture	156	174	156	174
AXA European Office Income Venture	120	41	120	41
AXA European Retail Income Venture	202	77	202	77
Bain Capital Fund VII P581&P985	26	28	26	28
BlackRock Asia Property Fund III (MGPA)	125	136	125	136
Blackrock Global Allocation	40	45		
Blackrock Global Small Cap	47	51		
Blackrock World Mining Fund	64	44		
Carlyle Europe Real Estate Partners L.P. III	254	269	254	269
Catella Hedge	56	58		
CS Infra SICAR	744	359		
Delphi Emerging	106	104	106	104
Delphi Europe	246	299	166	210
Delphi Global	1 204	1 651	1 045	1 479
Delphi Nordic	255	353	173	241
Delphi Norge	293	406	293	406
DNB Sweden Micro Cap	53	64		
East Capital Eastern Europe	189	195	12	13
East Capital Russian Fund	165	166	16	18
EISER Infrastructure Capital Equity Partners 1-B	376	318	376	318
Enter Sverige	579	724		
EQT IV ISS Co-Investment LP	40	65	40	65
Fidelity Asian Special Situations	321	371		
Fidelity China Focus Fund	117	122		
Fidelity Emerging Europe Mid East & Africa	36	42		
Franklin Templeton Investment Funds	142	148	15	17
Frogmore Real Estate Partners L.P.	157	50	157	50
Heitman European Property Partners III	134	58	134	58
Henderson PFI	142	173	142	173
Invesco Global Real Estate USD	30	30	3	3
Invesco GT PRC (Kina)	48	60	48	60
ISHARES MSCI EUROPE	57	77		

NOK mill.	Storebrand Livsforsikring Konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	Anskaffelseskost	Virkelig verdi	Anskaffelseskost	Virkelig verdi
J.W. Childs III L.P.	21	37	21	37
JP Morgan Global Focus Fund	426	464		
JP Morgan Investment Fund - Japan 50 Equity Fund	36	36	24	24
JPMorgan Emerging Markets Small Cap Fund	87	88		
Lannebo Mixfond	141	158		
Lannebo Småbolag	477	608		2
Lynx Dynamic	86	91		
Macquarie European Infrastructure Fund II - Eqfund	360	418	360	418
Mobilis Aktiv	54	58		
Navigera Aktie 1	438	522		
Navigera Balans 1	280	307		
Navigera Dynamica 90	58	60		
Navigera Tillväxt 1	484	529		
Odin Europa SMB	24	28	24	28
Parvest Global Environment	35	46		
Rockspring TransEuro Property Ltd. Partnership III	69	31	69	31
Schroder US Small & Mid-Cap Equity	94	101		
SHB Amerikafond	87	117		
SHB Europa Selektiv	115	134		
SHB IT-fond	33	40		
SHB Latinamerikafond	193	206		
SHB Norden Aggressiv	35	47		
SHB Nordiska småbolagsfond	223	319		
SHB Tillväxtmarknadsfond	227	281		
Skagen Global Fund	1 170	1 525	582	831
Skagen Kon-Tiki	1 402	1 613	924	1 094
SPPDR MSCI ACWI ETF	76	80		
SPP Aktiefond Europa	932	1 031		
SPP Aktiefond Global	68	133		
SPP Aktiefond Global Sustainability	446	507		
SPP Aktiefond Japan	170	183		
SPP Aktiefond Stabil	259	278	258	276
SPP Aktiefond Sverige	1 872	2 527	3	3
SPP Aktiefond USA	818	1 046	2	2
SPP Emerging Markets SRI	1 398	1 428	1 325	1 356
SPP Bygga	1 356	1 617		
SPP Emerging Markets SRI	1 132	1 004		
SPP Generation 40-tal	583	736		
SPP Generation 50-tal	4 298	5 711		
SPP Generation 60-tal	6 157	8 225		
SPP Generation 70-tal	2 496	3 342		
SPP Generation 80-tal	243	305		
SPP Global Topp 100	269	327		
SPP Leva	101	105		
SPP Mix	822	926		
Storebrand Aksje Innland	1 409	1 754	1 409	1 754
Storebrand Asia Pacific Indeks I	321	443	321	443
Storebrand Blend Strategies	1 064	1 360	1 064	1 360
Storebrand Emerging Private Equity Markets 2007 B3	293	340	293	340
Storebrand Emerging Private Equity Markets B3	150	249	150	249
Storebrand Europa I	743	908	743	908
Storebrand Global Indeks I	5 364	7 388	5 336	7 353
Storebrand Global Verdi	234	306	234	306

NOK mill.	Storebrand Livsforsikring Konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	Anskaffelseskost	Virkelig verdi	Anskaffelseskost	Virkelig verdi
Storebrand Horizon C3	45	48		
Storebrand Indeks Alle Markeder	416	559	416	559
Storebrand Indeks Nye Markeder	81	86	81	86
Storebrand International Private Equity 13 - B-4	49	47	47	44
Storebrand International Private Equity IV - B2	136	276	115	255
Storebrand International Private Equity IX - B3	168	259	26	37
Storebrand International Private Equity V Ltd - B3	372	597	352	577
Storebrand International Private Equity VI Ltd -B3	493	799	468	774
Storebrand International Private Equity VII Ltd-B3	885	1 263	587	821
Storebrand International Private Equity VII Ltd-B1	37	40	7	10
Storebrand International Private Equity VIII LtdB3	302	484	302	484
Storebrand International Private Equity X - B-3	325	356	225	253
Storebrand International Private Equity X - B-3	383	400	225	253
Storebrand International Private Equity XI - B-3	201	242	309	329
Storebrand International Private Equity XII - B-4	160	178	160	196
Storebrand Multi Strategy Limited - class C-5	538	632		
Storebrand Multi Strategy Limited - XXL	224	405	224	405
Storebrand Nord Amerika I	1 219	1 936	1 219	1 936
Storebrand Nordic Private Equity III Ltd.	116	160	95	132
Storebrand Norge	82	103	82	103
Storebrand Norge I	1 282	1 577	1 282	1 577
Storebrand Norge Institusjon	600	770	600	770
Storebrand Norwegian Private Equity 2006 Ltd. - B3	144	226	144	226
Storebrand Norwegian Private Equity 2007 Ltd. - B3	98	141	98	141
Storebrand Optima Norge	33	44	33	44
Storebrand Selecta Limited - Class C-0	23	30	23	30
Storebrand Selecta Limited - Class C-3	295	487	295	487
Storebrand Selecta Limited - Class C-6	69	81		
Storebrand Selecta Limited - Class C-7	300	382		
Storebrand Special Opportunities II Ltd. - B3	87	117	87	117
Storebrand Special Opportunities Ltd. - C3	137	110	137	110
Storebrand Trippel Smart	193	260	193	260
Storebrand Vekst	70	88	70	88
Storebrand Verdi	156	198	136	172
T. Rowe Price US Large Cap Value Equity	85	87		
T.Rowe Price Asian ex-Japan Equity	34	45	34	45
T.Rowe Price-US LG CP VAL-A	29	35	29	35
Trygghet 75	1 528	1 758		
Trygghet 80	1 301	1 480		
Trygghet 85	289	320		
Trygghet 90	81	87		
Wand Partners	64	59	64	59
Wellington Global Health Care Equity Portfolio	223	252	66	73
Sum fondsandeler	60 635	74 906	25 450	32 395
Øvrige fondsandeler ikke spesifisert	1 727	1 077	693	88
Sum fondsandeler	62 362	75 983	26 143	32 483
Sum aksjer og fondsandeler	75 209	92 689	31 498	38 569

NOTE 31 | Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning

STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

NOK mill.	2013		2012
	Anskaffelseskost	Virkelig verdi	Virkelig verdi
Stat og statsgaranterte obligasjoner	61 110	61 602	50 432
Finans- og foretaksobligasjoner	23 912	24 238	25 062
Obligasjoner med fortrinnsrett	42 068	42 296	41 020
Obligasjoner i overnasjonale organisasjoner	7 128	7 167	3 647
Obligasjonsfond	44 158	47 208	59 762
Sum obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	178 376	182 510	179 924

	Storebrand		
	Livsforsikring AS	SPP Livförsäkring AB	Euroben Life and Pension
Modifisert durasjon	2,11	1,88	3,30
Gjennomsnittlig effektiv rente	2,7 %	1,9 %	1,9 %

For det enkelte rentepapir er det beregnet effektiv rente basert på papirets markedsverdi. Sammenvektingen til gjennomsnittlig effekt for totalbeholdningen er gjort med det enkelte papirs andel av total rentefølsomhet som vekter.

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

NOK mill.	2013		2012
	Anskaffelseskost	Virkelig verdi	Virkelig verdi
Stat og statsgaranterte obligasjoner	22 609	22 906	8 552
Finans- og foretaksobligasjoner	11 312	11 446	14 284
Obligasjoner med fortrinnsrett	10 004	10 080	12 617
Obligasjoner i overnasjonale organisasjoner	1 504	1 511	722
Obligasjonsfond	32 088	32 987	50 474
Sum obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	77 518	78 930	86 649

NOTE 32 | Derivater

Storebrand Livsforsikring gjør aktivt bruk av finansielle derivater. Finansielle derivater brukes generelt til å styre den totale investeringsrisikoen på en effektiv måte som sikrer potensialet for en langsiktig god risikojustert avkastning. Herunder brukes derivater til å fjerne uønsket risiko, samt å tilpasse investeringsporteføljen til selskapets forpliktelser på kort og lang sikt. Bruk av derivater tillater ofte en raskere, enklere og billigere måte å øke eller redusere risikoen på. I de enkelte aksje- og obligasjonsporteføljene benyttes finansielle derivater for å tilpasse den ønskede risikoeksponeringen innenfor gitte rammer for å implementere forvalters markedssyn. Definisjoner av ulike typer derivater er beskrevet under "Ord og uttrykk".

NOMINELT VOLUM

Finansielle derivater er knyttet til underliggende størrelser som ikke bokføres i balansen. For å kvantifisere omfanget av derivater refereres det til slike underliggende størrelser betegnet som underliggende hovedstol, nominelt volum og lignende. Nominelt volum beregnes ulikt for ulike typer finansielle derivater, og det gir et visst uttrykk for omfang og risiko av posisjonene av finansielle derivater.

Brutto nominelt volum gir først og fremst informasjon om omfanget, mens netto nominelt volum gir et visst uttrykk for risikoposisjoner. Nominelt volum for ulike instrumenter er imidlertid ikke nødvendigvis sammenlignbare med tanke på risikoeksponering. I motsetning til brutto nominelt volum tar beregningen av netto nominelt volum også hensyn til fortegnet til instrumentenes markedsrisikoeksponering, ved å skille mellom såkalte eiendelsposisjoner og gjeldsposisjoner.

En eiendelsposisjon i et aksjederivat innebærer en positiv verdiøkning ved økning i aksjekurser. For rentederivater medfører en eiendelsposisjon en positiv verdiøkning ved rentenedgang - tilsvarende som for obligasjoner. En eiendelsposisjon i et valutaderivat gir positiv verdiendring ved økning i den aktuelle valutakursen mot NOK. Gjennomsnittlig brutto nominelt volum er basert på daglige beregninger av brutto nominelt volum.

STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

NOK mill.	Brutto nom. volum ¹⁾	Brutto balanseførte		Nettoført fin. eiendeler/ gjeld i balansen	Beløp som kan, men ikke er presentert netto i balansen		Netto beløp
		fin. eiendeler	balanseført gjeld		Eiendel	Gjeld	
Rentederivater	51 354	1 065	1 729		91	1 019	-664
Valutaderivater	45 418	428	393		437	382	35
Sum derivater 2013		1 493	2 122	0	528	1 401	-629
Sum derivater 2012		3 000	755				2 245

¹⁾ Verdier per 31.12.

I oppstillingen over er det medtatt nettoposisjoner i indirekte investeringer.

Investeringer underlagt netting agreements/CSA

NOK mill.	Balanseførte eiendeler	Balanseførte forpliktelser	Netto eiendeler	Sikkerhetsstillelser		Netto eksponering
				Kontanter (+/-)	Verdipapirer (+/-)	
Barclays Bank Plc	169	154	15	27		-11
Credit Suisse International	19	7	13	17		-4
Danske Bank A/S	145	214	-69			-113
Deutsche Bank AG	191	253	-63			-156
DNB Bank ASA	47	94	-47			-145
J.P. Morgan Securities Plc	12	4	8			8
Nordea Bank Finland Plc	688	1 003	-315	205		-612
Skandinaviska Enskilda Banken AB	145	280	-135			-136
Svenska Handelsbanken AB	23	35	-12			-28
Swedbank AB	7	3	4	5		-1
The Royal Bank Of Scotland PLC	29	34	-5	15		-9
Annet	18	41	-23			-23
Sum motparter	1 493	2 122	-629	269		-1 198

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

NOK mill.	Brutto nom. volum ¹⁾	Brutto balanseførte		Nettoført fin. eiendeler/ gjeld i balansen	Beløp som kan, men ikke er presentert netto i balansen		Netto beløp
		fin. eiendeler	balanseført gjeld		Eiendel	Gjeld	
Rentederivater	5 142	377	54		31	39	324
Valutaderivater	37 294	227	385		38	196	-158
Sum derivater 2013		604	438	0	70	235	166
Sum derivater 2012		980	206				774

¹⁾ Verdier per 31.12.

I oppstillingen over er det medtatt nettoposisjoner i indirekte investeringer.

Investeringer underlagt netting agreements/CSA

NOK mill.	Balanseførte eiendeler	Balanseførte forpliktelser	Netto eiendeler	Sikkerhetsstillelser		Netto eksponering
				Kontanter (+/-)	Verdipapirer (+/-)	
Barclays Bank Plc	2		2			2
Danske Bank A/S	54	24	29			-5
Deutsche Bank AG	29	71	-42			-83
DNB Bank ASA	47	94	-47			-145
J.P. Morgan Securities Plc	12	4	8			8
Nordea Bank Finland Plc	380	134	246	205		41
Skandinaviska Enskilda Banken AB	72	110	-38			-59
The Royal Bank Of Scotland PLC	9		9	15		-6
Sum motparter	604	438	166	220		-292

NOTE 33 | Valutaeksponering

Finansielle eiendeler og gjeld i utenlandsk valuta

NOK mill.	Storebrand Livsforsikring Konsern				Storebrand Livsforsikring AS			
	Balanseposter eksklusive valutaderivater		Nettoposisjon		Balanseposter eksklusive valutaderivater		Nettoposisjon	
	Netto på balansen	Netto salg	i valuta	i NOK	Netto på balansen	Netto salg	i valuta	i NOK
AUD	49	-97	-48	-260	21	-75	-54	-292
CAD	61	-144	-84	-478	25	-114	-89	-510
CHF	71	-88	-18	-119	19	-69	-51	-347
DKK	1 650	-79	1 571	1 771	16	-79	-63	-71
EUR	1 119	-978	141	1 185	706	-793	-87	-727
GBP	119	-188	-69	-688	54	-152	-98	-977
HKD	120	-469	-349	-273	39	-255	-216	-169
ILS	4		4	7	4		4	7
ITL	42		42		42		42	
JPY	13 412	-26 419	-13 007	-751	5 436	-20 962	-15 526	-896
NZD	146	-148	-2	-12	145	-148	-3	-14
SEK ¹⁾	151 251	767	152 018	143 599	2 039	-7 209	-5 170	-4 883
SGD	11	-15	-4	-19	5	-15	-10	-49
USD	2 110	-3 194	-1 084	-6 560	988	-2 448	-1 460	-8 855
NOK ²⁾	34 289		34 289	34 289	34 289		34 289	34 289
Forsikringsforpliktelse SPP og BenCo i SEK				-152 176				
Sum nettoposisjon valuta 2013				19 514				16 506
Sum nettoposisjon valuta 2012				14 443				9 897

¹⁾ 3,0 milliarder kroner er relatert til SPP/BenCo

²⁾ Aksje- og rentefond denominert i NOK med utenlandsk valutaeksponering i blant annet EUR og USD utgjør 34 milliarder kroner.

STOREBRAND LIVSFORSIKRING

Selskapet foretar løpende sikring av det alt vesentlige av sin valutarisiko i kundeporteføljene. Valutarisiko eksisterer i utgangspunktet som følge av investeringer i internasjonale verdipapirer, og i et visst omfang også som følge av ansvarlige lån i fremmed valuta. Sikring gjøres ved hjelp av valutaterminer på porteføljnivå, og valutaposisjonene følges løpende opp mot en totalramme. Negative valutaposisjoner lukkes senest påfølgende dag etter at de oppstod. I tillegg er det gitt separate rammer for å kunne ta aktive valutaposisjoner. Storebrand bruker et prinsipp for valutasingringen som benevnes blokkisering, som effektiviserer gjennomføringen av valutasingringen.

SPP

SPP valutasikrer sine internasjonale investeringer til en viss grad. Valutaeksponering kan være mellom 0 og 30 prosent i henhold til investeringsstrategi.

NOTE 34 | Andre finansielle eiendeler

NOK mill.	Storebrand Livsforsikring Konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2013	2012	2013	2012
Bankinnskudd i selskapsporteføljen	305	126	259	109
Bankinnskudd kollektivporteføljen	3 357	3 462	1 769	1 454
Bankinnskudd investeringsvalgporteføljen	262	397	227	357
Andre finansielle eiendeler	3 924	3 985	2 255	1 920

NOTE 35 | Varige driftsmidler

STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

NOK mill.	Maskiner	Biler	Inventar	Eiendommer	2013	2012
Balansført verdi 1.1	40	1	45	303	388	366
Tilgang	3	1	10	7	21	55
Avgang			1	-6	-5	-2
Verdiregulering ført over balansen				6	6	20
Avskrivning	-23		-14		-37	-37
Oppskrivning på grunn av avskrivning						4
Opp-/nedskrivning i perioden				2	2	
Valutadifferanser ved omregning av utenlandsk enhet			2	41	43	-16
Andre endringer						-2
Balansført verdi 31.12	20	1	44	354	419	388
Anskaffelseskost IB	118	3	78	303	502	504
Anskaffelseskost UB	121	3	90	354	568	502
Akkumulert av- og nedskrivning IB	-78	-2	-33		-113	-138
Akkumulert av- og nedskrivning UB	-101	-2	-46		-149	-114

Avskrivningsplan og økonomisk levetid:

Maskiner						4 år
Biler						6 år
Inventar						4 år
Eiendommer						50 år

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

NOK mill.	Maskiner	Biler	Inventar	2013	2012
Balansført verdi 1.1	33	1	24	58	60
Tilgang	2			2	26
Avskrivning	-19		-5	-24	-28
Balansført verdi 31.12	16	0	19	35	58
Anskaffelseskost IB	97	1	42	140	146
Anskaffelseskost UB	99	1	42	142	140
Akkumulert av- og nedskrivning IB	-64	-1	-18	-83	-86
Akkumulert av- og nedskrivning UB	-83	-1	-23	-107	-83

Avskrivningsplan og økonomisk levetid:

Maskiner					4 år
Biler					6 år
Inventar					4 år

NOTE 36 | Operasjonelle leieavtaler driftsmidler**STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN**

Minimum framtidig betaling knyttet til operasjonelle leieavtaler på driftsmidler er som følger:

NOK mill.	Minimum fremtidig leiebetaling 0 - 1 år	Minimum fremtidig leiebetaling 1 - 5 år	Minimum fremtidig leiebetaling over 5 år
Leieavtaler mindre enn 1 år	2		
Leieavtaler 1 - 5 år	14	22	
Leieavtaler over 5 år	125	489	242
Sum	141	511	242

Resultatførte beløp

NOK mill.	2013	2012
Resultatførte leiebetalinger	137	124

Resultatførte leiebetalinger gjelder i hovedsak leie av kontorlokaler på Lysaker samt noe driftsløse.

Leieavtaler vedrørende kontorlokaler har en varighet fra 2013 til 2019 for lokaler i Norge og en varighet fra 2013 til 2023 for Sverige, begge med opsjon for fornyelse.

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

Minimum framtidig betaling knyttet til operasjonelle leieavtaler på driftsmidler er som følger:

NOK mill.	Minimum fremtidig leiebetaling 0 - 1 år	Minimum fremtidig leiebetaling 1 - 5 år	Minimum fremtidig leiebetaling over 5 år
Leieavtaler mindre enn 1 år	1		
Leieavtaler 1 - 5 år	1	3	
Leieavtaler over 5 år	70	279	58
Sum	72	282	58

Resultatførte beløp

NOK mill.	2013	2012
Resultatførte leiebetalinger	72	69

Resultatførte leiebetalinger gjelder i hovedsak leie av kontorlokaler på Lysaker samt noe driftsløse.

NOTE 37 | Andre eiendeler - biologiske eiendeler

NOK mill.	2013	2012
Balanseført verdi 1.1	599	616
Tilgang som følge av kjøp/nyplanting (skog)	7	6
Avgang	-3	
Omregningsdifferanse	74	-30
Endring i virkelig verdi fratrukket omsetningsutgifter	13	6
Balanseført verdi 31.12	690	599

Biologiske eiendeler som er bokført i balansen består av skog i datterselskapene AS Værdalsbruket og Foran Real Estate SIA i Latvia.

NOTE 38 | Forsikringsforpliktelse fordelt på bransjer

NOK mill.	Kollektiv pensjon privat	Kollektiv pensjon offentlig	Gruppe- livsfor- sikring	Individuell kapital- forsikring	Individuell rente/ pensjons- forsikring	Skade- forsik- ring	Storebrand Livsforsikring AS		Sikkerhetsavset- ning klassifisert som egenkapital i IFRS		BenCo		SPP		Storebrand Livs- forsikring Konsern	
							2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Premiereserve	163 225	17 299	554	7 088	16 407		204 573	196 972			13 465	12 441	124 416	108 672	342 454	318 084
- herav RBNS	243	6	98	49	7		403	573							403	573
- herav IBNR	463	26	280	49	12		831	538							831	538
- herav ikke opptjent premieinntekt	1 542	142	111	59	5		1 859	956							1 859	956
Tilleggsavsetning	3 151	499		189	619		4 458	5 746							4 458	5 746
Kursreguleringsfond	3 476	150	31	42	108	16	3 823	1 027							3 823	1 027
Premiefond	2 624	536					3 159	3 532							3 159	3 532
Innskuddsfond	350						350	326							350	326
Pensjonistenes overskuddsfond	4						4	22							4	22
Erstatnings- avsetning	53	2	377	325	7		763	760			49	2	79	75	892	837
- herav RBNS	39	2	291	162	3		497	498							497	498
- herav IBNR	14		85	163	4		266	262							266	262
Villkorad återbäring											3 157	2 638	11 010	8 626	14 167	11 264
Andre tekniske avsetninger						786	786	731	-171	-170					616	561
Sum forsikrings- forpliktelse	172 883	18 485	961	7 644	17 141	802	217 917	209 116	-171	-170	16 671	15 081	135 505	117 373	369 923	341 400

Individuell kapitalforsikring

NOK mill.	Med overskuddsdeling	Uten rett til andel av overskudd	Investeringsvalg	2013	2012
Premiereserve	2 825	935	3 328	7 088	8 469
Tilleggsavsetning	189			189	251
Kursreguleringsfond	35	7		42	20
Erstatningsavsetning	219	106		325	315
Sum forsikringsforpliktelse	3 268	1 048	3 328	7 644	9 055

Individuell rente/pensjonsforsikring

NOK mill.	Med overskuddsdeling	Investeringsvalg	2013	2012	
Premiereserve		13 015	3 392	16 407	16 656
Tilleggsavsetning		619		619	553
Kursreguleringsfond		108		108	31
Erstatningsavsetning		6	1	7	8
Sum forsikringsforpliktelse		13 749	3 393	17 141	17 248

Kollektiv pensjon privat

NOK mill.	Ytelsesbasert uten investeringvalg	Ytelsesbasert med investeringsvalg	Fripoliser	Innskuddsbasert med investeringsvalg	Uten rett til andel av overskudd	2013	2012
Premiereserve	53 366	4 204	77 403	27 383	869	163 225	149 166
Tilleggsavsetning	1 713	169	1 270			3 151	4 297
Kursreguleringsfond	1 819		1 637		20	3 476	835
Premiefond	1 796	328	18		482	2 624	2 669
Innskuddsfond	350					350	326
Pensjonistenes overskuddsfond	4					4	22
Erstatningsavsetning	21		19		12	53	60
Sum forsikringsforpliktelse	59 069	4 700	80 348	27 383	1 383	172 883	157 375

Kollektiv pensjon offentlig

NOK mill.	Ytelsesbasert uten investeringvalg	Ytelsesbasert med investeringsvalg	2013	2012
Premiereserve	16 905	394	17 299	22 114
Tilleggsavsetning	489	10	499	645
Kursreguleringsfond	150		150	134
Premiefond	534	1	536	863
Erstatningsavsetning	2		2	3
Sum forsikringsforpliktelse	18 080	406	18 485	23 759

Tabellen nedenfor viser forventede erstatningsutbetalinger (eksklusive gjenkjøp og uttak).

Utvikling erstatningsutbetalinger

NOK mrd.	Storebrand Livsforsikring AS	BenCo	SPP
0-1 år	-12	-7	-2
1-3 år	-22	-14	-3
Over 3 år	-175	-108	-11
Sum	-210	-129	-16

Skadeforsikring

NOK mill.	Storebrand Livsforsikring AS	
	2013	2012
Gjenforsikringsandel av forsikringstekniske avsetninger	142	144
Sum eiendeler	142	144
Premiereserve	44	37
Erstatningsavsetning	572	524
- herav RBNS		76
- herav IBNR		449
Sikkerhetsavsetning	171	170
Sum	786	731
Kursreguleringsfond	16	2
Sum forsikringsforpliktelse	802	733

Kursreguleringsfond

NOK mill.	2013	2012	Endring 2013
Aksjer	2 869	701	2 168
Rentebærende	954	325	628
Sum	3 823	1 027	2 796

NOTE 39 | Endring forsikringsforpliktelse

Forsikringsforpliktelse - kontraktsfastsatte forpliktelse

<i>NOK mill.</i>	Premie- reserve	Tilleggs- avsetning	Kursregule- ringsfond	Erstatnings- avsetning	Premie-, innskudds, pensjonistenes overskuddsfond	Andre tekniske avsetninger skadeforsikringer	Sum Storebrand Livsforsikring AS 2013	Sum Storebrand Livsforsikring AS 2012
Inngående balanse	162 268	5 489	1 027	760	3 394	731	173 669	165 142
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse								
2.1 Netto resultatførte avsetninger	-120	-1 047	2 796	3	23	63	1 719	8 865
2.2 Overskudd på avkastningsresultatet								155
2.3 Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene								
2.4 Annen tilordning av overskudd	85						85	3
2.5 Justering av forsikringsforpliktelse fra andre resultat- komponenter								
2.6 Valutadifferanser ved omregning av utenlandsk enhet								
Sum resultatførte endringer i forsik- ringsforpliktelse	-35	-1 047	2 796	3	23	63	1 804	9 023
Ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse								
3.1 Overføringer mellom fond	3 482		-164		216		3 534	-24
3.2 Overføringer til/fra selskapet	157				-449	-8	-300	-473
Sum ikke resultat- førte endringer i for- sikringsforpliktelse	3 639		-164		-233	-8	3 235	-497
Utgående balanse	165 873	4 443	3 659	763	3 184	786	178 708	173 669

Forsikringsforpliktelse - særskilt investeringsportefølje

<i>NOK mill.</i>	Premie- reserve	Tilleggs- avsetning	Erstat- nings- avsetning	Premie-, innskudds, pensjonistenes overskuddsfond	Sum Store- brand Livs- forsikring AS 2013	Herav med flerårig garanti	Storebrand Livsforsikring AS 2012
Inngående balanse	34 703	257	1	487	35 447		28 730
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse							
2.1 Netto resultatførte avsetninger	7 459			1	7 460		6 503
2.2 Avkastningsresultat tilordnet kontraktene				133	133	6 482	25
2.3 Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene							
2.4 Justering av forsikringsforpliktelse fra andre resultatkomponenter							
2.5 Valutadifferanser ved omregning av utenlandsk enhet							
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse	7 459			133	7 593	6 482	6 528
Ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse							
3.1 Overføringer mellom fond	-3 461	-78		5	-3 534		24
3.2 Overføringer til/fra selskapet				-295	-295	804	166
Sum ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse	-3 461	-78		-290	-3 830	804	190
Utgående balanse	38 701	179	1	330	39 210	7 287	35 447

NOTE 40 | Andre forpliktelseser

NOK mill.	Storebrand Livsforsikring Konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2013	2012	2013	2012
Leverandørgjeld	121	174	42	83
Minoritet Storebrand Eiendomsfond KS ¹⁾	2 342	2 022		
Mottatt sikkerhetsstillelser	269	1 717	220	468
Gjeld megler	450	248	403	248
Annen gjeld	1 052	789	495	66
Sum	4 233	4 951	1 160	866

¹⁾ Fra januar 2014 kan deltagerne årlig fremsette krav om innløsning. Innløsning er betinget av et samlet krav på 100 millioner kroner. Innløsningssum er satt til 98,75 prosent av VEK. Se også note 9.

NOTE 41 | Sikringsbokføring

STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

VIRKELIG VERDISIKRING AV RENTERISIKO

Storebrand Livsforsikring benytter seg av virkelig verdisikring på renterisiko. Sikringsobjektene er finansielle eiendeler og forpliktelseser som måles til amortisert kost. Derivater regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet. Verdiendringer på sikringsobjektet som er henførbare til den sikrede risikoen, justerer sikringsobjektets balanseførte verdi og innregnes i resultatet. Sikringseffektiviteten følges opp på papirnivå. Hver portefølje består av swapper og sikringsobjekter med forfall innenfor samme halvår.

Sikringsinstrument/sikringsobjekt - virkelig verdisikring

NOK mill.	2013				2012			
	Balanseført verdi ¹⁾				Balanseført verdi ¹⁾			
	Kontrakt/ nominell verdi	Eiendeler	Gjeld	Resultatført	Kontrakt/ nominell verdi	Eiendeler	Gjeld	Resultatført
Renteswapper	3 273	363		166	3 366	253		-42
Ansvarlig lånekapital	-3 273		-3 626	-140	-3 366		-4 040	41

¹⁾ Balanseførte verdier per 31.12.

VALUTA SIKRING AV NETTOINVESTERING SPP

Storebrand har 2013 benyttet kontantstrømsikring av valutarisiko knyttet til Storebrand sin nettoinvestering i SPP. Det er benyttet 3 mnd rullerende valutaderivater, hvor spotelementet i disse er benyttet som sikringsinstrument. Effektiv andel av sikringsinstrumentene er innregnet i totalresultatet. Det foretas en delvis sikring av nettoinvesteringen i SPP og det forventes derfor at sikringseffektiviteten fremover vil være om lag 100 prosent.

Sikringsinstrument/sikringsobjekt - kontantstrømsikring

NOK mill.	2013			2012		
	Balanseført verdi ¹⁾			Balanseført verdi ¹⁾		
	Kontrakt/nominell verdi	Eiendeler	Gjeld	Kontrakt/nominell verdi	Eiendeler	Gjeld
Valutaderivater		-7 203	-145		-6 582	-6
Underliggende objekter			7 351			6 748

¹⁾ Balanseførte verdier per 31.12.

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

VIRKELIG VERDISIKRING AV RENTERISIKO

Storebrand Livsforsikring benytter seg av virkelig verdisikring på renterisiko. Sikringsobjektene er finansielle eiendeler og forpliktelseser som måles til amortisert kost. Derivater regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet. Verdiendringer på sikringsobjektet som er henførbare til den sikrede risikoen, justerer sikringsobjektets balanseførte verdi og innregnes i resultatet. Sikringseffektiviteten følges opp på papirnivå. Hver portefølje består av swapper og sikringsobjekter med forfall innenfor samme halvår.

Sikringsinstrument/sikringsobjekt - virkelig verdisikring

NOK mill.	2013				2012			
	Balanseført verdi ¹⁾				Balanseført verdi ¹⁾			
	Kontrakt/ nominell verdi	Eiendeler	Gjeld	Resultatført	Kontrakt/ nominell verdi	Eiendeler	Gjeld	Resultatført
Renteswapper	3 273	363		166	3 366	253		-42
Ansvarlig lånekapital	-3 273		-3 626	-140	-3 366		-4 040	41

¹⁾ Balanseførte verdier per 31.12.

NOTE 42 | Sikkerhetsstillelser

NOK mill.	Storebrand Livsforsikring Konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2013	2012	2013	2012
Avgitte sikkerhetsstillelser for derivathandel	5 373	2 209	938	914
Mottatte sikkerhetsstillelser for derivathandel	-477	-1 717	-220	-468
Sum mottatte og avgitte sikkerhetsstillelser	4 896	492	718	447

Avgitt sikkerhetsstillelse for futures og opsjoner reguleres daglig med bakgrunn i daglig marginavregning på de enkelte kontrakter.

NOTE 43 | Betingede forpliktelser

NOK mill.	Storebrand Livsforsikring Konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2013	2012	2013	2012
Ubenyttede kredittrammer utlån		1 068		1 068
Ikke innkalt restforpliktelser vedrørende limited partnership	4 038	5 317	3 022	3 715
Sum betingede forpliktelser	4 038	6 385	3 022	4 783

Selskapene i Storebrand driver en omfattende virksomhet i Norge og utlandet og kan bli part i rettsvister.

NOTE 44 | Transaksjoner med nærstående parter

Storebrand Livsforsikring har transaksjoner med øvrige selskaper i Storebrand konsernet, ledende ansatte samt aksjonærer i Storebrand ASA. Dette er transaksjoner som er en del av de produkter og tjenester som tilbys av selskapet til sine kunder. Transaksjonene inngås til markedsmessige betingelser og omfatter tjenestepensjon, privat pensjonssparing, skadeforsikring, leie av lokaler, bankinnskudd, utlån, kapitalforvaltning og fondssparing.

Interne transaksjoner mellom konsernselskaper er eliminert i konsernregnskapet, med unntak av transaksjoner mellom kundeporteføljen i Storebrand Livsforsikring AS og andre enheter i konsernet. Se nærmere beskrivelse i note 1 Regnskapsprinsipper.

Se også note 22 Ledende ansatte og note 28 Konsernselskaper og tilknyttede selskaper.

NOK mill	2013	
	Kjøp/salg av tjenester	Fordringer/gjeld ¹⁾
Konsernselskap:		
Storebrand ASA	69	-6
Storebrand Bank ASA	87	6
Storebrand Asset Management AS	-178	-2
Storebrand Forsikring AS	80	17
Storebrand Baltic NUF	1	
Øvrige:		
Gjeld minoritet eiendomsfond		2 342

¹⁾ Se note 40 for omtale vedrørende minoritet i eiendomsfond

NOTE 45 | Kapitaldekning

NOK mill.	Storebrand Livsforsikring Konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2013	2012	2013	2012
Aksjekapital	3 540	3 540	3 540	3 540
Øvrig egenkapital	16 471	13 722	16 556	14 652
Egenkapital	20 011	17 262	20 096	18 192
Fondsobligasjoner	1 500	1 500	1 500	1 500
Goodwill og andre immaterielle eiendeler	-5 807	-5 589	-144	-108
Risikoutjevningssfond	-776	-640	-776	-640
Kapitaldekningsreserve	-96	-141		
Fradrag for investeringer i andre finansinstitusjoner	-1	-2	-1	-18
Rentejustering forsikringsforpliktelse	-1 081	-1 454		
Sikkerhetsavsetning	-150	-143		
Annet	-71	-31	-68	-30
Kjernekapital	13 530	10 762	20 607	18 896
Evigvarende ansvarlig kapital	2 700	4 901	2 700	4 901
Ordinær ansvarlig kapital	2 238		2 238	
Kapitaldekningsreserve	-96	-141		
Fradrag for investeringer i andre finansinstitusjoner	-1	-2	-1	-18
Tilleggskapital	4 841	4 758	4 937	4 883
Netto ansvarlig kapital	18 371	15 520	25 544	23 779
Beregningsgrunnlaget spesifisert på risikovektklasser	406 605	373 981	251 409	242 830
Risikovekt 0%	70 093	87 558	41 920	50 907
Risikovekt 10%	66 222	66 598	36 770	40 773
Risikovekt 20%	79 261	54 768	50 445	33 705
Risikovekt 50%	10 170	7 957	6 983	5 797
Risikovekt 100%	87 567	88 583	78 073	83 190
Risikovekt 150%	6 509	5 271	5 391	4 785
Eiendeler tilknyttet avtaler om livsforsikring med investeringsvalg	86 781	63 246	31 826	23 673
Vektet beløp eiendeler i balansen	133 403	122 142	104 342	103 224
Derivater, vektet	4 494	6 162	3 213	3 977
"Krysseiefradrag" for aksjeeie i andre finansinstitusjoner	-195	-287	-2	-36
Urealiserte gevinster på finansielle omløpsmidler	-3 073	-772	-3 073	-772
Risikovektet beregningsgrunnlag	134 630	127 245	104 481	106 393
Kapitaldekningsprosent	13,6 %	12,2 %	24,4 %	22,4 %
Kjernekapitaldekning	10,0 %	8,5 %	19,7 %	17,8 %

NOTE 46 | Solvensmargin

NOK mill.	Storebrand Livsforsikring Konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2013	2012	2013	2012
Solvensmarginkrav	11 974	11 595	7 634	7 538
Solvensmargin kapital	21 055	18 775	27 107	25 905
Solvensmargin	175,8 %	161,9 %	355,1 %	343,6 %

Spesifikasjon av solvenskapital

NOK mill.	Storebrand Livsforsikring Konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2013	2012	2013	2012
Netto ansvarlig kapital	18 371	15 520	25 544	23 779
50 prosent av tilleggsavsetninger	2 229	2 873	2 229	2 873
50 prosent av risikoutjevningfond	388	320	388	320
Tellende andel sikkerhetsavsetning skadeforsikringer	67	65	67	65
Reduksjon i tilleggs kapital som kan medtas i solvenskapitalen			-1 121	-1 132
Solvenskapital	21 055	18 777	27 107	25 905

NOTE 47 | Kapitalavkastning

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

	2013		2012		2011		2010		2009	
	Bokført avkastning	Markedsavkastning	Bokført avkastning	Markedsavkastning	Bokført avkastning	Markedsavkastning	Bokført avkastning	Markedsavkastning	Bokført avkastning	Markedsavkastning
Kollektivporteføljen totalt	3,0 %	4,6 %	5,6 %	6,2 %	4,6 %	3,4 %	4,9 %	6,1 %	4,6 %	4,6 %
Per portefølje:										
Kollektiv ytelse ekstra forsiktig									4,2 %	4,9 %
Kollektiv ytelse lav	3,8 %	4,2 %	5,9 %	6,1 %	6,4 %	4,5 %	4,5 %	5,5 %	4,2 %	4,6 %
Kollektiv ytelse standard	3,3 %	5,3 %	5,8 %	6,8 %	4,5 %	2,8 %	4,6 %	6,5 %	5,0 %	4,8 %
Kollektiv ytelse høy			5,7 %	7,1 %	4,7 %	2,2 %	4,9 %	7,4 %	5,3 %	5,4 %
Sverige filial	3,7 %	5,1 %	4,9 %	5,6 %	5,9 %	4,8 %	3,8 %	4,9 %		
Fripoliser	2,2 %	4,0 %	5,4 %	5,7 %	4,7 %	3,8 %	4,9 %	6,0 %	4,6 %	4,5 %
Individual	4,9 %	5,4 %	5,7 %	6,0 %	3,6 %	3,2 %	6,0 %	6,0 %	4,0 %	4,3 %

	2013	2012	2011	2010	2009
Kapitalavkastning selskapsporteføljen	4,2 %	5,4 %	5,1 %	5,8 %	5,2 %

NOTE 48 | Antall ansatte

	Storebrand Livsforsikring Konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2013	2012	2013	2012
Antall ansatte per 31.12	1 532	1 667	829	918
Gjennomsnittlig antall ansatte	1 594	1 636	867	923
Antall årsverk per 31.12	1 506	1 638	816	902
Gjennomsnittlig antall årsverk	1 567	1 603	853	905

Aktuarens erklæring

AKTUARENS ERKLÆRING VEDRØRENDE DELÅRSREGNSKAPET FOR STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

FORSIKRINGSFORPLIKTELSER OG RISIKOUTJEVNINGSFOND

Under henvisning til det fremlagte årsoppgjør for 2013 bekrefter jeg at den i balansen oppførte "Premiereserve", "Tilleggsavsetninger" og "Erstatningsavsetning" er beregnet etter bestemmelsene i forsikringsvirksomhetsloven og oppfyller Finanstilsynets krav i så henseende. Det samme gjelder "Risikoutjevningfond". Av beregningene følger tilsvarende de avsetninger som er foretatt til disse fondene i resultatregnskapet. Den foreslåtte disponering av resultat til fordeling er foretatt i samsvar med lovens bestemmelser.

Lysaker, 11. februar 2014

Arne Kristian Hove
Ansvarshavende aktuar

Erklæring fra styrets medlemmer og administrerende direktør

Storebrand Livsforsikring AS og Storebrand Livsforsikring Konsern

Erklæring fra styrets medlemmer og administrerende direktør

Styret og administrerende direktør har i dag behandlet og godkjent årsberetningen og årsregnskapet for Storebrand Livsforsikring AS og Storebrand Livsforsikring Konsern for 2013 (årsrapporten 2013).

Regnskapet er avlagt i overensstemmelse med kravene årsregnskapsforskriften for forsikringsselskaper for morselskapet og i overensstemmelse med kravene i IFRS som godkjent av EU for konsernet samt norske tilleggskrav i verdipapirhandelloven.

Etter styrets og administrerende direktørs beste overbevisning er årsregnskapet for 2013 utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder, og opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av konsernets eiendeler, gjeld og finansielle stilling og resultat som helhet per 31. desember 2013. Etter styrets og administrerende direktørs beste overbevisning gir årsberetningen en rettviseende oversikt over viktige begivenheter i regnskapsperioden og deres innflytelse på årsregnskapet. Etter styrets og administrerende direktørs beste overbevisning gir også beskrivelsen av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer virksomheten står overfor i neste regnskapsperiode, samt beskrivelsen av nærstående vesentlige transaksjoner, en rettviseende oversikt.

Lysaker, 11. februar 2014
Styret i Storebrand Livsforsikring AS

Odd Arild Grefstad
styrets leder

Peik Norenberg

Tove Margrete Storrødvann

Else-Lill Grønli

Erik Haug Hansen

Inger Johanne Bergstøl

Jan Otto Risebrobakken

Geir Holmgren
administrerende direktør

Revisjonsberetning

Deloitte AS
Dronning Eufemias gate 14
Postboks 221 Sentrum
NO-0103 Oslo
Norway

Tlf: +47 23 27 90 00
Faks: +47 23 27 90 01
www.deloitte.no

Til generalforsamlingen i Storebrand Livsforsikring AS

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Storebrand Livsforsikring AS som består av selskapsregnskap og konsernregnskap. Selskapsregnskapet består av balanse per 31. desember 2013, oppstilling av totalresultatet, oppstilling over endringer i egenkapitalen og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger. Konsernregnskapet består av oppstilling av finansiell stilling per 31. desember 2013, og oppstilling av totalresultat, oppstilling av endringer i egenkapital og oppstilling av kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge for selskapsregnskapet og i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU, for konsernregnskapet, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon om selskapsregnskapet og vår konklusjon om konsernregnskapet.

Konklusjon om selskapsregnskapet

Etter vår mening er selskapsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Storebrand Livsforsikring AS per 31. desember 2013 og av selskapets

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee, and its network of member firms, each of which is a legally separate and independent entity. Please see www.deloitte.com/na/omss for a detailed description of the legal structure of Deloitte Touche Tohmatsu Limited and its member firms.

Registrert i Foretaksregisteret
Medlemmer av Den norske Revisorforening
Organisasjonsnummer: 980 211 262

resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Konklusjon om konsernregnskapet

Etter vår mening er konsernregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettvise bilde av den finansielle stillingen til konsernet Storebrand Livsforsikring AS per 31. desember 2013 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen og om redegjørelser om foretaksstyring og samfunnsansvar

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og i redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Oslo, 11. februar 2014
Deloitte AS

Ingebret G. Hisdal
statsautorisert revisor

Kontrollkomiteens uttalelse

Storebrand Livsforsikring AS – kontrollkomiteens uttalelse for 2013

Kontrollkomiteen i Storebrand Livsforsikring AS har i møte 25. februar 2014 gjennomgått styrets forslag til årsregnskap (som består av selskapsregnskap og konsernregnskap) samt årsberetning for 2013 for Storebrand Livsforsikring AS.

Med henvisning til revisors beretning av 11. februar 2014, anser kontrollkomiteen at fremlagt årsregnskap og årsberetning kan fastsettes som Storebrand Livsforsikring AS' årsregnskap og årsberetning for 2013.

Lysaker, 25. februar 2014

Elisabeth Wille
- kontrollkomiteens leder -

Representantskapets uttalelse

Storebrand Livsforsikring AS

Representantskapets uttalelse for 2013

Styrets forslag til årsregnskap, årsberetning, revisors beretning og kontrollkomiteens uttalelse har på lovbestemt måte vært forelagt representantskapet i møtet 6. mars 2014.

Representantskapet anbefaler generalforsamlingen å godkjenne styrets forslag til årsregnskap og årsberetning for Storebrand Livsforsikring AS og for Storebrand Livsforsikring Konsern.

Representantskapet har ingen merknader til styrets forslag til disponering av årsresultatet i Storebrand Livsforsikring AS.

Lysaker, 6. mars 2014

- Terje R. Venold
representantskapets ordfører -

Ord og uttrykk

GENERELT

ANSVARLIG LÅNEKAPITAL

Ansvarlig lånekapital er lån som har prioritet etter all annen gjeld. Ansvarlig lånekapital er en del av tilleggskapitalen ved beregning av kapitaldekningen.

DURASJON

Gjennomsnittlig gjenværende løpetid på kontantstrømmen til rentebærende papirer. Modifisert durasjon er beregnet på grunnlag av durasjon og uttrykker verdifølsomhet i forhold til underliggende rentendringer.

EGENKAPITAL

Egenkapitalen består av innskutt egenkapital, opptjent egenkapital og minoritetsinteresser. Innskutt egenkapital omfatter aksjekapital, overkurs og annen innskutt egenkapital. Opptjent egenkapital omfatter annen egenkapital og andre fond.

KAPITALDEKNING

ANSVARLIG KAPITAL

Ansvarlig kapital er den kapital som kan medregnes ved dekning av kapitalkravene etter myndighetenes forskrifter. Ansvarlig kapital kan bestå av kjernekapital og tilleggskapital.

KAPITALKRAV

Beregningsgrunnlaget beregnes ved at de enkelte eiendelsposter og poster utenom balansen gis en risikovekt etter den antatte kredittrisiko de representerer. Kapitalkravet er åtte prosent av beregningsgrunnlaget.

KAPITALDEKNINGSPROSENT

Ansvarlig kapital må minst tilsvare det beregnede kapitalkravet. Kapitaldekningsprosenten beregnes ved å måle den totale ansvarlige kapitalen i forhold til kapitalkravet på åtte prosent.

KJERNEKAPITAL

Kjernekapital er en del av den ansvarlige kapitalen og består av egenkapital fratrukket minstekravet til reassuransavsetninger i skadeforsikring, goodwill og andre immaterielle eiendeler, netto forskuddsbetalt pensjon, 50 prosent av eventuell kapitaldekningsreserve og krysseiefradrag i andre finansinstitusjoner. Kjernekapitalen justeres for de verdivurderinger som legges til grunn i soliditetsberegningene på nasjonalt nivå for utenlandske selskaper. For Storebrand Holding AB vil dette være en justering i SPP Livförsäkring AB sine beregnede forsikringsforpliktelser hvor det benyttes en annen rentekurve i soliditetsberegningen enn den som benyttes i finansregnskapet. Utstedte fondsobligasjoner kan utgjøre 15 prosent av kjernekapitalen, mens overskytende beløp kan medregnes i tilleggskapitalen.

TILLEGGSKAPITAL

Tilleggskapitalen er en del av den ansvarlige kapitalen og består av ansvarlig lånekapital og den andelen av fondsobligasjoner som eventuelt ikke teller som kjernekapital. Til fradrag kommer 50 prosent av eventuell kapitaldekningsreserve og krysseiefradrag i andre finansinstitusjoner. For å telle som ansvarlig kapital kan tilleggskapitalen ikke være større enn kjernekapitalen. Evigvarende ansvarlig lånekapital kan

sammen med annen tilleggskapital ikke utgjøre mer enn 100 prosent av kjernekapital, mens tidsbegrenset ansvarlig lånekapital ikke kan utgjøre mer enn 50 prosent av kjernekapitalen. For å telle med fullt ut som ansvarlig kapital må gjenværende løpetid være minst fem år. Ved kortere gjenværende løpetid reduseres den tellende delen med 20 prosent per år.

SOLVENS II

Solvens II er et felles europeisk regelverk for regulering av forsikringsbransjen. Under Solvens II vil størrelsen på kapitalkravet bli bestemt av hvor mye risiko selskapet er utsatt for.

FORSIKRING

GJENFORSIKRING (REASSURANSE)

Overføring av en del av risikoen til et annet forsikringsselskap.

IBNR-AVSETNINGER (INCURED BUT NOT REPORTED)

Avsetninger for erstatninger for forsikringstilfeller som er inntruffet, men ennå ikke meldt til forsikringsselskapet.

RBNS-AVSETNINGER (REPORTED BUT NOT SETTLED)

Avsetninger for erstatninger for meldte, men ikke oppgjorte erstatninger.

LIVSFORSIKRING

KAPITALAVKASTNING

Bokført kapitalavkastning viser netto realiserte inntekter av finansielle eiendeler inklusiv verdiregulering på fast eiendom og valutakursendringer på finansielle eiendeler uttrykt i prosent av selskapets gjennomsnittlige kapital i henholdsvis kundefond med garanti og i selskapsporteføljen i året. Markedsavkastning viser realiserte inntekter av finansielle eiendeler, verdiregulering av fast eiendom og årets endring i kursreserver, uttrykt i prosent av selskapets gjennomsnittlige kapital i henholdsvis kundefond med garanti og i selskapsporteføljen i året målt etter markedsverdi.

KOLLEKTIVE KONTRAKTER

Kollektiv ytelsespensjon (defined benefit - DB)

Garanterte utbetalinger av pensjoner fra avtalt alder og så lenge den forsikrede lever. Alternativt kan det avtales at pensjonen opphører ved en bestemt alder. Produktet tilbys både innenfor privat og offentlig sektor. Dekninger er alders-, uføre- og etterlattepensjon.

Kollektiv innskuddspensjon (defined contribution - DC)

I kollektiv innskuddspensjon er premien gitt som prosent av lønn, mens utbetalingene er ukjente. Kunden bærer all finansiell risiko i oppsparingsperioden.

Kollektive ettårige risikodekninger

Disse produktene har garanterte utbetalinger ved død og uførhet, samt premiefritt ved uførhet.

Fripoliser (ytelse) og pensjonskapitalbevis (innskudd)

Detter er kontrakter med opptjente rettigheter som utstedes ved utmeldelse fra eller opphør av pensjonsavtaler.

Gruppelivsforsikring

Kollektiv livsforsikring der forsikringssummen utbetales som engangsbeløp ved død dersom avdøde var medlem av gruppen. Slik forsikring kan ha uførekapitalforsikring knyttet til seg.

Unit Linked

Livsforsikring med investeringsvalg hvor kunden selv kan påvirke risiko og avkastning gjennom valg av plassering i ulike fond. Gjelder både individuelle forsikringer og kollektiv innskuddspensjon.

INDIVIDUELLE KONTRAKTER

Individuell rente- eller pensjonsforsikring

Kontrakter med garanterte utbetalinger så lenge den forsikrede lever. Alternativt kan det avtales at pensjonen opphører ved en bestemt alder.

Individuell kapitalforsikring

Kontrakter med engangsutbetaling ved oppnådd alder, død og uførhet.

Individuell fondsforsikring

Kapitalforsikring eller renteforsikring hvor kunden bærer den finansielle risikoen.

Kontraktfastsatte forpliktelser

Avsetninger til premiereserve for kontraktfastsatte forpliktelser skal minst utgjøre forskjellen mellom kapitalverdien av selskapets fremtidige forpliktelser og kapitalverdien av de fremtidige nettopremier (prospektiv beregningsmetode). Tilleggsytelser som følge av tilført overskudd medregnes.

RESULTAT

Administrasjonsresultat

Administrasjonsresultatet er forskjellen mellom de premier som betales av kunder i henhold til tariff og selskapets faktiske driftskostnader. Inntektene består av gebyrer som er basert på størrelsen av kundemidler, premievolum eller antall i form av stykkpris. Driftskostnadene består av blant annet av personalkostnader, markedsføring, provisjoner og IT-kostnader.

Finansresultat

Finansresultatet består av netto finansinntekter fra finansielle eiendeler for kollektivporteføljen (kollektive og individuelle produkter uten investeringsvalg) fratrukket garantert avkastning.

Risikoresultat

Risikoresultatet består av premier selskapet tar for å dekke forsikringsrisikoer med fradrag for faktiske kostnader i form av forsikringsavsetninger og utbetalinger for forsikringshendelser som død, pensjon, uførhet og ulykke.

Overskuddsdeling og resultat til eier

Se note 4.

ØVRIGE BEGREPER

Forsikringsmessige avsetninger livsforsikring

For nærmere beskrivelse av forsikringsmessige avsetninger og periodisering av premier og erstatninger se note 1- Regnskapsprinsipper.

Soliditetskapital

I begrepet soliditetskapital inngår egenkapital, ansvarlig lånekapital, risikoutjenningsfond, kursreguleringsfond, tilleggsavsetning, villkorad återbäring, over-/underverdi på obligasjoner til amortisert kost og opptjent resultat.

Soliditetskapitalen regnes også ut i prosent av samlede kundefond eksklusive tilleggsavsetninger og villkorad återbäring.

Solvensmarginkrav

Et uttrykk for risikoen knyttet til de forsikringsmessige forpliktelser. Beregnes med basis i forsikringsfond og risikoforsikringssum for hver forsikringsbransje.

Solvensmargin kapital

Ansvarlig kapital som i kapitaldekningen og tillagt 50 prosent av tilleggsavsetninger og risikoutjevningsfond samt 55 prosent av nedre grenser for sikkerhetsavsetninger i skadebransjer.

Bufferkapital

Består av kursreguleringsfond, tilleggsavsetninger og villkorad återbäring.

FINANSIELLE DERIVATER

Finansielle derivater omfatter et vidt spekter av instrumenter hvor verdier og verdiutvikling er avledet av aksjer, obligasjoner, valuta eller andre tradisjonelle finansielle instrumenter. I forhold til tradisjonelle instrumenter som aksjer og obligasjoner innebærer derivater mindre kapitalbinding og brukes som et fleksibelt og kostnadseffektivt supplement til tradisjonelle finansielle instrumenter i kapitalforvaltningen. Finansielle derivater kan brukes både til sikring av uønsket finansiell risiko og som et alternativ til tradisjonelle instrumenter for å ta ønsket risiko.

Aksjeopsjoner

Kjøp av aksjeopsjoner innebærer ensidige rettigheter til kjøp eller salg av aksjer til en fast kurs. Aksjeopsjoner kan også være knyttet til aksjeindekser i stedet for enkeltaksjer. Salg av aksjeopsjoner innebærer tilsvarende ensidige forpliktelser. I hovedsak benyttes børs-omsatte og clearede opsjoner.

Aksjefutures (aksjeindeks futures)

Aksjefutures kan være knyttet til enkeltaksjer, men er normalt knyttet til aksjeindekser. Aksjefutures er standardiserte terminavtaler som er børsnotert og gjenstand for clearing. Gevinster og tap beregnes daglig, og gjøres opp påfølgende dag.

Basiswapper

Basiswapper innebærer avtaler om bytte av hovedstol og rentebetingelser mellom ulike valuta. Ved avtalenes utløp byttes hovedstol tilbake til opprinnelig valuta. Basiswapper brukes blant annet for å sikre avkastning i en konkret valuta samt sikre valutaeksponering.

Fremtidige renteavtaler (FRA)

Fremtidige renteavtaler (FRA) innebærer avtaler om å betale eller motta forskjellen mellom en fast avtalt rente og en fremtidig rente på et fastsatt beløp for en bestemt periode frem i tid. Denne differansen gjøres opp i begynnelsen av den fremtidige perioden. FRA er spesielt velegnet til styring av kortsiktig renterisiko.

Kredittderivat

Med kredittderivat menes en finansiell kontrakt som overfører hele eller deler av kredittrisikoen knyttet til lån, obligasjoner eller lignende fra kjøperen av beskyttelsen (selgeren av risiko) til selgeren av beskyttelsen (kjøperen av risiko). Kredittderivater er omsettelige instrumenter som gjør det mulig å overføre kredittisiko knyttet til bestemte aktiva til en tredje part uten å selge aktivaene.

Rentefutures

Rentefutures er knyttet til statsobligasjoner eller kortsiktige referanserenter. Rentefutures er standardiserte terminavtaler og er gjenstand for børsnotering og clearing. Gevinster og tap beregnes daglig og gjøres opp påfølgende dag.

Renteswapper/assetswapper

Renteswapper/assetswapper innebærer en tidsbegrenset avtale om bytte av rentebetingelser mellom to parter. Normalt er det tale om bytte av fast rente mot flytende rente. Instrumentet brukes for å styre eller endre renterisiko.

Renteopsjoner

Renteopsjoner kan være knyttet til pengemarkedsrenter eller obligasjoner. Kjøp av renteopsjoner knyttet til obligasjoner (også kalt for obligasjonsopsjoner) innebærer ensidige rettigheter til kjøp eller salg av obligasjoner til avtalte kurser. Renteopsjoner kan brukes som et fleksibelt instrument for styring av både kortsiktig og langsiktig renterisiko.

Valutaterminer/valutaswapper

Valutaterminer/valutaswapper innebærer avtaler om fremtidig kjøp og salg av valuta til forhåndsbestemte kurser. Instrumentene brukes i hovedsak til å valutasikre verdipapirbeholdninger, bankbeholdninger, ansvarlig lån og forsikringsmessige avsetninger i valuta. Spotforretninger inkluderer også i disse instrumentene.

Valutaopsjoner

Valutaopsjoner gir innehaver en rett, men ingen plikt til fremtidige kjøp og salg av valuta til forhåndsbestemte kurser. Valutaopsjoner brukes til å valutasikre ansvarlig lån i valuta.

Selskapsopplysninger

Adresse:

Storebrand Livsforsikring AS
Professor Kohts vei 9
Postboks 500
1327 Lysaker

Telefon:

22 31 50 50

Kundesenter:

08880

Hjemmeside:

www.storebrand.no